

Programmabegroting 2026-2029

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Aanbieding	3
Voorwoord	4
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	6
1.2 Algemeen financieel beleid	8
2 Programmaplannen	12
2.1 Programma 0 Bestuur en ondersteuning	13
2.2 Programma 1 Veiligheid	16
2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte	19
2.4 Programma 3 Economie	22
2.5 Programma 4 Onderwijs	25
2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	27
2.7 Programma 6 Sociaal Domein	30
2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	36
2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	39
2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	43
3 Paragrafen	46
3.1 Lokale Heffingen	48
3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	55
3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen	61
3.4 Financiering	71
3.5 Bedrijfsvoering	78
3.6 Verbonden Partijen	83
3.7 Grondbeleid	97
3.8 Regio Deal	104
3.9 Wet open overheid (Woo)	106
4 Financiële Positie	107
4.1 Grondslagen en uitgangspunten	108
4.2 Overzicht van baten en lasten	110
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	114
4.4 Structureel begrotingsevenwicht	116
4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves	117
4.6 Investeringsoverzicht	119
4.7 Reserves en voorzieningen	121
4.8 Gepronosticeerde balans	124
Bijlagen	125
Bijlage 1 Overzicht taakvelden	126
Bijlage 2: Budgetten dierenwelzijn	130

Aanbieding

Hierbij presenteren wij u de Programmabegroting 2026 - 2029 van gemeente Hoeksche Waard.

In juli 2025 stelde u de Kadernota 2026 vast. Hierin stonden onder meer de effecten van de Meicirculaire 2025 en de grondslagen/uitgangspunten om de Begroting 2026 te kunnen opstellen. Hiernaast is in de Kadernota een aantal beleidsimpulsen én ombuigingsvoorstellen opgenomen, die de raad integraal heeft afgewogen. De besluitvorming bij de Kadernota 2026 (inclusief aangenomen amendement), is verwerkt in deze Programmabegroting.

De voorliggende Programmabegroting 2026 betreft de uitwerking van de besluitvorming bij de Kadernota 2026. Een toelichting op het financieel beeld vindt u in de Financiële samenvatting van deze begroting.

Met deze begroting vragen wij u het budgetrecht toe te passen voor het begrotingsjaar 2026 door de benodigde middelen (programmabudgetten, investeringen en reserves) vast te stellen.

Voor de bestuurlijke behandeling van de begroting zijn de volgende vergaderingen gepland:

- Beeldvormende raad: 28 oktober 2025
- Oordeelsvormende raad / besluitvormende raad: 13 november 2025

Burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

R. Heintjes
secretaris

M. Witte
burgemeester

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029: een overzicht van de plannen, doelen en keuzes die de komende jaren richting geven aan de ontwikkeling van onze mooie gemeente Hoeksche Waard.

2025 was een jaar waarin we als gemeente mooie stappen hebben gezet. De woningbouw is volop in beweging: onder meer 2485 woningen in Stougjeswijk en concrete planvorming voor 1500 woningen in Molenpolder bieden we perspectief aan starters, gezinnen en senioren. We zijn trots op het behoud van de supermarkt in Goudswaard, een belangrijke voorziening voor de leefbaarheid van het dorp. Ook maken we grote vorderingen op weg naar een energieneutrale Hoeksche Waard in 2040, met meer inwoners die kiezen voor verduurzaming van hun woning en lokale initiatieven die bijdragen aan de energietransitie.

De Hoeksche Waard groeit – niet alleen in inwonersaantal, maar ook in betrokkenheid. Steeds meer inwoners denken en doen mee, of het nu gaat om verkeersveiligheid op onze dijken of de N217, het versterken van onze dorpskernen of de inrichting van de openbare ruimte. Die verbinding tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente vormt de basis voor ons gezamenlijke succes.

Binnen het sociaal domein hebben we in 2025 voortgebouwd op onze ambitie om passende en toegankelijke ondersteuning te bieden. We geven invulling aan landelijke vernieuwingen in jeugdzorg, Wmo en werk & inkomen, met altijd als uitgangspunt: wat werkt voor onze inwoners. Ook is de Toekomstvisie tot stand gekomen: een gezamenlijk kompas waarin staat beschreven wat voor gemeente we willen zijn.

Ondanks dat de financiële ruimte onder druk staat, presenteert het college een sluitende begroting voor 2026. Dit is mede mogelijk gemaakt door heldere keuzes en een brede steun in de raad voor een verantwoorde inzet van middelen. Zo behouden we ruimte om te investeren in wat ertoe doet voor de Hoeksche Waard.

Deze begroting is de laatste van het huidige college. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 kijken wij ernaar uit om de komende periode, samen met de raad en onze inwoners, verder te bouwen aan een krachtige, verbonden en toekomstgerichte gemeente.

Wij kijken ernaar uit samen met de raad uitvoering te geven aan de ambities voor 2026!

1 Inleiding

gemeente
Hoeksche Waard

1.1 Leeswijzer

Programma-indeling

De programmabegroting bestaat, naast het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien", uit 8 programma's en ongeveer 70 taakvelden. De programma-indeling is als volgt:

- 0 Bestuur en ondersteuning
- 1 Veiligheid
- 2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte
- 3 Economie
- 4 Onderwijs
- 5 Sport, cultuur en recreatie
- 6 Sociaal Domein
- 7 Volksgezondheid en milieu
- 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Programmaplan opzet

De programma's hebben de volgende opzet:

Wat gebeurt er om ons heen?

Hier staan de trends en ontwikkelingen beschreven die effect hebben op onze organisatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Hier staan de maatschappelijke effecten en doelen beschreven en hoe wij die met het programmaplan willen bereiken.

Wat mag het kosten?

Een overzicht van de baten, de lasten en de wijzigingen in de reserves.

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Hier staan de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente beschreven.

Beleidsindicatoren

De verplichte beleidsindicatoren, zoals opgenomen in 'waarstaatjegemeente.nl', zijn per programma weergegeven. De cijfers kunnen betrekking hebben op verschillende jaren.

Paragrafen

Naast de programma's bevat de programmabegroting 2026-2029 de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Regio Deal
9. Wet open overheid (Woo)

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programmabegroting voor een aantal (verplichte) specifieke onderwerpen.

Financiële positie

In de financiële positie zijn opgenomen: het overzicht van baten en lasten van het programmaplan, het investeringsoverzicht, de specificatie van de reserves en voorzieningen en de geprognoseerde balans (meerjarig).

1.2 Algemeen financieel beleid

In deze paragraaf treft u de samenvatting van het financiële beeld van de Begroting 2026-2029.

Sluitende begroting 2026

In juli 2025 heeft de raad de Kadernota 2026 behandeld. In deze Kadernota is een aantal nieuwe beleidsimpulsen én ombuigingsvoorstellen opgenomen, die de raad integraal heeft afgewogen. Bij behandeling van de Kadernota 2026 heeft de raad tevens een amendement aangenomen, waarmee een wijziging is aangebracht in de ombuigingen. De voorliggende Programmabegroting 2026 betreft de uitwerking van deze besluitvorming bij de (geamendeerde) Kadernota 2026. De begroting 2026 sluit met een positief saldo.

Begroting voldoet aan de begrotingsregels van de toezichthouders

De Begroting 2026-2029 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. Volgens het actuele beleid van de toezichthouders (provincies) mogen gemeenten (onder voorwaarden) tijdelijke beleidsimpulsen dekken uit de algemene reserve en is het ook toegestaan dat gemeenten (toekomstige) tekorten tijdelijk dekken uit de algemene reserve. Volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader (GTK) van de provincies dient jaarschijf 2026 van de begroting 2026 in evenwicht te zijn om voor goedkeuring van de begroting in aanmerking te komen. De begroting 2026 is in evenwicht en voldoet hiermee aan het financiële toezichtskader.

Tekort vanaf 2028 als gevolg van minder Rijksmiddelen ('ravijnjaren')

Alle gemeenten in Nederland ontvangen in 2026 en 2027 extra Rijksmiddelen, maar vanaf 2028 voert het Rijk aanvullende bezuinigingen door op de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd. Hierdoor zijn de zogenaamde 'Ravijnjaren' doorgeschoven van 2026 naar 2028. Vanwege het huidige demissionaire kabinet is het niet de verwachting dat gemeenten op korte termijn door het Rijk worden gecompenseerd voor deze tekorten. Dit geldt ook voor onze begroting. De VNG blijft hierover in overleg met het Rijk.

Ombuigingen

Om de tekorten als gevolg van Rijksbezuinigingen om te buigen zijn keuzes noodzakelijk. Hiervoor heeft het college de afgelopen periode de bestedingen van het huidige beleid in beeld gebracht en tevens mogelijke 'knoppen' geïnventariseerd om 'ombuigingen' te kunnen realiseren. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 heeft de gemeenteraad besloten om het begrotingstekort als gevolg van een Rijksbezuiniging en geleidelijk om te buigen (minimaal € 2 miljoen per jaar) om het begrotingsevenwicht te herstellen. Om tot concrete ombuigingsvoorstellen te komen heeft de raad 9 'denklijnen' vastgesteld. In juli 2025 heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de Kadernota 2026 de concrete ombuigingen besproken en, inclusief enkele aanpassingen via een amendement, vastgesteld. De ombuigingen hebben met name betrekking op het Sociaal Domein en een verhoging van de ozb. Deze ombuigingen voor de komende jaren zijn verwerkt in deze begroting 2026. Zónder deze maatregelen zouden de begrotingsstekorten fors hoger zijn.

Taakstellingen Sociaal Domein

Onder de ombuigingen zijn de volgende taakstellingen binnen programma '6. Sociaal Domein' opgenomen:

(Bedragen * € 1.000)					
Nr.	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
1.	Jeugdhulp (naar voren)	785	1.250	1.725	2.040
2.	WMO Begeleiding ZIN		162	325	490
3.	WMO Huishoudelijke ondersteuning		220	440	660
4.	WMO Dagbesteding		46	92	138
5.	HW Werkt uitstroom			160	320
6.	HW Werkt omzet		29	58	86
	Totaal	785	1.707	2.800	3.734

De komende periode staat in het teken van het realiseren van deze taakstellingen om te voorkomen dat de begrotingstekorten groter worden. Via de tussentijdse rapportages monitoren de voortgang van deze taakstellingen. Hieronder treft u een toelichting op deze taakstellingen:

Jeugdhulp (naar voren)

Op dit onderdeel lopen verschillende projecten die moeten helpen bij het terugdringen van de kosten / terugdringen van het beroep op jeugdhulp. Het project "jeugdhulp naar voren" is een van deze projecten, maar ook de organisatie van de toegang 0-100, de nieuwe inkoop per 1/1/26 met de daarbijhorende Verordening die in 2025 moeten worden opgeleverd. Inzet is om niet meer alles als jeugdhulp te bestempelen maar ongemakken als "onderdeel van het leven" te zien en ook om een collectieve aanpak te stimuleren van soortgelijke problematieken en in algemene zin minder door te verwijzen naar beschikte zorg. Met al deze maatregelen willen wij de zorg betaalbaar houden en er ook vooral kunnen zijn voor hen die de zorg echt nodig hebben.

WMO

In september 2024 heeft de raad de uitgangspunten voor de Transformatieagenda Wmo vastgesteld. Met deze agenda zetten we in op de beweging om de Wmo betaalbaar, beschikbaar en bereikbaar te houden. Deze beweging betekent wel dat we scherper koersen op wat echt nodig en daarmee scherper koersen op de verstrekkingen op de producten / diensten zoals bij Hulp bij het huishouden, Begeleiding, dagbesteding (minder lang en minder intensief en scherper aan de voorkant) maar ook ten aanzien van de hulpmiddelen. Deze beweging is dus al ingezet en levert al in 2025 eerste resultaten op.

HW Werkt

Jaarlijks worden er doelstelling geformuleerd ten aanzien van uitstroom uit de uitkering. Deze doelen worden scherper gesteld omdat wij nog kansen zien door het nemen van aanvullende maatregelen in de keten van werk en inkomen. Het gaat dan om zowel uitstroombestemming (via taal, scholing, kansen bij ondernemers, etc.), maar ook bij de behandeling van aanvragen voor een uitkering (aan de voorkant). Inzet is om het potentieel van mensen in een uitkering (nog meer) aan te spreken en daarbij ook de samenwerking in de keten (in- en extern) verder te brengen.

Hwwerkt! realiseert structureel omzet (inkomsten) in de begroting van de gemeente door werkzaamheden voor de beschutte medewerkers te organiseren. Een kerntaak voor het werkbedrijf. Door sturing op de omzet (omzetdoelen) expliciet te maken ligt er een uitdaging om meer omzet te realiseren bij bestaande klanten of nieuwe omzet te realiseren bij nieuwe klanten. De productiecapaciteit bij het Werkbedrijf heeft hier nog ruimte voor. De omzetsijging die hier taakstellend ligt is overigens gering (2,5% in 2027 tov het basisjaar 2025, oplopend naar 7,5% in 2029).

Actuele ontwikkelingen

In onderstaande tabel is het verloop opgenomen van de eindsaldi zoals gepresenteerd bij de Kadernota 2026 tot de eindsaldi zoals opgenomen in de (voorliggende) begroting 2026:

(Bedragen x € 1 mln)

Structureel begrotingssaldo	2026	2027	2028	2029	Toelichting
Kadernota 2026 (inclusief amendement)	0,1	0,5	-3,2	-3,1	Structurele begrotingssaldo obv het geamendeerde raadsbesluit over de Kadernota 2026 op 10 juli 2025.
Jeugdhulp	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	Actualisatie budgetten jeugdhulp obv de doorwerking kostenstijging 1e BURAP DG&J 2025 (raad 23/9/25)
Overige mutaties	1,4	0,3	0,7	1,5	Actualisatie legesbaten 2026, actualisatie investeringsplan en actuele raming belastingen SVHW. Tevens is jaarschijf 2029 toegevoegd aan het meerjarenperspectief en is hierin o.a. de doorwerking van de algemene uitkering op deze jaarschijf verwerkt.
Structureel begrotingssaldo 2026-2029	0,0	-0,6	-4,0	-3,0	Conform advies VNG zijn tekorten (m.n. in de zgn. 'ravijnjaren' vanaf 2028 agv Rijksbezuinigingen op jeugdhulp ihkv Hervormingsagenda Jeugd) 'zichtbaar' opgenomen in de begroting.

Ná verwerking van een aantal actuele ontwikkelingen, is sprake van een sluitende begroting in 2026. In 2027 is sprake van een gering tekort (€ 0,6 mln). Vanaf 2028 is sprake van een begrotingstekort tussen de € 3 á € 4 miljoen.

Ná het opstellen van de begroting 2026 heeft het Rijk op Prinsjesdag de Septembercirculaire 2025 gepubliceerd. Daarnaast heeft het college tussen de behandeling van de Kadernota 2026 en de Begroting 2026 een onderzoek uitgevoerd naar de benodigde formatie om de dienstverlening aan bestuur en inwoners op peil te houden. Zowel de uitkomst van dit onderzoek als de uitkomst van de Septembercirculaire 2025 treft u aan in het raadsvoorstel bij deze begroting. De effecten hiervan verwerken via de 1e en 2e begrotingswijziging 2026 in de begroting. Deze wijzigingen maken onderdeel uit van de beoordeling door de Provincie of de Begroting 2026 structureel in evenwicht is.

Risico's en aandachtspunten

Hieronder zijn de ontwikkelingen opgenomen die mogelijk invloed hebben op de voorliggende begroting:

Integraal Huisvestingsplan

In de Voorjaarsnota 2025 zijn extra middelen opgenomen vanwege de actualisatie van de beheerplannen van onze kapitaalgoederen (wegen, riolering, gebouwen etc.). Tevens zijn enkele noodzakelijke investeringen in onderwijshuisvesting opgenomen, vooruitlopend op de actualisatie van het integraal huisvestingsplan (IHP). Hierbij is aangegeven dat het nog niet gelukt is om het Integraal Huisvestingsplan (voor onderwijshuisvesting) aan de gemeenteraad ter vaststelling aan te bieden. Uit genoemde actualisatie van het IHP kunnen derhalve nog financiële consequenties voortvloeien die effect hebben op het structurele begrotingsresultaat.

Belastingen

De belangrijkste gemeentelijke belastingen zijn de OZB, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Op de tarieven OZB en rioolheffing is in deze primitieve begroting een (reguliere) inflatiecorrectie van 2,7% toegepast. Aanvullend wordt het OZB-tarief verhoogd met 1,8% (inflatiecorrectie OZB 2024). De waardestijging van onroerend goed wordt door een verlaging van het OZB-tarief gecorrigeerd. Tevens wordt conform (het amendement op) de Kadernota 2026 het OZB-tarief in 2026 verhoogd met 5%. Dit resulteert in een tariefsverhoging na waardecorrectie van 9,5%.

Bij de rioolheffing en de afvalstoffenheffing gaan wij uit van 100% kostendekking. Het tarief voor rioolheffing is naast de genoemde inflatiecorrectie, verhoogd met 9%. Deze verhoging komt voort uit het Water- en Rioleringsplan 2026-2030 dat de gemeenteraad op 28 mei 2025 vaststelde.

Het tarief van de afvalstoffenheffing is aangepast aan de kostenstijging uit de met de RAD B.V. gesloten Dienstverleningsovereenkomst. Het tarief van de heffing is ten opzichte van 2025 gestegen met ca 8%. Dit betekent een gemiddelde lastenstijging voor de inwoners van gemiddeld 9%, aangezien als gevolg van het grondstoffenbeleidsplan het afval beter wordt gescheiden en daardoor minder vaak containers met

restafval worden aangeboden. De tariefstijging wordt veroorzaakt door hogere kosten die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen.

Jaarlijks passen wij de ozb-tarieven aan met het verschil tussen enerzijds het (eerder) in de begroting toegepaste inflatiecijfer en anderzijds het daadwerkelijk gerealiseerde inflatiecijfer van het afgelopen boekjaar. Dit doen wij op basis van de ramingen van het CPB (pBBP). In de vastgestelde programmabegroting 2024 is eerder een index op de ozb toegepast van 3,3% (cfm raming pBBP in Septembercirculaire 2023). Uit de ramingen van het Centraal Planbureau (kernegegevenstabel raming februari 2025) bedroeg dat het pBBP over 2024 5,1%. Dit is een verschil van 1,8%. Dit is verwerkt in de voorliggende begroting. Daarnaast is een extra verhoging op de ozb toegepast van 5% conform het amendement dat is aangenomen bij de Kadernota 2026, als onderdeel van de ombuigingen.

De prijsindexatie en de aanpassing van de tarieven die in deze (primaire) begroting zijn opgenomen zijn gebaseerd op de gegevens zoals opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Hierbij was een prijsindexcijfer van 2,7% van toepassing. In de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds wordt uitgegaan van een lager inflatiecijfer (2,5% in plaats van 2,7%). In de actuele ramingen van het CPB (september 2025) blijkt dat het pBBP over 2024 is bijgesteld van 5,1% naar 5,7%. Gezien het tijdstip waarop de septembercirculaire bekend is gemaakt, hebben wij de effecten hiervan (op de budgetten en tarieven) niet meer in deze primaire begroting kunnen verwerken. In het raadsvoorstel bij de programmabegroting 2026-2029 wordt voorgesteld om beide percentages te actualiseren. Derhalve is dit nog niet vertaald in deze primaire begroting 2026-2029.

Gemeentefonds

De ramingen voor het gemeentefonds hebben wij gebaseerd op de Meicirculaire 2025. De gevolgen van de Septembercirculaire 2025 verwerken wij in de 1e begrotingswijziging 2026. Deze uitkomsten treft u aan in het raadsvoorstel bij de Begroting 2026-2029.

Reservepositie

De reservepositie is ruim voldoende. De totale verwachte omvang van de reserves per 1 januari 2026 is € 206 miljoen. Onze gemeente beschikt hiermee over een solide reservepositie. De algemene reserve per 1 januari 2026 bedraagt € 99 miljoen. De bestemmingsreserves bedragen € 106 miljoen.

De totale verwachte omvang van de reserve per 31 december 2026 bedraagt €197 miljoen. De omvang van de algemene reserve bedraagt dan € 88 miljoen waarvan de vrij besteedbare algemene reserve circa € 78 miljoen bedraagt. Naast de vrij besteedbare algemene reserve beschikt gemeente Hoeksche Waard ook over een reserve weerstandscapaciteit van circa € 9,8 miljoen om risico's op te kunnen vangen (zie risicoprofiel paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing). Met een weerstandratio van 8,76 voldoen wij ruimschoots aan de norm uit de nota Risicomanagement. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

2 Programmaplannen

gemeente
Hoeksche Waard

2.1 Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Wat gebeurt er om ons heen?

Groei en ontwikkeling zijn nog steeds enkele drijfveren van onze maatschappij. Echter, in vergelijking met andere jaren gaan er steeds meer geluiden op dat deze groei anders gedefinieerd moet worden. Geen economische en fysieke groei, maar kwalitatieve, duurzame groei met respect voor onze aarde. De term rentmeesterschap en de aarde beter door willen geven aan volgende generaties krijgt steeds meer aandacht. Ingegeven door onder andere de coronapandemie, de oorlog in Oekraïne en de economische effecten daarvan ontstaat steeds meer inzicht dat we minder afhankelijk van anderen moeten zijn. Produceren, opwekken en consumeren in regionale ecosystemen heeft echter grote gevolgen op de inrichting van onze ruimte, onze export en onze werkwijze. Onder invloed van sociale media en internet is de wereld kleiner dan ooit. Het aantal webshops en vervoersbewegingen is groter dan ooit, de 24-uurseconomie nog meer een feit dan voorheen. Voor velen een mooie ontwikkeling, maar ook met negatieve kanten. De mentale druk op jongeren, het altijd 'aan staan' en de negatieve effecten op milieu, klimaat en lokale ondernemers zijn groot.

In de overgang naar een meer regionale economie, eerlijke concurrentie, duurzame groei en vooral inzet op welzijn en welbevinden kan de lokale overheid een positie innemen. Het vraagt een omslag in denken en leven, een verandering zoals we die nog niet hebben gezien. Maar bovenal een transitie waarbij we niet goed weten wat het einddoel of eindproduct is. Het moet anders, we weten de richting maar hoe en wat gaan we proefondervindelijk uitwerken. Het vraagt om een wendbare overheid, midden in het speelveld, de omgeving en een omgeving die duidelijke spelregels hanteert. Ook in het sociale domein is die noodzakelijke transitie aanwezig. Demografische ontwikkelingen zorgen voor een stijging van zorgvraag en zorgkosten, maar ook voor onze huisvestingswensen en -opgaves.

Dit alles in een sociaal, cultureel en politiek versplinterd landschap, waarin onder andere het individualisme, de (sociale) media en het bestuurlijk klimaat hebben geleid tot een bubbelsamenleving, met grote uitdagingen op het samenleven. Een maatschappij waarin de polen versterken, het midden vaker zwijgt en populisme onder politici, wetenschappers groeit.

Ook de gemeente moet in deze transitie participeren. De rol van de overheid moet anders. De traditionele verzorgingsstaat ligt weliswaar achter ons, maar wat definieert nu dan de rol van de lokale overheid? Hoe verhoudt de gemeente zich tot haar inwoners? Welke rol kan, wil of moet zij spelen? Een positioneringsvraagstuk ook in bestuurlijk institutioneel opzicht dat ook zeker een plek moet krijgen in het uitvoeringsprogramma van de reeds vastgestelde toekomstvisie van de gemeente.

Samenwerking met onze omgeving

De nieuwe aanvraag voor de Regio Deal 5^e tranche is eind 2023 ingediend door de regio Zuid-Hollandse Delta. Begin 2024 hebben we van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) te horen gekregen dat onze aanvraag is gehonoreerd. Dit betekent opnieuw een financiële impuls voor ons gebied van 10 miljoen. De regionale samenwerking kan op deze manier uitgebouwd worden om zo de brede welvaart in onze regio verder te verstevigen. Op deze manier werken we concreet aan onze netwerken en samenwerkingen met onze inwoners, partners, (buur-)gemeenten, provincie, Rijk, kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

Samen werken én samenwerken aan optimale dienstverlening

Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven, verenigingen en maatschappelijke organisaties is belangrijk. We passen onze diensten aan op wat mensen nodig hebben en wat de tijd vraagt. Herkenbaarheid, duidelijkheid en persoonlijke aandacht staan daarbij centraal. Inwoners willen zelf zaken regelen met de gemeente, op een moment dat het hen uitkomt, en inzicht hebben in informatie die voor hen belangrijk is, bijvoorbeeld via een digitale mijn-omgeving.

We kijken niet alleen naar wát we aanbieden, maar ook naar hóe we dat doen en hoe we communiceren. Door technologische ontwikkelingen zoals digitalisering en kunstmatige intelligentie vernieuwen we onze dienstverlening voortdurend. Ook werken we steeds vaker samen met andere organisaties om ingewikkelde vragen op te lossen. Daarbij zoeken we een goede balans tussen digitale oplossingen en persoonlijk contact, afgestemd op de wensen van inwoners en ondernemers

Verkiezingen

De verkiezing van de gemeenteraad vindt plaats op 18 maart 2026. De nieuwe gemeenteraad bepaalt de koers van het lokale beleid voor de komende vier jaar.

Gemeenteraad en zijn ondersteuning

De gemeenteraad is het hoogste bestuurlijke orgaan van de gemeente en vertegenwoordigt alle inwoners. De gemeenteraad vormt samen met het college van burgemeester en wethouders het gemeentebestuur. De gemeenteraad bepaalt de koers, heeft het budgetrecht en controleert het beleid van het college. De gemeenteraad telt 37 leden, daarbij geholpen door ongeveer 30 burgerleden. Ze worden om de vier jaar gekozen door de inwoners.

Het organisatieonderdeel griffie ondersteunt de gemeenteraad en zijn commissies, communiceert over het werk van de raad en vervult een dienstverlenende rol in het contact met inwoners.

Aan de hand van het plan Raadsondersteuning wordt continu geïnvesteerd in de kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de ondersteuning van de raad en zijn commissies volgens de opdracht van de minister van BZK. Dit geldt voor het organisatieonderdeel griffie en ook voor de verschillende bedrijfsvoeringsteams in de ambtelijke organisatie die zich inspannen voor de ondersteuning en optimalisering van het democratisch functioneren van de raad. Om op tijd en naar behoren de raad te kunnen ondersteunen is het noodzakelijk om de veranderingen en groei door te zetten zoals dat landelijk gebeurt.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
0.1 Het realiseren van ambities door bestuurlijke en ambtelijke samenwerking.	0.1.1 Versterken samenwerking met inwoners en overheidsparticipatie.	Opvolging evaluatieparticipatievisie 2025
	0.1.2 Versterken van triple-helix samenwerking.	doorlopend
	0.1.3 Blijven inzetten op de verbinding en samenwerking met de ons omliggende gemeenten op basis van een eigen agenda.	doorlopend
0.2 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn tevreden over de professionele en persoonlijke dienstverlening.	0.2.1 De dienstverlening is voor iedereen toegankelijk.	doorlopend
	0.2.2 Correcte basisregistraties.	doorlopend
	0.2.3 We streven ernaar dat onze inwoners onze dienstverlening waarderen met een 8.	doorlopend
	0.2.4 Zoveel mogelijk een antwoord in het eerste contact.	doorlopend
0.3 Komen tot een integrale toekomstvisie voor de lange termijn (2040). Doel is om een	0.3.1 Opleveren 'Verhaal van de Hoeksche Waard'.	Visie vastgesteld. Uitvoering

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
gezamenlijke stip aan de horizon te krijgen waar de gemeente samen met de samenleving komt tot leidende principes die helpen bij het maken van beleidskeuzes in de toekomst.		programma in 2026.
0.4 De gemeenteraad in positie zodat deze kan sturen op de politieke agenda en de eigen informatiepositie.	0.4.1 Griffie draagt zorg voor adequaat verloop politieke besluitvormingsprocessen, adviseert en komt op voor de positie van de raad. Griffie werkt daarbij nauw samen met de organisatie voor de PIJOFACH-taken.	doorlopend

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat, na verrekening met reserves. De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

Bedragen * €1.000

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1 Bestuur	326	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	2.051	1.944	2.150	2.183	2.088	1.776
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	85	34	35	35	35	35
Totaal baten	2.461	1.978	2.185	2.218	2.123	1.811
0.1 Bestuur	-7.265	-5.938	-5.582	-5.309	-5.309	-5.309
0.2 Burgerzaken	-4.391	-4.014	-4.204	-4.208	-4.182	-3.945
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-946	-794	-793	-861	-926	-882
Totaal lasten	-12.601	-10.746	-10.580	-10.379	-10.417	-10.136
Totaalsaldo van baten en lasten	-10.140	-8.768	-8.395	-8.160	-8.294	-8.325
0.1 Bestuur	475	614	264	0	0	0
0.2 Burgerzaken	0	45	10	0	0	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	60	0	108	158	208	150
Totaal onttrekkingen reserves	535	659	382	158	208	150
0.1 Bestuur	-344	0	-26	-26	-26	-26
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-383	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-727	0	-26	-26	-26	-26
Geraamd resultaat programma 0 Bestuur en ondersteuning	-10.332	-8.109	-8.038	-8.028	-8.112	-8.200

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Bres Accommodaties B.V.

Voor de toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen uit deze programmabegroting.

Beleidsindicatoren

Op dit programma zijn geen verplichte BBV beleidsindicatoren van toepassing.

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing, brandweer, openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurt er om ons heen?

Hoeksche Waard is een veilige gemeente

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich hier veilig. Dit komt door verschillende maatregelen, zoals controles en handhaving. Zo zorgen we voor een eerlijke en veilige omgeving, ook voor ondernemers.

We pakken overlast aan

Door veranderingen in de samenleving is er vaker sprake van (woon- en jeugd-) overlast. Daarom zetten we buurtbemiddeling in en pakken we drukke plekken met veel overlast ("hotspots") aan.

Meer mensen vertonen onbegrepen gedrag

Het aantal meldingen hierover stijgt. Door sneller hulp te bieden aan kwetsbare mensen voorkomen we dat situaties uit de hand lopen. We werken hierin nauw samen met hulpverleners. Goede, toegankelijke hulp maakt mensen weerbaarder en de omgeving veiliger.

Crisisaanpak verandert

We krijgen steeds vaker te maken met langdurige en ingewikkelde crisissituaties. Daarom richten we ons op goede voorbereiding, samenwerking en het delen van informatie. Zo maken we onze samenleving sterker en beter bestand tegen crises.

Vuurwerkverbod vanaf 2026

Vanaf de jaarwisseling 2026 mag er geen vuurwerk meer worden afgestoken door particulieren. Om deze verandering goed te laten verlopen, is duidelijk beleid, goede communicatie en strenge handhaving belangrijk.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
1.1 Alle inwoners, ondernemers en bezoekers van de Hoeksche Waard voelen zich veilig.	1.1.1 We voeren 10 integrale controles/werkbezoeken uit waarmee we zorgen voor een eerlijk ondernemersklimaat en het verbeteren van de informatiepositie en bewustwording.	jaarlijks
	1.1.2 We werken gebiedsgericht, waarmee we veiligheid verankeren in wijken en buitengebieden door o.a. het geven van voorlichting over veiligheidsvraagstukken en High Impact Crimes.	doorlopend
	1.1.3 We beperken zo veel als mogelijk woonoverlast door casuïstiek tijdig en integraal te bespreken. De tafel 'Woonoverlast' biedt een platform om actualiteiten en casuïstiek periodiek met de juiste partners te bespreken. Inzet van buurtbemiddeling speelt daarbij een belangrijke preventieve rol. Om adequaat te handelen bij langdurige ernstige woonoverlast gebruiken we de mogelijkheden van de wet Woonoverlast.	doorlopend
	1.1.4 We dragen bij aan het creëren van 2 JOP's waar bewoners samen kunnen komen.	jaarlijks
	1.1.5 We zetten in op betrokkenheid van inwoners door aandacht te hebben voor hun inzet en dragen bij aan nabijheid en dorpsgericht werken.	doorlopend
	1.1.6 We werken samen met de politie aan preventieve en repressieve acties ten aanzien van de verkeersveiligheid.	doorlopend

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
1.2 We verstrekken vergunningen voor horeca en evenementen.	1.2.1 Naast schoon, heel en veilig dragen we ook bij aan vormen van vermaak. Evenementen in diverse stijlen en horeca maken hier deel van uit. We onderwerpen vergunningaanvragen onder andere aan veiligheidscriteria en bibob-toetsen. Daarnaast voeren we controles op basis van de Alcoholwet uit en schouwen we evenementen. Waar nodig volgen (bestuurlijke) waarschuwingen of maatregelen.	doorlopend
1.3 We werken naast veilig ook aan "schoon" en "heel".	1.3.1 Het veiligheidsgevoel wordt ook versterkt door een schone omgeving waar herstel van kapot straatmeubilair snel plaats vindt. Onze handhavers (boa's) hebben een signaleringsfunctie, reageren op meldingen van overlast in de brede zin van het woord en zijn oren en ogen in de wijken en dorpen. We treden dienstverlenend op en handhaven waar nodig met boetes of bestuurlijke maatregelen.	doorlopend
	1.3.2 We realiseren de invulling naar 14 formatieplaatsen. In 2025 groeiden we naar 12 handhavers. We breiden het team onder meer uit met een markt/havenmeester en één extra boa algemeen domein 1.	2026

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	291	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	89	60	125	125	125	125
Totaal baten	380	60	125	125	125	125
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-9.004	-9.003	-9.395	-9.395	-9.395	-9.395
1.2 Openbare orde en veiligheid	-2.264	-3.991	-3.908	-3.907	-3.907	-3.907
Totaal lasten	-11.268	-12.994	-13.303	-13.302	-13.302	-13.302
Totaalsaldo van baten en lasten	-10.888	-12.934	-13.178	-13.177	-13.177	-13.177
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	100	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	100	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	9	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	0	9	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 1 Veiligheid	-10.888	-12.825	-13.178	-13.177	-13.177	-13.177

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Dit openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen) bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dat gebeurt met behoud van lokale verankering. De doelstelling is een efficiënte en slagvaardige hulpverlening, onder andere op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, partners en andere openbare lichamen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2024	0,3	2,2	1
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2024	0,9	1,2	1,1
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2024	2,3	4,3	2,8
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2024	3,7	5,7	3,9
Jongeren met een delict voor de rechter in %	2023	1	1	1
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar	2024	9	9	8

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurt er om ons heen?

Hoeksche Waard staat voor een mobiliteitsopgave. Door veranderingen in mobiliteit, toenemende verkeersdruk en een groeiend aantal inwoners, bedrijven en bezoekers komt de bestaande infrastructuur onder druk te staan. Dit heeft gevolgen voor de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van de gemeente. Met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en het Masterplan N217 gaan we het gesprek aan met Rijkswaterstaat, provincie en waterschap om de ambities te vertalen naar concrete acties.

De grootschalige werkzaamheden die de komende jaren op het hoofdwegennet moeten plaatsvinden zorgen ook voor de nodige effecten in en rond de Hoeksche Waard. Met de betrokken stakeholders maken we afspraken hoe we hier zo goed als mogelijk mee om kunnen gaan.

We zien om ons heen dat er sprake is van prijsstijgingen, inflatie en leveringsdruk in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit heeft invloed op de kosten die we maken voor het beheer van de openbare ruimte. In zijn algemeenheid betekent dit dat servicenormen en geplande uitvoeringstermijn onder druk komen te staan.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
2.1 Iedere inwoner kan zich binnen het dorp van A naar B bewegen op duurzame, veilige wijze per auto, publiek vervoer, fiets of lopend.	2.1.1 Verbetering van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen door de verkeersveiligheid te verhogen.	doorlopend
	2.1.2 Aantal (openbare) laadpalen binnen de dorpen vergroten.	doorlopend
	2.1.3 Verbeteren ontsluiting van de dorpen of verbeteren verbindingen binnen de dorpen.	doorlopend
	2.1.4 Stimuleren van inwoners en ondernemers te kiezen voor de meest duurzame optie van vervoer.	doorlopend
2.2 Iedere inwoner en ondernemer kan op duurzame, betrouwbare, veilige en frequente wijze per fiets, auto en openbaar vervoer naar de andere dorpen en steden in de omgeving.	2.2.1 Verbeteren verbindingen tussen de dorpen door scherpere keuzes te maken in de netwerken.	doorlopend
	2.2.2 Versterking van de regionale bereikbaarheid voor alle vervoersmodaliteiten door bestaande knelpunten aan te pakken en in te zetten op voldoende doorstroming door het beperken van verstoringen.	doorlopend
2.3 Iedere inwoner en ondernemer maakt gebruik van de openbare ruimte om van te genieten, zich te bewegen en om elkaar te ontmoeten.	2.3.1 We richten de openbare ruimte klimaatbestendig in.	doorlopend
	2.3.2 Versterken van de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van de openbare ruimte.	doorlopend
	2.3.3 Wij houden in onze projecten en werkzaamheden rekening met integrale toegankelijkheid.	doorlopend

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.1 Verkeer en vervoer	1.144	697	716	716	716	716
2.2 Parkeren	147	127	134	134	134	134
2.3 Recreatieve havens	145	137	141	141	141	141
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	66	71	73	73	73	73
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.749	1.258	1.322	1.322	1.322	1.204
7.2 Riolering	9.952	11.555	14.862	14.945	15.534	15.821
7.3 Afval	11.430	12.903	13.901	13.901	13.901	13.901
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.500	1.648	1.716	1.702	1.698	1.704
Totaal baten	26.134	28.395	32.863	32.933	33.518	33.693
2.1 Verkeer en vervoer	-17.595	-16.565	-17.904	-19.452	-20.504	-21.048
2.2 Parkeren	-303	-139	-161	-157	-151	-151
2.3 Recreatieve havens	-194	-433	-527	-604	-632	-636
2.4 Economische havens en waterwegen	-848	-951	-1.062	-1.098	-1.124	-1.148
2.5 Openbaar vervoer	-325	-488	-320	-270	-270	-270
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-15.322	-12.992	-13.716	-13.674	-13.719	-13.735
7.2 Riolering	-6.710	-7.275	-8.663	-9.567	-9.935	-10.492
7.3 Afval	-9.778	-10.634	-11.388	-11.392	-11.395	-11.398
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.486	-2.671	-2.819	-2.745	-2.740	-2.746
Totaal lasten	-53.560	-52.147	-56.560	-58.959	-60.470	-61.625
Totaalsaldo van baten en lasten	-27.426	-23.752	-23.696	-26.026	-26.952	-27.932
2.1 Verkeer en vervoer	589	9.897	320	660	755	880
2.2 Parkeren	32	32	24	20	13	13
2.3 Recreatieve havens	61	61	61	61	61	61
2.5 Openbaar vervoer	356	323	50	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	178	453	313	206	197	177
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	60	60	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.215	10.826	828	947	1.026	1.131
2.1 Verkeer en vervoer	0	-9.560	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	-263	-99	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-260	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-523	-9.659	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte	-26.734	-22.586	-22.868	-25.079	-25.926	-26.801

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

BV Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard

Deze vennootschap heeft tot doel om, in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer, werkzaam te zijn op het gebied van:

- Het uitvoeren van publieke taken in afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: inzameling, vervoer, be- of verwerking, verhandeling van afval en grondstoffen en het adviseren hierover.
- De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief inzameling, vervoer, be- of verwerking en verhandeling.
- Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Het GR Schadevergoedingsschap bevordert de behandeling van verzoeken om schadevergoeding, die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en

reconstructie van de A16 en A4. Ook kijkt het schap of er doelmatig, deskundig en op gelijke wijze over die bezoeken wordt beslist. Deze regeling schept duidelijkheid voor de inwoners over de bevoegde instantie.

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het GR Wegschap beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Voor verdere toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen in deze begroting.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Huishoudelijk restafval, in kg per inwoner	2023	127	148	102

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurt er om ons heen?

De economie in Nederland groeit in 2026 gematigd ondanks de Amerikaanse importheffingen en de extra onzekerheid op internationale (financiële) markten. Bedrijven stellen door de internationale onzekerheid wel hun investeringen uit. De economische groei in Nederland is dan ook voornamelijk het resultaat van consumptie van huishoudens en gestegen overheidsuitgaven. Het effect van de gestegen overheidsuitgaven wordt in enige mate gedempt door tekorten aan personeel en materieel, lange leveringstijden en andere beperkingen. In 2026 bedraagt de koopkrachtstijging 1,0% doordat de lonen stijgen. De inflatie daalt naar verwachting.

Arbeidsmarkt

Waar de arbeidsmarkt landelijk gezien iets minder krap lijkt te gaan worden dan voorgaande jaren is deze in de Hoeksche Waard wel structureel krap, met een hoge arbeidsparticipatie en lage werkloosheid. De aanhoudende personeelstekorten vormen een belemmering voor de arbeidsproductiviteit. Het verbeteren van de arbeidsproductiviteit is dan ook een belangrijke bron voor het groeivermogen. De opkomst van AI en robotisering gaat naar verwachting een grote impact hebben op de arbeidsmarkt in de komende jaren.

Ondernemersfonds

In een stuurgroep waarin alle ondernemersorganisaties vertegenwoordigd zijn, onderzoeken we met elkaar of en zo ja op welke een ondernemersfonds interessant en haalbaar kan zijn voor de ondernemers in onze gemeente. Een ondernemersfonds is een structurele financiële positie om de gezamenlijke omgevingsbelangen van ondernemers te financieren en om de organisatiegraad en betrokkenheid te verhogen.

Vrijtijdssector

Voor de vrijetijdssector in Nederland is de verwachting dat het horeca aanbod verder zal gaan dalen door opheffingen en faillissementen. Voor de verblijfsrecreatie hangt de geplande btw-verhoging als een zwaard van Damocles boven de markt. Als dit doorgaat dan verwacht men een afname van het aantal overnachtingen in Nederland met 6,75%.

Zowel in de Hoeksche Waard als de rest van Nederland zijn er zorgen met betrekking tot de veerpontjes, die een belangrijke schakel vormen in de recreatieve wandel- en fietsnetwerken. De veerpontjes hebben te maken met aanzienlijke uitdagingen, zoals financiële problemen en personeelstekorten.

Agrarische sector

Op het gebied van landbouw werken we op diverse vlakken samen met ondernemers en stakeholders aan een toekomstbestendige, biodiverse landbouw. Denk daarbij aan verbreding, verduurzaming en circulaire landbouw. Samen met diverse regionale partners en de provincie Zuid-Holland werken we aan een gebiedsplan. Hierin nemen we ook de ambities mee uit de eerdere samenwerking ter voorbereiding van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

Een perspectief of visie van de Hoeksche Waard als agrarische gemeente meegenomen is binnen de Toekomstvisie. We werken daaropvolgend aan een uitvoeringsprogramma voor de landbouw dat gebaseerd is op zowel de Toekomstvisie als het gebiedsplan. Zowel het gebiedsplan als het uitvoeringsprogramma voor de landbouw worden naar verwachting eind 2025 vastgesteld.

Bedrijventerreinen

Het aanbod van bedrijventerreinen in de Hoeksche Waard is op dit moment vrijwel volledig uitgegeven en de vraag is onverminderd hoog. Deze ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen voor de vitaliteit van de regionale economie nemen we mee in verschillende beleidsdocumenten.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
3.1 Betere ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven en instellingen.	3.1.1 Ruimte bieden voor circulaire, digitale en inclusieve activiteiten.	Doorlopend
	3.1.2 Regionale en lokale beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en advisering (bedrijventerreinenstrategie incl. uitvoeringsprogramma).	2026 e.v.
3.2 Meer kennisintensieve bedrijvigheid.	3.2.1 Stimuleren kennisintensieve bedrijvigheid en netwerken via o.a. accountmanagement, de Regio Deal en Economic Board.	Doorlopend
3.3 Meer zakelijk en recreatief bezoek aan de Hoeksche Waard.	3.3.1 (Evaluatie) Gebiedsmarketing en stimuleren toeristische aantrekkelijkheid.	2026 e.v.
3.4 Profileren en positionering Hoeksche Waard.	3.4.1 Als onderdeel van het verhaal Hoeksche Waard het uitwerken van een perspectief/visie op de Hoeksche Waard als agrarische gemeente.	Onderdeel van Toekomstvisie, vaststellen eind 2025
3.5 Sterker ondernemersklimaat.	3.5.1 Stimuleren publiek/private samenwerking en alliantievorming.	Doorlopend
	3.5.2 Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en stimuleren ondernemerschap door actualisatie arbeidsmarktagenda en uitvoeringsprogramma.	Doorlopend, via participatie in SOB-HW
	3.5.3 Faciliteren van bedrijvigheid, starters en ondernemerschap in de Hoeksche Waard (SOB-H HW/Startsmart).	Doorlopend, o.a. door uitvoering startersbeleid
3.6 Versterken welzijn en welvaart via recreatie en toerisme.	3.6.1 Goede en frequente vervoersverbindingen over water en tussen stad en land.	Doorlopend
	3.6.2 Aanbod ontwikkelen met en voor jongeren en jeugd.	Doorlopend
	3.6.3 Aantrekkelijke en duurzame verblijfsaccommodaties.	Doorlopend
	3.6.4 Beweegvriendelijke buitenruimte.	Doorlopend
	3.6.5 Uitbreiden aanbod voor waterrecreatie, dagrecreatie en evenementen.	Doorlopend
	3.6.6 Samenwerking en alliantievorming.	Doorlopend
	3.6.7 Aanbodversterking en ontwikkelingen met themalijnen.	Doorlopend

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1 Economische ontwikkeling	8	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.673	52	53	53	53	53
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	194	95	97	97	97	97
3.4 Economische promotie	181	193	245	245	245	245
Totaal baten	6.056	339	395	395	395	395
3.1 Economische ontwikkeling	-1.312	-1.252	-1.148	-854	-827	-827
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-5.748	-302	-309	-310	-311	-311
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-966	-1.250	-1.248	-1.175	-1.178	-1.181
3.4 Economische promotie	-195	-631	-663	-691	-715	-715
Totaal lasten	-8.221	-3.435	-3.367	-3.031	-3.031	-3.035
Totaalsaldo van baten en lasten	-2.165	-3.096	-2.972	-2.636	-2.636	-2.640
3.1 Economische ontwikkeling	356	242	125	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9	9	9	9	9	9
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	23	86	56	0	0	0
3.4 Economische promotie	5	166	22	39	39	39
Totaal onttrekkingen reserves	393	503	212	48	48	48
3.1 Economische ontwikkeling	-329	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-97	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	-151	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-426	-151	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 3 Economie	-2.198	-2.744	-2.760	-2.588	-2.589	-2.592

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn geen verbonden partijen die bijdragen aan de realisatie van onze doelstellingen op dit programma.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Netto arbeidsparticipatie tov potentiële beroepsbevolking	2024	75,6	73,2	73,7
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	2023	48,7	54,2	50,7
Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2023	673,6	836,6	732,5
Bedrijfsvestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2023	180,5	181,8	179,6

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Wat gebeurt er om ons heen?

Een inclusieve samenleving start met gelijke kansen voor alle kinderen om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Het rijksbeleid richt zich de komende jaren op het versterken van de onderwijskwaliteit, voldoende personeel en het realiseren van inclusief onderwijs in 2035. Inclusief onderwijs betekent dat kinderen en jongeren dichtbij huis, volwaardig en gelijkwaardig toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving waarin zij zich samen ontwikkelen en samen leren.

In het nieuwe regeerakkoord wordt prioriteit gegeven aan het bevorderen van de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen.

Binnen de kinderopvang wordt de kansengelijkheid vergroot door te investeren in onder andere gesubsidieerde peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie. Het rijk verhoogt de komende jaren de vergoeding voor kinderopvang voor werkende ouders naar 95%. Het is nog niet duidelijk wat dit betekent voor de ouderbijdrage die de gemeente rekent voor peuteropvang en voorschoolse educatie. De kinderopvang kampt met een aanzienlijk personeelstekort.

In 2023 en 2024 is door gemeenten in Zuid-Holland Zuid tijdelijk budget beschikbaar gesteld voor extra formatie leerplicht. Aanleiding hiervoor was de toename van verzuimmeldingen en de afschaling door Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (LVS) van de inzet. In 2024 is een onderzoek uitgevoerd naar versterking van de ketensamenwerking en de formatie leerplicht. Uiterlijk begin 2025 komt er een advies waarna er in het Algemeen Bestuur van de GR DG&J besluitvorming plaats kan vinden over de toekomstige basisformatie leerplicht.

Veel mensen zijn op de vlucht voor oorlog en geweld. Een deel daarvan zoekt bescherming in Nederland en komt (tijdelijk) bij ons terecht. In de komende jaren blijft maatwerk voor het onderwijs van kinderen en jongeren onder deze groep aandacht vragen.

Tot 31 juli 2025 ontvangen gemeenten een tijdelijke uitkering waarmee ze de onderwijsvertraging in kunnen halen die kinderen opliepen tijdens de coronaperiode. In overleg met partners zoals onderwijs en kinderopvang, bibliotheek en partners jeugdhulp is een lokaal plan Nationaal Programma Onderwijs (NPO) opgesteld. Deze partners werken tot 31 juli 2025 onder andere aan het vergroten van onderwijskansen en het ondersteunen van kwetsbare kinderen en jongeren.

In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 vastgesteld. De Hervormingsagenda gaat onder andere over de samenwerking onderwijs-jeugdhulp. Het doel is jeugdhulp steviger te verbinden aan het onderwijs. We werken met partners aan de verbinding onderwijs-jeugdhulp bijvoorbeeld via de Lokale Educatieve Agenda Hoeksche Waard 2023-2026.

We gaan aan de slag om een geactualiseerd Integraal Huisvestingplan Onderwijs (IHP) op te stellen voor de periode 2025-2030. Dit doen we in samenspraak met de schoolbesturen.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
4.1 Alle kinderen krijgen onderwijs in een duurzame en gezonde schoolomgeving.	4.1.1 We zorgen in nauwe samenwerking met de scholen voor goede onderwijshuisvesting door uitvoering van o.a. het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.	2025-2030
4.2 Iedere Hoeksche Waarder krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via (voorschools) onderwijs te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.	4.2.1 We bevorderen kansengelijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs door o.a. zoveel mogelijk peuters met een VVE-indicatie te bereiken en te laten deelnemen aan het VVE-programma en door het faciliteren van het onderwijs voor nieuwkomers.	2026-2029
	4.2.2 We faciliteren (mede) de thuiszittersaanpak Hoeksche Waard.	2026
	4.2.3 We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk jeugdigen deelnemen aan onderwijs en met een startkwalificatie van school komen o.a. door het voldoende faciliteren van DG&J/Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten.	2026
	4.2.4 We zetten de samenwerking met partners in het realiseren van kwalitatief goede VVE en kinderopvang voort door o.a. de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker VVE en het faciliteren van deskundigheidsbevordering voor de kinderopvang.	2026-2029

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	7	7	7	7	7
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.768	1.478	1.305	204	204	204
Totaal baten	1.768	1.485	1.312	212	212	212
4.1 Openbaar basisonderwijs	-890	-897	-834	-834	-834	-834
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.408	-3.682	-2.999	-2.985	-3.565	-3.832
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.613	-4.431	-4.499	-3.474	-3.440	-3.440
Totaal lasten	-7.912	-9.009	-8.332	-7.293	-7.839	-8.107
Totaalsaldo van baten en lasten	-6.144	-7.525	-7.020	-7.081	-7.627	-7.895
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	239	40	60	34	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	239	40	60	34	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-145		0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-145	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 4 Onderwijs	-6.051	-7.484	-6.960	-7.048	-7.627	-7.895

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	2024	1,8	2,3	2
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2024	1,8	6,7	6,5
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2024	11	28	24

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurt er om ons heen?

Alle taakvelden die horen bij dit programma dragen bij aan de versterking van sociale verbanden tussen inwoners onderling en tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Deze verbanden vormen samen een sterke sociale basis. Levendige sportclubs, cultuuruitingen en inspirerende culturele participatie dragen daarmee ook bij aan vitale dorpen en kernen.

Het belang van sport blijft onverminderd groot. Mensen die sporten zijn gezonder en hebben een groter sociaal netwerk. Sportverenigingen dragen bij aan de levendigheid en leefbaarheid van een dorp. Economisch levert het een bijdrage aan een positief vestigingsklimaat voor bewoners en ondernemers. In het voorjaar van 2024 is de nota Sport en Bewegen door de raad vastgesteld en heeft daarmee bovenstaande uitgangspunten onderkend. Ondanks dat de effecten en gevolgen van Covid-19 nog steeds merkbaar zijn, zien we nu wel degelijk een herstel optreden als het gaat om sportdeelname. We komen langzamerhand weer op het niveau van voor de pandemie. Sportstimulering blijft echter belangrijk. Op dat vlak willen we in 2026 een extra stap zetten door als gemeente aan te sluiten bij het Volwassenenfonds Sport. Hiermee willen we de financiële drempel voor sportdeelname verlagen van inwoners die op of rond het bestaansminimum leven. Stijgende kosten als gevolg van hoge inflatie leiden ertoe dat de kosten voor verenigingen toenemen. Ook het vinden en binden van vrijwilligers blijft een punt van zorg. In de komende jaren blijven we investeren in een toegankelijk aanbod van (sport)accommodaties, dat aansluit bij de wensen van de inwoners en dat op één manier wordt beheerd en onderhouden. Dit doen we onder andere door uitvoering te geven aan het, in het voorjaar vastgestelde, beleidsplan harmonisatie buitensportaccommodaties.

Cultuur draagt bij aan individuele groei en geeft vorm aan de samenwerking tussen inwoners en de participatie van de inwoners aan de samenleving. Op dorpsoverstijgend niveau brengt cultuur dorpen met elkaar in contact, maakt het eiland naar buiten toe zichtbaar en brengt de buitenwereld naar het eiland. Door cultuureducatie leren kinderen creatief en buiten de gebaande paden te denken en zich te ontwikkelen. In 2024 is de cultuurnota geëvalueerd en verlengd tot en met 2026.

In zijn algemeenheid, maar vooral ook voor de cultuursector, geldt dat steeds meer verenigingen moeite hebben met het vinden van passende accommodaties voor hun activiteiten, dan wel last ondervinden van sterk stijgende (marktconforme) huurtarieven.

De gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) wordt naar verwachting in 2026 van kracht. Hiermee krijgen gemeenten een wettelijke zorgplicht voor het in stand houden en versterken van de openbare bibliotheekvoorzieningen en het uitvoeren van de vijf wettelijke bibliotheekfuncties. De bibliotheken van Zuid- en Nieuw-Beijerland zullen in 2026 worden ondergebracht bij de Bibliotheek Hoeksche Waard.

Erfgoed draagt bij aan de identiteitsvorming en het besef van (culturele) waarde van de leefomgeving. We formuleren daarmee wat we belangrijk vinden en wat we willen bewaren voor toekomstige generaties. Daarnaast is erfgoed één van de belangrijkste pijlers van omgevingskwaliteit en heeft het zodoende een sterke invloed op het fysieke domein.

Onder de Omgevingswet krijgt erfgoed een prominentere rol, wat extra inzet vereist om beschermde

monumenten en hun omgeving te beschermen, en strategisch beleid te borgen. In de Erfgoednota 2019 zijn negen beleidsdoelen vastgesteld, waarvan drie inmiddels volledig zijn gerealiseerd. In 2026 zal verder worden gewerkt aan het voltooien van de andere beleidsdoelen. Hieronder bijvoorbeeld de realisatie van een cultuurhistorische waardenkaart, die zal gaan dienen als beleidsinstrument bij ruimtelijke vraagstukken en ontwikkelingen. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar wederopbouw- en Post-65-architectuur, met als doel om mogelijk nieuwe monumenten aan te wijzen.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
5.1 Alle Hoeksche Waarders hebben toegang tot informatie.	5.1.1 We stimuleren en faciliteren een vitaal en maatschappelijk betrokken netwerk van gecertificeerde bibliotheken.	Doorlopend
5.2 Behoud en ontwikkelen van cultureel erfgoed in de Hoeksche Waard.	5.2.1 Restauratie van Fort Buitensluis.	2026 – 2030
5.3 Een sociaal en verbonden Hoeksche Waard, waar inwoners naar elkaar omzien en iedereen zichzelf mag zijn.	5.3.1 We stimuleren en faciliteren beweging, ontmoeting, sport en cultuur o.a. door voldoende accommodaties en voorzieningen.	Doorlopend
	5.3.2 We stimuleren onderlinge samenwerking en faciliteren vitale en maatschappelijk betrokken verenigingen door uitvoering te geven aan de (verlengde) uitvoeringsagenda van de cultuurnota en de erfgoednota.	2026, Geldt ook voor nota sport en bewegen.
5.4 We stimuleren en faciliteren beweging, ontmoeting, sport en cultuur o.a. door voldoende accommodaties en voorzieningen.	5.4.1 Het voorkomen of uitstellen van zorg door preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl door o.a. inzet vanuit het Lokaal Sportakkoord.	2026 e.v.
	5.4.2 We stimuleren en faciliteren vitale en maatschappelijk betrokken verenigingen o.a. door de inzet van de combinatiefunctionarissen.	2026 e.v.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.1 Sportbeleid en activering	507	563	482	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	3.837	3.140	3.622	3.676	3.694	3.694
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.4 Musea	22	23	27	27	27	27
5.5 Cultureel erfgoed	31	31	45	45	45	45
5.6 Media	355	343	372	372	372	372
Totaal baten	4.752	4.101	4.548	4.119	4.137	4.137
5.1 Sportbeleid en activering	-1.196	-1.301	-1.270	-756	-682	-682
5.2 Sportaccommodaties	-8.931	-10.929	-11.049	-11.555	-11.551	-11.841
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-537	-658	-500	-629	-632	-631
5.4 Musea	-269	-269	-291	-291	-291	-291
5.5 Cultureel erfgoed	-689	-1.007	-1.194	-1.062	-1.142	-1.062
5.6 Media	-2.460	-2.779	-3.056	-2.690	-2.540	-2.540
Totaal lasten	-14.083	-16.944	-17.360	-16.983	-16.837	-17.046
Totaalsaldo van baten en lasten	-9.331	-12.843	-12.813	-12.863	-12.700	-12.909
5.1 Sportbeleid en activering	4	4	4	4	4	4
5.2 Sportaccommodaties	6.362	752	714	701	545	734
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.145	155	103	204	204	204
5.5 Cultureel erfgoed	339	120	248	38	198	38
5.6 Media	13	113	500	400	100	100
Totaal onttrekkingen reserves	10.862	1.143	1.569	1.347	1.051	1.081
5.2 Sportaccommodaties	-6.858	-611	-352	-258	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-3.945	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	-319	0	-80	0	-80	0
5.6 Media	0	0	-150	-150	0	0
Totaal stortingen reserves	-11.122	-611	-582	-408	-80	0
Geraamd resultaat programma 5 Sport, cultuur en recreatie	-9.591	-12.311	-11.826	-11.924	-11.729	-11.828

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Bres Accommodaties BV

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren en beheren van binnensport-, recreatie-, welzijns- en cultuurfaciliteiten en het (technisch) onderhouden van (overig) vastgoed in gemeente Hoeksche Waard.

Voor verdere toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen in deze begroting.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Niet-sporters t.o.v. bevolking 19 jaar en ouder	2024	48,3	42,5	45,7

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden: Samenkracht en burgerparticipatie, Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO, Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd, Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal, Inkomensregelingen, WSW en beschut werk, Arbeidsparticipatie, Hulpmiddelen en diensten (WMO), Huishoudelijke hulp (WMO), Begeleiding (WMO), Dagbesteding (WMO), Overige maatwerkarrangementen (WMO), Jeugdhulp ambulant lokaal, Jeugdhulp ambulant regionaal, Jeugdhulp ambulant landelijk, Jeugdhulp met verblijf lokaal, Jeugdhulp met verblijf regionaal, Jeugdhulp met verblijf landelijk, PGB WMO, PGB Jeugd, Beschermd wonen (WMO), Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO), Jeugdbescherming, Jeugdreclassering, Coördinatie en beleid WMO, Coördinatie en beleid Jeugd.

Wat gebeurt er om ons heen?

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden Samenkracht en burgerparticipatie, Toegang en eerstelijnsvoorzieningen, Inkomensregelingen, WSW en beschut werk, Arbeidsparticipatie, Wmo en Jeugdhulp.

Al het beleid in het sociaal domein toetsen we aan onze Visie Samenleven, vastgesteld in 2025.

Op het gebied van wetgeving worden meerdere landelijke maatregelen voorbereid of ingevoerd. Zo wordt de **doordecentralisatie van beschermd wonen** voorbereid, waarbij gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor inwoners die deze voorziening nodig hebben. Net als de inkomensafhankelijke bijdrage binnen de Wmo is het wetsvoorstel controversieel verklaard. Het is niet duidelijk of en wanneer dit alsnog gaat komen. De **Wet versterking regie volkshuisvesting** is inmiddels gestart. Meer inwoners krijgen daarom recht op urgentie voor een woning. Verder zijn er wetsvoorstellen in voorbereiding voor een aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein.

De **Participatiewet in Balans** is op 22 april 2025 aangenomen in de Tweede Kamer. Plenaire behandeling in de Eerste Kamer vindt plaats op 23 september 2025. De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2026. Niet de regels, maar de menselijke maat staat centraal in het wetsvoorstel. Het kabinet wil hiermee concrete stappen zetten om de door uitkeringsgerechtigden en professionals ervaren hardheden in de Participatiewet weg te nemen. Het doel is de rechtszekerheid van uitkeringsgerechtigden te vergroten en professionals voldoende ruimte te geven om hen daarbij te helpen.

Naast wetgeving zijn er landelijke akkoorden in ontwikkeling, zoals het **Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord** (AZWA). Dit akkoord vervangt het huidige IZA en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Met dit akkoord komen structurele middelen naar gemeenten toe. Regionaal wordt de samenwerking op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang met vijf jaar verlengd. Dit is in lijn met de verwachte decentralisatie. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het plan *Beschermd Thuis Hoeksche Waard 2025-2027*, dat inzet op preventie en begeleiding om zwaardere voorzieningen te vermijden.

Binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA) wordt in een pilotvorm geëxperimenteerd met het verlichten van de druk op de specialistische GGZ door vroegtijdig in te zetten op andere levensgebieden binnen het sociaal domein. Indien succesvol, betekent dit dat meer mensen tijdelijk ondersteuning vanuit het sociaal domein nodig hebben. In de regio Zuid-Holland Zuid wordt de beweging gemaakt naar meer lokale uitvoering van projecten, zoals de wijk-GGD. Dit vraagt om lokale keuzes en inzet.

De **Transformatieagenda Wmo 2025-2030** is gericht op het beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar houden van de Wmo. Er wordt gewerkt aan bewustwording bij inwoners en efficiëntere bedrijfsvoering.

Helpen door te doen

Gemeente Hoeksche Waard zet in 2026 een belangrijke stap in de transformatie van de jeugd- en wijkteams met de start van het programma Helpen door te doen. Dit vernieuwde programma brengt jeugd- en wijkteams samen in één zelfstandige organisatie, waarmee versnippering in de uitvoering van de Jeugdwet en WMO wordt tegengegaan. De nieuwe organisatie werkt vanuit het belang van inwoners, biedt zelf hulp, doet dat kostenbewust en betreft waar nodig tijdelijk externe expertise en zorgt voor continuïteit in ondersteuning. Deze werkwijze sluit aan bij onze visie Samenleven, de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, waarin wordt ingezet op één toegang, normaliseren, en het versterken van de lokale teams. Met deze integrale aanpak werkt gemeente Hoeksche Waard aan een toekomstbestendige, toegankelijke en samenhangende ondersteuning, waarin de juiste hulp op het juiste moment beschikbaar is voor diegenen die dat echt nodig hebben. Het uitgangspunt hierbij is dat ondersteuning zo lang als nodig, maar zo kort als mogelijk ingezet wordt en zich richt op het versterken van de eigen kracht.

Jeugdhulp

De hoeveelheid jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp blijft stijgen. Waarbij de kosten voor de inzet van jeugdhulp sterker stijgen dan het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp. Dat komt met name doordat het aantal kinderen dat complexe en intensieve zorg krijgt stijgt. Daarnaast is er sprake van hoge indexaties en landelijk overeengekomen afspraken waarmee verplicht wordt gewerkt. Dit vraagt om het maken van keuzes. Enerzijds werken we samen met onze maatschappelijke partners en inwoners aan een positief opgroei- en opvoedklimaat en het versterken van de pedagogische basis. Anderzijds zetten we vanaf 2025 steviger in op **Jeugdhulp naar voren** (JNV) en wordt dit in 2026 verder uitgebreid. Door ambulante begeleiding te bieden door ons eigen jeugdteam, wordt sneller, laagdrempeliger en met minder administratieve lasten hulp geboden. De inzet van jeugdprofessionals bij huisartsen wordt vanaf 2025 ook verder uitgebreid, wat leidt tot betere vraagverheldering en minder verwijzingen naar specialistische zorg vanuit de huisartsen. Deze professionals bieden immers zelf hulp. De gemeenteraad heeft daarnaast ingestemd met een investering die er op gericht is groepsgericht zorgaanbod te behouden. Tot voor kort werd deze zorg bekostigd vanuit NPO middelen. Groepsgerichte zorg versterkt de pedagogische basis en gemeenschapszin.

In de tweede helft van 2025 stellen we een nieuwe **verordening jeugdhulp** vast. Die verordening is nodig om de uitvoering ruimte te bieden haar werk uit te voeren op een manier die past binnen de visie Samenleven. Zo bevat de nieuwe verordening jeugdhulp, die in de tweede helft van 2025 wordt vastgesteld, een scherpere afbakening van wat onder jeugdhulp valt. Hiermee wordt voorkomen dat normale opvoeduitdagingen onnodig leiden tot inzet van (gespecialiseerde) jeugdhulp. Voor situaties in het 'grijze gebied' tussen verschillende wetten (zoals WLZ en ZVW) wordt een tijdelijk overbruggingsbudget voorgesteld, zodat geen gezin tussen wal en schip raakt. Ook wordt ingezet op normalisering van jeugdhulpvervoer: ouders zijn in principe zelf verantwoordelijk, met ruimte voor maatwerk en een kilometervergoeding in uitzonderlijke gevallen.

Sociale Zaken

Op 17 december 2024 is het **beleidsplan 'Waard om mee te doen 2025 – 2028'** vastgesteld om inwoners te ondersteunen bij financiële zelfredzaamheid. Inmiddels zijn we volop aan de slag met de hierin opgenomen vier doelen en bijbehorende acties: 1. Het voorkomen dat inwoners in geldzorgen terechtkomen. 2. Inwoners krijgen tijdig passende hulp. 3. Alle kinderen gelijke kansen. 4. Inwoners kunnen (blijven) participeren. We informeren bij de kadernota 2027 over de stand van zaken.

Daarnaast werken we aan de implementatie van de **basisdienstverlening** voor schulddienstverlening. Deze bestuurlijke afspraken zijn onderdeel van de ambitie van het kabinet om in 2030 het aantal mensen met schulden gehalveerd te hebben. Invoering van de basisdienstverlening moet zorgen voor een verdubbeling van het aantal mensen dat met hulp van de gemeente duurzaam schulden oplost.

We zetten actief in op extra **uitstroom** naar betaald werk omdat wij kansen zien daartoe. De inzet is om mensen met een uitkering (nog meer) aan te spreken en te ondersteunen en daarbij ook de samenwerking in de keten (in- en extern) verder te brengen. Daarnaast versterken we onze inzet op Social Return, wat kan leiden tot meer uitstroom.

We sturen op meer omzet bij het werkbedrijf door in te zetten op productieverhoging.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

We blijven inzetten op maatschappelijke ontwikkeling op vier gebieden: het versterken van een sociaal verbonden Hoeksche Waard, het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid van onze inwoners, het bieden van toegang en passende ondersteuning en we grijpen in bij crisissen en onveiligheid. We gaan bij al onze inspanningen uit van normaliseren (inclusie) en het vergroten van het zelf oplossend vermogen. Op deze manier proberen we de professionele ondersteuning en zorg, ook op langere termijn, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
6.1 Alle inwoners, ondernemers en bezoekers van de Hoeksche Waard voelen zich veilig.	6.1.1 We faciliteren en stimuleren een preventieve werkwijze, evenals preventieve én curatieve activiteiten door o.a. - Het voortzetten van het netwerkoverleg Jeugd. - Het doorontwikkelen van Veilig opgroeien is teamwork. - Te werken aan de landelijke ontwikkelingen zoals Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. - Regionale samenwerking op ontwikkeling naar vernieuwd Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang.	2025-2027
6.2 Een sociaal en verbonden Hoeksche Waard, waar inwoners naar elkaar omzien en iedereen zichzelf mag zijn. Iedere inwoner van de Hoeksche Waard van jong tot oud en ongeacht waar de wieg staat heeft de kans om een gezond en veilig leven te leiden en zich te ontwikkelen om naar vermogen mee te doen in de samenleving.	6.2.1 We stimuleren samenredzaamheid en participatie van de inwoners in de dorpen o.a. door: - Uitvoering te geven aan een visie Samen Leven. - Uitvoering te geven aan de Wonen Welzijn Zorg uitvoeringsagenda. - Onze jongerenparticipatie door te ontwikkelen. - Uitvoering te geven aan de Mantelzorgagenda. - Opstellen van een Lokaal Plan Beschermd Thuis en daar uitvoering aan te geven vanaf 1 januari 2025. - Werken aan beschikbare, bereikbare en betaalbare zorg (Transformatieagenda WMO). - Opstellen van een integraal uitvoeringsprogramma Gezond en Actief Leven Akkoord. - Participeren in het Integraal Zorgakkoord. - Uitvoering te geven aan de Hervormingsagenda Jeugd. - De evaluatie aan het transformatieplan jeugd te gebruiken voor verdere ontwikkeling op jeugd zoals doorontwikkeling jeugdteam en 0-100 teams en verdere beleidsontwikkeling jeugd. - Realiseren van jongerenontmoetingsplekken.	2025-2027
	6.2.2 Invulling geven aan het Onderwijs Zorg Arrangement binnen het Mozaïek	2026 en verder
6.3 Hoeksche Waarders hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.	6.3.1 We faciliteren en stimuleren een preventieve werkwijze, evenals preventieve én curatieve activiteiten door o.a. gebiedsgerichte samenwerking te faciliteren vanuit onze rol als opdrachtgever.	2025 en verder
	6.3.2 We helpen inwoners met het vinden van een weg in alle regelingen door o.a.: - Heldere informatievoorziening over mogelijkheden en voorzieningen waar mensen gebruik van kunnen maken. - Het versterken van de sociaal sterke basis. - Ontwerp 0-100 teams. Hierin is er aandacht voor mogelijkheden tot: - gebiedsgerichte samenwerking. - normaliseren en verbondenheid. - centrale toegang voor alle zorgvragen.	2025 en verder

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
	- samenvoegen van 18-/18+. - versterken van de onderste lagen van de Pyramide. - expertise naar de voorkant halen.	
	6.3.3 We stimuleren en faciliteren (het gebruik van) algemene en collectieve voorzieningen boven maatwerkvoorzieningen door o.a.: - De toegang tot lokale (in)formele voorzieningen centraal in te richten met kundige professionals. - Inzicht en overzicht te creëren op het bestaande voorzieningenaanbod en de lokale ontwikkelingen om te kunnen sturen op de inzet van de juiste voorzieningen.	Doorlopend
6.4 Inwoners ervaren bestaanszekerheid en zijn, waar nodig met ondersteuning, zelfredzaam en dragen naar vermogen bij door middel van werk of vrijwilligerswerk.	6.4.1 Duurzame uitstroom naar de arbeidsmarkt middels ondersteuning van mensen die hulp nodig hebben bij het zoeken naar werk. 6.4.2 Voorkomen van problematiek op financieel gebied zodat inwoners mee kunnen blijven doen in onze samenleving door het opstellen van een beleidsplan Armoede en Schulden om inwoners te ondersteunen in financiële zelfredzaamheid.	Doorlopend 2026 – 2028 (uitvoering) Beleidsplan opgeleverd

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.665	9.552	9.047	2.671	2.671	2.671
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.066	0	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	612	855	537	537	537
6.3 Inkomensregelingen	17.471	17.193	17.207	17.207	17.207	17.207
6.4 WSW en beschut werk	1.180	1.236	1.276	1.305	1.334	1.362
6.5 Arbeidsparticipatie	94	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	683	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	670	544	1.492	1.492	1.492
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.71B Begeleiding (WMO)	333	0	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	0	333	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	3.432	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	0	460	419	454	454	454
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	35	0	0	0
Totaal baten	36.923	30.056	29.383	23.667	23.696	23.724
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-19.265	-19.783	-19.943	-13.502	-13.270	-13.272
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3.611	0	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	-226	-230	-230	-230	-230
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-6.372	-6.633	-6.258	-5.024	-4.783
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	-3.463	-3.844	-3.546	-3.546	-3.546
6.3 Inkomensregelingen	-20.751	-24.195	-24.355	-24.333	-24.154	-23.969
6.4 WSW en beschut werk	-5.638	-7.964	-8.016	-8.017	-8.009	-7.996
6.5 Arbeidsparticipatie	-979	-3.289	-3.330	-3.269	-3.269	-3.269
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-4.366	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0	-4.345	-4.148	-4.147	-4.147	-4.147
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-9.091	0	0	0	0	0
6.71B Begeleiding (WMO)	-6.600	0	0	0	0	0
6.71C Dagbesteding (WMO)	-2.000	0	0	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-203	0	0	0	0	0

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-8.760	0	0	0	0	0
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.011	0	0	0	0	0
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-1.891	0	0	0	0	0
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-252	0	0	0	0	0
6.73A Pleegzorg	-824	0	0	0	0	0
6.73B Gezinsgericht	-1.281	0	0	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-2.108	0	0	0	0	0
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-5.268	0	0	0	0	0
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-2.765	0	0	0	0	0
6.74C Gesloten plaatsing	-266	0	0	0	0	0
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	0	-9.964	-10.389	-10.472	-10.552	-10.332
6.712 Begeleiding (Wmo)	-21	-6.618	-7.375	-7.212	-7.049	-6.884
6.713 Dagbesteding (Wmo)	-542	-1.882	-1.933	-1.887	-1.841	-1.795
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	-56	-59	-59	-59	-59
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-1.232	-0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-297	-11.067	-13.460	-12.995	-12.520	-12.205
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-883	-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-4.849	-5.493	-5.493	-5.493	-5.493
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-736	-756	-756	-756	-756
6.791 PGB Wmo	0	-493	-504	-504	-504	-504
6.792 PGB Jeugd	0	-1.298	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	0	-989	-837	-873	-873	-873
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	-66	-250	-250	-250	-250
6.821 Jeugdbescherming	0	-1.456	-1.291	-1.291	-1.291	-1.291
6.822 Jeugdreclassering	0	-174	-178	-178	-178	-178
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	-43	-42	-42	-42	-42
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	-2	0	0	0	0
Totaal lasten	-99.022	-110.210	-116.127	-108.375	-106.117	-104.934
Totaalsaldo van baten en lasten	-62.099	-80.154	-86.745	-84.709	-82.421	-81.210
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.164	1.403	894	570	317	317
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	89	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	2.466	1.716	482	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	5.625	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	265	65	45	25	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	120	120	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-59	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	162	0	0	0	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	-88	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.194	7.487	3.544	2.331	824	317
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-47	-376	-211	-121	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	-616	-241	-241	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	-4.025	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	-200	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-60	-60	0	0	0
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-2.878	0	0	0	0	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	69	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-2.925	-4.592	-887	-362	-241	0

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Geraamd resultaat programma 6 Sociaal domein	-63.829	-77.259	-84.087	-82.739	-81.838	-80.893

Binnen dit programma zijn diverse verschuivingen tussen taakvelden zichtbaar in verband met de nieuwe Iv3 voorschriften van het Rijk

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid is een gemeenschappelijke regeling waarin de tien gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid samenwerken. De dienst behartigt de belangen van de deelnemers door sturing, ordening, integratie en, in voorkomende gevallen, door uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Voor verdere toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen in deze begroting.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Personen met bijstandsuitkeringen (per 10.000 inwoners > 18 jaar)	2024	155,7	343,6	202,3
Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners 15-65 jaar)	2024	89,1	203,1	209,1
Wmo cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)	2024	540	720	699
% Kinderen in armoede	2023	3	6	4
% Werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)	2023	1	2	1
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2024	13,1	13,7	13,3
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12-23 jaar)	2024	0,3	0,4	0,3
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2024	0,7	1	1

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer, inclusief duurzame energie.

Wat gebeurt er om ons heen?

We zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering merkt en de laatste generatie die er iets aan kan doen. Deze ontwikkeling raakt iedereen en iedereen heeft hierin een rol te spelen. Maar, weten is nog geen doen. Daarbij is het niet eenvoudig een nieuwe balans te vinden tussen welzijn en welvaart. Als gemeente nemen we het voortouw om duurzaam gedrag te stimuleren door mensen anders te laten kijken naar bijvoorbeeld energie, producten en maatregelen in en om het huis. We reiken de hand naar iedereen die het op eigen kracht niet redt, zoals het groeiend aantal huishoudens met energiearmoede, of geven een flinke zet wanneer het nodig is. Hierdoor stimuleren, faciliteren en regisseren we verduurzaming in een tempo dat past bij de Hoeksche Waard. Hierbij is de netinfrastructuur steeds bepalender. Dit vraagt steeds meer aandacht en ambtelijke capaciteit waarbij we nauw samenwerken met de netbeheerders om de huidige netcongestie, of ook wel filevorming op het elektriciteitsnet, op te lossen en verdere problemen te voorkomen. Het toewerken naar een nieuw energie- en warmtesysteem en de keuzes die hierin moeten worden gemaakt zijn hierbij bepalend.

Cijfers van het World Economic Forum laten zien dat 70% van alle CO₂-uitstoot het gevolg is van winnen en verwerken van grondstoffen (Circularity Gap report 2021). Alleen het verduurzamen van het energieverbruik is lang niet genoeg om de klimaatdoelen te halen. Een belangrijke bijdrage moet komen van het ombouwen van de economie tot een circulair systeem. Als Hoeksche Waard sluiten we ons aan bij de landelijke doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn. We richten ons op de onderwerpen: consumenten, bouw&infra, kringlooplandbouw, bedrijfsleven en zwerfafval.

Het belang van preventie en een gezonde leefstijl wordt alsmaar groter vanwege de vergrijzing en de toenemende druk op de zorg. Daarnaast nemen gezondheidsrisico's toe door hitte en infectieziekten. We zien daarbij dat de vaccinatiebereidheid in sommige kernen laag is. We zien ook dat de mentale gezondheid van inwoners achteruit is gegaan, dat meer mensen ongezonder leven en dat gezondheidsverschillen toenemen. In 2026 gaat mogelijk (afhankelijk van akkoord door VNG-leden) het nieuwe Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord van kracht. Dit akkoord komt in de plaats van het GALA en IZA, past bij de Visie Samenleven en diverse lokale beleidsagenda's, zet de gemeenten beter in positie en voorziet in structurele middelen.

Voor de oudere inwoners is het van groot belang dat zij weten wat zij zelf kunnen doen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen en waar zij informatie, advies en ondersteuning kunnen krijgen als dat nodig is. Al deze uitdagingen vragen om inzet en aandacht van de gemeente vanuit zowel het sociale als fysieke domein. Dit gebeurt vanuit de Wonen Welzijn Zorg agenda.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
7.1 Een sociaal en verbonden Hoeksche Waard, waar inwoners naar elkaar omzien en iedereen zichzelf mag zijn. Iedere inwoner van de Hoeksche Waard van jong tot oud en ongeacht waar de wieg staat heeft de kans om een gezond en veilig leven te leiden en zich te ontwikkelen om naar vermogen mee te doen in de samenleving.	7.1.1 We stellen een nota publieke gezondheid 2024 – 2027 op en geven daar uitvoering aan.	2024-2027
	7.1.2 We stellen een preventie- en handavingsplan Alcohol 2024 – 2027 op en geven daar uitvoering aan.	2024 - 2027
	7.1.3 We stellen een integraal uitvoeringsprogramma Gezond en Actief Leven Akkoord op en voeren dat uit.	2023-2026

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
7.2 In 2050 is de Hoeksche Waard klimaatneutraal.	7.2.1 We voeren het uitvoeringsprogramma 'Circulaire Economie (2022 – 2026)' uit en stimuleren daarmee inwoners en ondernemers om de beweging te maken naar een circulaire Hoeksche Waard.	2025-2026
	7.2.2 We voeren het uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal (2022 – 2026)' uit en stimuleren daarmee inwoners en ondernemers om de beweging te maken naar een energieneutrale Hoeksche Waard.	2025-2026
	7.2.3. We voeren het uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard klimaatadaptief (2022 - 2026)' uit en stimuleren daarmee inwoners en ondernemers om de beweging te maken naar een klimaatrobuuste Hoeksche Waard.	2025-2026
	7.2.4. We voeren het uitvoeringsprogramma biodiversiteit Hoeksche Waard (2022 - 2030) uit en stimuleren daarmee inwoners en ondernemers om de beweging te maken naar een grotere biodiversiteit in de Hoeksche Waard.	2025-2030

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma.

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.1 Volksgezondheid	413	491	583	-3	-3	-3
7.4 Milieubeheer	1.247	3.828	1.609	1.609	1.609	1.609
Totaal baten	1.660	4.319	2.192	1.605	1.605	1.605
7.1 Volksgezondheid	-5.216	-5.425	-5.613	-5.101	-5.101	-5.096
7.4 Milieubeheer	-4.595	-8.065	-4.773	-4.404	-4.405	-4.404
Totaal lasten	-9.811	-13.489	-10.386	-9.506	-9.505	-9.500
Totaalsaldo van baten en lasten	-8.151	-9.170	-8.194	-7.900	-7.900	-7.895
7.4 Milieubeheer	1.091	896	384	17	17	17
Totaal onttrekkingen reserves	1.091	896	384	17	17	17
7.4 Milieubeheer	-1.042	-250	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-1.042	-250	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 7 Volksgezondheid en milieu	-8.103	-8.525	-7.810	-7.884	-7.883	-7.878

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid is een gemeenschappelijke regeling waarin de tien gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid samenwerken. De dienst behartigt de belangen van de deelnemers door sturing, ordening, integratie en, in voorkomende gevallen, door uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook

begeleidt de dienst bij de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de wetten die artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht noemt.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Hernieuwbare elektriciteit (uit zon, wind, etc.)	2022	105,7	32,5	59,9

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimte en leefomgeving, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en ontwikkeling.

Wat gebeurt er om ons heen?

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. De wet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. De wet biedt de mogelijkheid om met overzichtelijke regels de leefomgeving meer in samenhang in te richten, biedt ruimte voor lokaal maatwerk en leidt tot snellere besluitvorming. Belangrijke activiteit voor de komende jaren is de vormgeving van een gebiedsdekkend omgevingsplan. Daarvoor hebben we tot 1 januari 2032 de tijd. 2026 zal in teken staan van het verder voorbereiden van de omgevingsplanwijziging voor het buitengebied, de eerste wijzigingsprocedures van het omgevingsplan voor projecten af te ronden en het verder standaardiseren van de werkprocessen onder de Omgevingswet.

Ruimtelijke ordening

De vraag om ruimte is groter dan de ruimte die we beschikbaar hebben. Het belang van de ruimtelijke ordening, om keuzes te maken in deze ruimteclaims en ervoor te zorgen dat er ruimte blijft voor ontwikkelingen zonder dat dit ten koste gaat van de ruimtelijke kwaliteit wordt steeds belangrijker. Dit vraagt om scherpe keuzes en een duidelijk afwegingskader. Binnen de bestaande budgetten zijn middelen beschikbaar om hiervoor beleid te ontwikkelen.

Wonen en volkshuisvesting

Op het gebied van volkshuisvesting blijft het bouwen van voldoende en geschikte woningen belangrijk, vooral in het betaalbare segment en voor ouderen. De gemeente focust op versnelling van woningbouwplannen en betere samenwerking met partners. Voor structurele doorbraken op grotere knelpunten, zoals stikstof of netcongestie, is samenwerking met andere overheden noodzakelijk. De gemeente zet daarnaast in op efficiënter planproces en projectmatig werken.

De komende jaren blijft het doel om gemiddeld zo'n 500 woningen per jaar toevoegen aan de woonvoorraad. Conform de woningbouwafspraken in de Regionale realisatieagenda (woondeal) streven we daarbij naar het bouwen van tenminste 2/3 betaalbare woningen, waarvan 30% sociale huur. Het is onder de huidige marktomstandigheden uitdagend om deze doelen te halen.

We hebben speciale aandacht voor jonge huishoudens, ouderen en andere kwetsbare doelgroepen. Naast het realiseren van een groot aandeel betaalbare woningen voor deze doelgroepen, moet een aanzienlijk deel van de woningen ook bestaan uit nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen (voormalige verpleegzorgplekken).

In de woningbouwprogrammering, die we jaarlijks actualiseren, is opgenomen waar we de komende 10 jaar welke woningen willen realiseren. Woningbouw concentreert zich zoveel mogelijk in de bestaande dorpen en de vier grote ontwikkelgebieden. Zijn er in een dorp niet of nauwelijks ontwikkelmogelijkheden en is er wel aantoonbare behoefte, dan wordt gekeken naar geschikte locaties aan de dorpsrand. Nieuw te ontwikkelen locaties worden altijd met een integrale blik afgewogen, waarbij maatschappelijke meerwaarde een basisvoorwaarde is voor medewerking.

Om voortgang in de woningbouwproductie te houden, maken we in een vroegtijdig stadium van een ontwikkeling scherpe en bindende afspraken met ontwikkelaars over programma, planning en fasering. De gemeentelijke inzet richt zich op ontwikkelaars die de stap tot realisatie daadwerkelijk willen en ook kunnen maken. Dit betekent dat op woningbouwlocaties waar ontwikkelende partijen niet voldoende vaart maken, de gemeente een pas op de plaats maakt. Ten behoeve van de tijdelijke regeling realisatiestimulans wordt de status 'start bouw' goed bijgehouden in onze monitoring.

In navolging van de afspraken uit de Regionale realisatieagenda zetten we onze afstemming met ontwikkelende partijen en partners aan de versnellingstafel voort.

Regie op gebiedsontwikkeling

In 2026 geven we verder vorm aan regie op gebiedsontwikkelingen. Hiervoor kijken we bij gebiedsontwikkelingen met een integrale blik goed naar de samenhang en de volgordelijkheid van de diverse projecten. Uitgangspunt daarbij is de maatschappelijke meerwaarde die hiermee moet ontstaan voor het eiland en de dorpen.

We maken voor onze dorpen ontwikkelbeelden. Hiermee maken we concreet welke plannen op welke manier worden uitgevoerd om het betreffende dorp vitaal en leefbaar te houden. Dit gebeurt in lijn met de Omgevingsvisie Hoeksche Waard en met het doel om maatschappelijke meerwaarde te creëren voor het eiland. Belangrijke dragers van de ontwikkelbeelden zijn de historische waarden van de dorpen, versterking van de identiteit en toekomstbestendige uitstraling. De samenwerkende disciplines Landschapsarchitectuur en Stedenbouw vormen daarom de kern van het projectteam. Vanuit deze basis vindt samenwerking plaats met de andere vakgebieden, om tot een integraal beeld te komen.

Er is om verschillende redenen behoefte aan een actualisatie van de in 2019 vastgestelde Omgevingsvisie Hoeksche Waard. Naast de juridische verplichting om een Omgevingsvisie te hebben, onderschrijft de Toekomstvisie Hoeksche Waard ook de sleutelrol van de Omgevingsvisie bij het waarmaken van de in de Toekomstvisie geformuleerde doelen. In 2026 starten we daarom de actualisatie van de Omgevingsvisie.

Ook richten we het 'Beleidshuis Omgevingswet' in. Dit is een metafoor die wordt gebruikt om structuur te geven aan het instrumentarium onder de Omgevingswet. Deze beleidscyclus helpt overheden om hun beleid voor de fysieke leefomgeving op een samenhangende en transparante manier vorm te geven. Ook bevordert het dat strategische doelen worden vertaald naar uitvoerbaar acties en concrete resultaten. En dat wildgroei van allerlei sectorale visies en beleid wordt voorkomen.

Hiernaast worden in 2026 extra acties ondernomen, zoals het toepassen van parallel plannen om projecten te versnellen, het doorontwikkelen van de Woonbalans naar de 'Hoeksche Balans' en het verbeteren van monitoring van woningbouwprojecten.

Grondexploitatie

Met de nieuwe Nota Grondbeleid uit 2024 kiest de gemeente voor een dynamischer aanpak. Per ruimtelijke ontwikkeling bepaalt de gemeente in welke mate zij zelf de regie neemt. Dit moet leiden tot effectievere sturing op publieke doelen, maar vraagt ook om meer kennis en duidelijke keuzes vanwege beperkte capaciteit. Om betere invulling te geven aan ons grondbeleid onder de Omgevingswet wordt een nieuw programma kostenverhaal opgesteld. Hierin geeft de gemeente tevens aan op welke manier wij de bijdrage voor de ontwikkeling van een gebied op initiatiefnemers willen verhalen. Daarmee ontstaat meer financiële slagkracht om verbeteringen in de fysieke leefomgeving te realiseren.

Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen?

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning
8.1 Behoud van jonge huishoudens en instroom van jonge huishoudens faciliteren om de demografische balans te behouden.	8.1.1 Behoud van jonge huishoudens en faciliteren instroom.	doorlopend
8.2 Een continue toevoeging van 500 woningen per jaar aan de woningvoorraad om te voldoen aan de vraag.	8.2.1 Voortgang behouden en versnellen woningbouwproductie.	doorlopend
8.3 Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek, conform de WWZ-visie.	8.3.1 Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek', waaronder woningbouw van voldoende betaalbare woningen en huisvesting voor ouderen en overige aandachtsgroepen.	doorlopend
8.4 Het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken.	8.4.1. De Nota Kostenverhaal wordt geactualiseerd met oog op een effectief grondbeleid.	jan 2026
8.5 Inwerkingtreding omgevingswet.	8.5.1 Realisatie van een gebiedsdekkend omgevingsplan.	uiterlijk 2032

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma. Hierbij zijn de baten (en onttrekkingen uit reserves) weergegeven als +/- en de lasten (en stortingen in reserves) als -/-

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
8.1 Ruimtelijke ordening	3.545	4.127	512	512	467	467
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.784	1.129	485	452	453	-133
8.3 Wonen en bouwen	5.906	5.104	4.627	3.776	3.776	3.776
Totaal baten	18.234	10.361	5.624	4.740	4.696	4.110
8.1 Ruimtelijke ordening	-5.875	-6.207	-3.125	-2.975	-3.025	-2.975
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-9.394	-1.341	-700	-651	-644	-46
8.3 Wonen en bouwen	-6.250	-5.094	-5.158	-5.105	-5.105	-5.105
Totaal lasten	-21.518	-12.642	-8.984	-8.730	-8.774	-8.125
Totaalsaldo van baten en lasten	-3.284	-2.281	-3.360	-3.990	-4.078	-4.015
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.494	300	450	300	350	300
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.494	300	450	300	350	300
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.132	-624	-80	-80	-80	-80
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-1.132	-624	-80	-80	-80	-80
Geraamd resultaat programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-2.923	-2.605	-2.990	-3.770	-3.809	-3.795

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64 jarigen)	2025	81	70,7	81,2
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2024	7,2	8,4	8,0

2.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Voor het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn, met uitzondering van het onderdeel overhead (bedrijfsvoering), geen afzonderlijke doelstellingen en activiteiten geformuleerd. Voor de doelstellingen en activiteiten met betrekking tot overhead / bedrijfsvoering (taakveld 0.4), wordt verwezen naar paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering.

Algemene Dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten, het saldo van de financieringsfunctie (dit is het verschil tussen de aan taakvelden toegerekende rekenrente en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen, ook wel renteresultaat genoemd) en eventuele overige algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen dienen ter dekking van de in de programma's opgenomen kosten.

(Bedragen x €1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is	27.288	27.543	27.764	28.103
Algemene uitkering	168.240	169.332	166.811	170.726
Dividend	1.905	1.905	1.905	1.905
Saldo financieringsfunctie	1	52	299	223
Totaal	197.435	198.832	196.779	200.956

**Deze heffingen bestaan uit de (on)roerende zaakbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en hondenbelasting*

Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn het management, personeelszaken, informatievoorziening en automatisering, huisvesting, financiën etc. Voor de definities is aangesloten bij de Notitie overhead 2023 van de commissie BBV.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De aangifte wordt gesplitst in vpb over activiteiten van grondexploitaties en overige activiteiten. Voor grondexploitaties vindt jaarlijks een beoordeling plaats of er sprake is van fiscale winst. Voor de overige activiteiten, wijken inkomsten en uitgaven niet substantieel af van voorgaande jaren. De conclusie is dat de gemeente voor deze activiteiten geen ondernemer in fiscale zin vormt.

Onvoorzien

In de Begroting 2026 is, conform de vastgestelde financiële verordening én de geformuleerde grondslagen en uitgangspunten, een raming voor onvoorzien uitgaven opgenomen ter hoogte van € 1.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn, per taakveld, de baten, de lasten, de onttrekkingen aan reserves evenals de stortingen in reserves weergegeven die betrekking hebben op dit programma. Hierbij zijn de baten (en onttrekkingen uit reserves) weergegeven als +/- en de lasten (en stortingen in reserves) als -/-

(Bedragen x €1.000)

Taakveld	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.4 Overhead	893	177	98	98	98	98
0.5 Treasury	2.485	2.154	2.300	2.300	2.300	2.300
0.61 OZB woningen	12.017	12.863	14.010	14.201	14.356	14.628
0.62 OZB niet-woningen	9.597	10.811	12.191	12.255	12.321	12.387
0.64 Belastingen overig	820	843	854	854	854	854
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	159.746	166.842	168.240	169.332	166.811	170.726
0.8 Overige baten en lasten	126	350	98	98	98	98
Totaal baten	185.684	194.040	197.791	199.138	196.838	201.091
0.4 Overhead	-37.334	-40.445	-36.734	-35.501	-34.387	-34.227
0.5 Treasury	-593	-184	-394	-447	-694	-618
0.61 OZB woningen	-733	-676	-674	-674	-674	-674
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	-261	-218	-277	-283	-289	-296
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-728	-1.609	-2.587	-2.775	-5.775
0.8 Overige baten en lasten	101	-260	-5	-6	-6	-6
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-52	-74	-76	-76	-76	-76
Totaal lasten	-38.873	-42.584	-39.769	-39.573	-38.901	-41.672
Totaalsaldo van baten en lasten	146.811	151.455	158.022	159.565	157.937	159.419
0.10 Mutaties reserves	200	6.708	11.117	1	0	0
0.4 Overhead	10.230	4.673	2.742	2.028	776	648
Totaal onttrekkingen reserves	10.430	11.381	13.859	2.029	776	648
0.10 Mutaties reserves	-200	-6.276	-11.117	-1	0	0
0.4 Overhead	-4.866	64	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	-5.066	-6.212	-11.117	-1	0	0
Geraamd resultaat programma 9 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	152.175	156.624	160.764	161.593	158.713	160.067

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van doelstellingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De doelstelling van de gemeenschappelijke regeling is een doelmatige uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.

Karel (voorheen Stichting Inkoopbureau West-Brabant)

Deze stichting dient indirect diverse openbare belangen. Door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau behaalt de stichting voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers.

Stedin

Centraal staat het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Zuid-Holland en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en houdt zich ook steeds meer bezig met de levering van industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bank Nederlandse Gemeenten

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de bank is een voordelige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo te kunnen bijdragen aan de maatschappelijke voorzieningen. Voor verdere toelichting hierop verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen in deze begroting.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de, volgens het BBV, verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2025	822	957	952
Woonlasten meerpersoonshuishouden €	2025	947	1050	1037
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2025	392	398	395

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente" (31-08-2025))	Jaar	Hoeksche Waard
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	2026	7
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	2026	7
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2026	837
Externe inhuur (% van totale loonkosten)	2026	18%
Overhead (% van de totale lasten)	2026	12%

Toelichting Kengetal Externe Inhuur begroting 2026:

In 2021 was nog sprake van een werkelijk/gerealiseerd inhuurpercentage van 29%, in 2022 was dit percentage gedaald naar 25% en in 2023 is dit verder gedaald naar 23%. In 2024 is bij de jaarstukken een inhuurpercentage van 21% verantwoord. Het streven dat door het college is vastgesteld, is een maximale norm van 18% van de loonsom aan externe inhuur in 2026. Dit is een doelstelling waarop gestuurd wordt én waarvan het realistisch wordt geacht tot aan 2026 in stappen van 2% naartoe te werken.

Bij het Kengetal Externe Inhuur in deze begroting 2026 wordt uitgegaan van een verwacht inhuurpercentage in 2026 van 18%. Dit percentage is in lijn met de met de Auditcommissie afgesproken doelstelling. De doelstelling om de inhuur stapsgewijs terug te brengen naar een structureel realistisch niveau, sluit aan bij het collegebesluit van 30 mei 2023 én de met de Auditcommissie en raad (raadsbesluit van 15 februari 2022). Voor de volledigheid zijn de met de Auditcommissie/raad afgesproken normen opgenomen in onderstaande tabel.

2026	2027	2028	2029
18%	18%	18%	18%

Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de Paragraaf Bedrijfsvoering (onderdeel HRM) van deze begroting.

3 Paragrafen

gemeente
Hoeksche Waard

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting voor een aantal specifieke onderwerpen. Dit hoofdstuk werkt de volgende paragrafen uit:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Regio Deal
- Wet open overheid (Woo)

3.1 Lokale Heffingen

Inleiding

De prijsindexatie en de aanpassing van de tarieven die in deze (primaire) begroting zijn opgenomen zijn gebaseerd op de gegevens zoals opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn gepubliceerd. Hierbij was een prijsindexcijfer van 2,7% van toepassing. In de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds wordt uitgegaan van hogere inflatiecijfers (2,5% in plaats van 2,7%). In de actuele ramingen van het CPB (september 2025) blijkt dat het pBBP over 2024 is bijgesteld van 5,1% naar 5,7%. Gezien het tijdstip waarop de septembercirculaire bekend is gemaakt, hebben wij de effecten hiervan (op de budgetten en tarieven) niet meer in deze primaire begroting kunnen verwerken. In het raadsvoorstel bij de programmabegroting 2026-2029 wordt voorgesteld om beide percentages te actualiseren. Derhalve is dit nog niet vertaald in deze paragraaf van de voorliggende primaire begroting 2026-2029.

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen) die in onze gemeente van toepassing zijn, het beleid rondom de lokale heffingen een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk in het tijdvak 2026-2029.

Algemene uitgangspunten

Belastingen, zoals Onroerendezaakbelasting en Hondenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. De opbrengsten zijn vrij besteedbaar. Dit in tegenstelling tot de gebonden heffingen zoals Rioolheffing of Afvalstoffenheffing. Deze middelen moeten verplicht besteed worden aan het doel waarvoor zij geïnd worden. In onderstaand overzicht geven wij aan welke belastingen wij heffen, wat de heffingsmaatsaf is en wat het beoogd doel is.

Omschrijving	Maatstaf	Beoogd doel
Belastingen		
Onroerende zaakbelasting	WOZ waarde	algemeen dekkingsmiddel
Roerende zaakbelasting	waarde roerende zaak	algemeen dekkingsmiddel
Hondenbelasting	aantal honden	algemeen dekkingsmiddel
Toeristenbelasting	aantal overnachtingen	algemeen dekkingsmiddel
Watertoeristenbelasting	aantal etmalen verblijf	algemeen dekkingsmiddel
Reclamebelasting	WOZ waarde	bestrijding van kosten gericht op veiligheid ,leefbaarheid of ontwikkeling van het aangewezen gebied waar de belasting geheven wordt.
Baatbelasting	bedrag per onroerende zaak	verhalen van kosten, gemaakt voor het tot stand brengen van de voorziening
Rechten		
Rioolheffing won. eigenaar	vast bedrag	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing won.gebruiker	aantal gebruikers	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing niet won. eigenaar	WOZ waarde	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Rioolheffing niet won. gebruiker	WOZ waarde	dekking van kosten voor onderhoud en vervanging riolering
Lijkbezorgingsrechten	diversen (verschillend per dienst)	dekking van de kosten van diensten, nader omschreven in de tarieventabel bij de verordening
Leges	diversen (verschillend per dienst)	dekking van de kosten van dienstverlening, nader omschreven in de tarieventabel bij de verordening
Afvalstoffenheffing	vast bedrag verhoogd met een bedrag per lediging	dekking van de kosten voor afvoer en verwerking van huishoudelijk afval
Haven- en kadegelden	diversen (verschillend per haven)	dekking kosten onderhoud havens en kades.
Marktgeden	vierkante meters gebruik	dekking van kosten verbonden aan gebruik van een marktstandplaats
BIZ	diversen (verschillend per BIZ vereniging)	bestrijding van kosten gericht op veiligheid ,leefbaarheid of ontwikkeling van de bedrijveninvesteringszone

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemeentelijke belastingen stijgen in 2026 met inflatiecorrectie (2,7%). De gebonden heffingen (zoals afvalstoffenheffing, rioolheffingen en leges) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en toe te rekenen kosten voor overhead. Ook voor deze gebonden heffingen is de inflatiecorrectie toegepast.

We streven naar zo laag mogelijke lokale lasten

Activiteiten voeren we uit tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijven. Bij de rechten streven we zo veel mogelijk naar kostendekkende tarieven.

Kostenonderbouwing volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt voor de gebonden heffingen. In deze paragraaf zijn kostenonderbouwingen opgenomen volgens het BBV-model. Deze geven inzicht dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Overhead rekenen we toe volgens een opslag

De apparaatskosten bestaan uit directe loonkosten en overhead (loonkosten ondersteunend personeel, huisvesting, ICT etc.). De directe loonkosten rekenen we rechtstreeks toe op basis van de geraamde tijdsbesteding. Overhead rekenen we via een opslagpercentage toe aan de directe loonkosten. Het percentage bepalen we door de overhead te delen door de totale directe loonkosten. Voor 2026 is dit percentage 80%. Wij passen een correctie toe voor kosten die niet aan de gebonden heffingen toegerekend kunnen worden.

Opbrengst lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen zoals opgenomen in de begroting 2026-2029.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begr 2025	2026	2027	2028	2029
Belastingen						
Onroerende zaakbelasting	21.611	23.668	26.195	26.450	26.671	27.010
Roerende zaakbelasting	2	6	6	6	6	6
Hondenbelasting	695	713	721	721	721	721
Toeristenbelasting (incl water-)	181	192	245	245	245	245
Reclamebelasting	116	118	120	120	120	120
Subtotaal (a)	22.605	24.697	27.286	27.541	27.762	28.101
Rechten						
Rioolheffing	9.758	11.041	12.434	13.278	14.121	15.154
Lijkbezorgingsrechten	1.418	1.548	1.596	1.596	1.596	1.596
Leges	7.629	6.528	6.946	6.129	6.129	6.129
Afvalstoffenheffing	10.062	11.719	12.701	12.701	12.701	12.701
Haven- en kadegelden	145	93	95	95	95	95
Marktgelden	21	24	25	25	25	25
Subtotaal (b)	29.033	30.953	33.797	33.823	34.666	35.699
Overig						
BIZ	163	178	171	171	171	171
subtotaal (c)	163	178	171	171	171	171
Totaal (a+b+c)	51.801	55.828	61.254	61.535	62.600	63.971

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit voor OZB is het verschil tussen de begrote opbrengst en de norm volgens de "artikel-12-status". Zolang de geraamde opbrengsten lager liggen dan de norm-opbrengst, komt de gemeente niet in aanmerking voor een aanvullende uitkering uit het Gemeentefonds. De onbenutte belastingcapaciteit geven wij in de onderstaande tabel weer.

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Gemiddeld voor vorig jaar*	Art 12	Max cf art 12	Waarde	Max opbr. (a)	Begroot 2026 (b)	Onbenutte cap. (a-b)
Woningen	0,0924%	120%	0,11088%	17.235.515	19.111	14.010	5.101
Niet woningen eigenaren	0,3365%	120%	0,40380%	2.324.780	9.387	7.156	2.232
Niet woningen gebruikers	0,2388%	120%	0,28656%	1.972.780	5.653	5.029	624
Totaal					34.151	26.195	7.956

Lokale lastendruk meerpersoonshuishoudens

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten. In onderstaand overzicht geven wij de gemiddelde lasten 2026 van Hoeksche Waard weer naast het landelijk gemiddelde. Uitgangspunt hierbij is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een (gemiddelde) waarde van € 439.000.

Lastendruk	2026	2025	Vershil	%verschil
Meerp. huish met eigen woning	Totaal	Totaal	2026-2025	Ten opzichte van 2025
OZB	357	326	31	9,52%
Rioolheffing	288	258	30	11,65%
Afvalstoffenheffing	325	298	27	9,02%
Lastendruk	970	882	88	9,98%
Gemiddelde Nederland 2025*		1053		

* Bron: Coelo 2025

Onroerende- en roerende zaakbelastingen (OZB en RZB)

Bij de onroerende- en roerende zaakbelastingen is de (her-)waardering (wet WOZ) van belang. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. De belasting wordt uitgedrukt in een percentage van deze waarde. Voor belastingjaar 2026 gaat het om de waarde op de peildatum 1 januari 2025. Waardestijging van bestaande panden is in het tarief gecorrigeerd (verlaging van de tarieven). Vervolgens is de inflatiecorrectie (2,7% voor 2026) en de voor deze heffing specifieke 'inflatiecorrectie OZB' (1,8% over 2024) toegepast en een extra stijging van 5,0%, zoals door de raad vastgesteld bij de behandeling van de Kadernota 2026.

De tarieven voor OZB en RZB zijn wettelijk verplicht aan elkaar gelijk. Hieronder treft u een overzicht aan van de tarieven 2026 en vergelijkende cijfers 2025 en het landelijk gemiddelde over 2025.

OZB / RZB tarieven	2026	2025	Landelijk 2025*
Woningen	0,08129%	0,08114%	0,0924%
Niet woningen eigenaren	0,30781%	0,28673%	0,3365%
Niet woningen gebruikers	0,25493%	0,23834%	0,2388%

*Bron: Coelo 2025

Hondenbelasting

Hondenbelasting is één van de oudste, nu nog bestaande, belastingen van ons land. Van de 342 gemeenten komt deze belasting bij 111 gemeenten voor (32%). Deze belasting is een algemeen middel en hoeft niet verplicht besteed te worden aan hondenbeleid. Op de tarieven voor 2026 is de eerdergenoemde inflatiecorrectie van 2,7% toegepast. Voor hulphonden en honden in een asiel geldt een vrijstelling van hondenbelasting. Ter vergelijking geven wij onderstaand ook het tarief 2025 en het landelijk gemiddelde over 2025 (van gemeenten waar hondenbelasting is ingevoerd).

Hondenbelasting	2026	2025	Landelijk gemiddelde*
Eerste hond	101	98	26
Volgende hond	178	173	niet bekend
Kennel	432	421	niet bekend

*Bron: Coelo 2025

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting geldt voor het overnachten in hotels, pensions etc. Watertoeristenbelasting geldt voor het verblijven in een haven per etmaal. In plaats van een bedrag per nacht kan ook voor een vast bedrag voor een heel seizoen gekozen worden (forfait). Het tarief voor 2026 bedraagt € 1,75 per nacht/etmaal.

Rioolheffing

De opbrengsten rioolheffing dekken, naast de kosten van het rioleringsstelsel, ook kosten die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken. Om schommelingen in de tarieven te voorkomen, maken we gebruik van een voorziening voor riolering. Het tarief voor rioolheffing is naast de indexering met 2,7%, verhoogd met 9%. Deze verhoging komt voort uit het door de gemeenteraad op 28 mei 2025 vastgestelde Water- en Rioleringsprogramma 2026-2030. Het tarief voor het eigenaarsdeel bedraagt in 2026 € 144,53 en voor het gebruikersdeel € 72,77 (1-persoonshuishouden) of € 144,53 (meerpersoonshuishouden). Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2026 en daarbij de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen * € 1.000)

Kostendekkendheid Rioolheffing	
Netto kosten	7.834
Direct toe te rekenen kosten	1.743
Overhead	1.172
Btw	3.921
Totale lasten	14.670
Totale baten	12.434
Dekkingspercentage (ex mutatie voorziening)	85%
Mutatie egalisatie voorz (onttrekking)	2.236

Lijkbezorgingsrechten

De tarieven voor deze rechten zijn aangepast met 2,7%. Daarbij is rekening gehouden met de verhouding tussen de tarieven zoals vastgelegd in het beleid dat de raad in 2020 vaststelde. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en de lasten in 2026 en daarbij de mate van kostendekking van deze heffing.

(Bedragen * € 1.000)

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	
Netto kosten	1.398
Direct toe te rekenen kosten	1.319
Overhead	888
Btw	-
Totale lasten	3.605
Totale baten	1.596
Dekkingspercentage	44%
Mutatie egalisatie voorz (onttrekking)	119

Leges

In hoofdlijn zijn de tarieven van 2025 met een inflatiecorrectie van 2,7% verhoogd. Daar waar sprake is van een percentage, is dat percentage gelijk gebleven.

Binnen de legesverordening mogen we overschotten op onderdelen inzetten voor tekorten op andere onderdelen (kruissubsidiering). De begrote baten en lasten 2026 en de mate van kostendekking is hieronder zowel op totaalniveau van de verordening als gesplitst per hoofdstuk weergegeven.

Bedragen * € 1.000

Kostendekkendheid leges per titel	
Hoofdstuk 1 Alg.dienstverlening	
Netto kosten	1.053
Direct toe te rekenen kosten	1.755
Overhead	1.371
Btw	8
Totale lasten	4.187
Totale baten	2.347
Dekkingspercentage	56%
Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunningen	
Netto kosten	545
Direct toe te rekenen kosten	1.117
Overhead	882
Btw	77
Totale lasten	2.621
Totale baten	4.497
Dekkingspercentage	172%
Hoofdstuk 3 Dienstverlening EDR	
Netto kosten	-
Direct toe te rekenen kosten	249
Overhead	195
Btw	-
Totale lasten	444
Totale baten	102
Dekkingspercentage	23%
Totale Kostendekkendheid Leges (hoofdstuk 1 t/m 3)	
Netto kosten	1.598
Direct toe te rekenen kosten	3.120
Overhead	2.448
Btw	85
Totale lasten	7.252
Totale baten	6.946
Dekkingspercentage	96%

Afvalstoffenheffing

De heffing vergoedt de kosten voor inzameling van huishoudelijk afval. RAD BV voert de inzameling voor de gemeente uit. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst gesloten die jaarlijks geïndexeerd wordt. Het tarief van de heffing is ten opzichte van 2025 gestegen met ca 8% en bedraagt gemiddeld € 324,- (2025: € 298,-). Het landelijk gemiddelde tarief kwam in 2025 uit op € 364,- voor meerpersoonshuishoudens (bron: Coelo 2025). Een stijging van het tarief van 8% betekent een gemiddelde lastenstijging van ca. 9%, aangezien als gevolg van het grondstoffenbeleidsplan het afval beter wordt gescheiden en daardoor minder vaak containers met restafval worden aangeboden.

Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2026 en de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen * € 1.000)

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
Netto kosten	11.572
Btw	2.111
Direct toe te rekenen kosten	-
Overhead	-
Totale lasten	13.683
Opbrengsten heffing	12.701
Overige opbrengsten	982
Totale baten	13.683
Dekkingspercentage	100,00%
Mutatie egalisatie voorz	0

Haven- en kadegelden

De tarieven voor haven- en kadegelden zijn, ten opzichte van 2025, aangepast met de inflatiecorrectie van 2,7%. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten in 2026 en de mate van kostendekking van de heffing.

(Bedragen * € 1.000)

Kostendekkendheid Haven en kadegelden	
Netto kosten	192
Direct toe te rekenen kosten	134
Overhead	108
Btw	37
Totale lasten	471
Opbr. Haven-kadegelden	95
Overige opbrengsten	45
Totale baten	140
Dekkingspercentage	30%

Marktgelden

De tarieven voor marktgelden zijn aangepast ten opzichte van 2025 met de inflatiecorrectie van 2,7%. Hieronder geven wij een overzicht van de baten en lasten 2026 en de mate van kostendekking van de heffing.

Bedragen * € 1.000

Kostendeckendheid Marktgelden	
Netto kosten	30
Direct toe te rekenen kosten	10
Overhead	8
Btw	5
Totale lasten	53
Opbr marktgelden	25
Overige opbrengsten	1
Totale baten	26
Dekkingspercentage	48%

Bedrijfsinvesteringszones (BIZ)

Volgens de Wet op de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) kan de gemeenteraad onder de naam BIZ- bijdrage een belasting instellen binnen een bepaald gebied in de gemeente. Per gebied wordt een verordening opgesteld. Een verordening heeft een maximale looptijd van 5 jaar. In totaal kent de gemeente 7 BIZ verordeningen; Puttershoek, Zuid-Beijerland, Oud-Beijerland de Bosschen, Oud- Beijerland Hoogerwerf, Strijen, 's Gravendeel en Numansdorp.

Reclamebelasting

Reclamebelasting geldt alleen voor niet-woningen in een aangewezen gebied (het centrum van Oud-Beijerland). De opbrengsten zijn bestemd voor de stichting Centrummanagement Oud-Beijerland. Hierover is met de stichting een overeenkomst gesloten. Het tarief voor reclamebelasting bestaat uit een vast bedrag en variabelbedrag, gekoppeld aan de WOZ-waarde. Het vaste deel is gecorrigeerd voor de inflatiecorrectie en bedraagt in 2026 € 367 (€ 357 in 2025). Bij het variabele deel is eveneens rekening gehouden met de inflatiecorrectie. Dit tarief komt uit op € 1,79 (€ 1,78 in 2025) per € 1.000 WOZ-waarde boven € 250.000, met een maximum van € 1.449 (€ 1.411 in 2025).

Kwijtschelding

De Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen geven het wettelijk kader waarbinnen de gemeente belastingen kan kwijtschelden. Dit is vastgelegd in de Kwijtscheldingsverordening. Hierin is opgenomen dat het percentage de kosten van bestaan op 100% van de bijstandsnorm is gesteld. Dit is het wettelijk maximum. Kwijtschelding is in gemeente Hoeksche Waard mogelijk voor:

- OZB;
- RZB;
- Rioolheffing;
- Hondenbelasting, alleen voor de eerste hond;
- Afvalstoffenheffing tot een maximaal bedrag van €325;
- Leges voor een Nederlandse identiteitskaart;
- Leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart;
- Leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken.

3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Met risicomanagement krijgt de gemeente inzicht in de risico's. Doel is het vergroten van het risicobewustzijn, het beheersen van de risico's en het kunnen bepalen van een volledig en goed onderbouwd weerstandsvermogen. Inzicht in de risico's stelt ons in staat om verantwoorde besluiten te nemen. Dat betekent: risico's staan in de juiste verhouding tot de vermogenspositie.

Beleidskader & Verordeningen

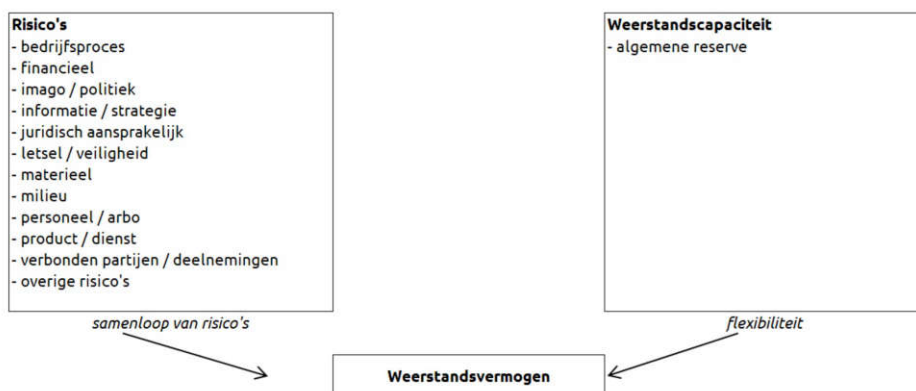
Nota risicomanagement gemeente Hoeksche Waard 2019.

Professionalisering

Om goed te kunnen sturen en onze doelen te kunnen realiseren, is risicomanagement een wezenlijk onderdeel van onze organisatie. In het kader van de invoering van de Rechtmatigheidsverantwoording is het project Three Lines gestart. Risicomanagement is een onderdeel hiervan en wordt in dit traject meegenomen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt aangetast. Het weerstandsvermogen is het resultaat van een vergelijking tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Onderstaand schema verduidelijkt dit:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft financiële middelen beschikbaar uit de algemene reserve om onverwachte en hoge kosten te dekken. Hiervoor hoeven we het beleid en begroting niet aan te passen.

Dit geeft het volgende beeld voor de beschikbare weerstandscapaciteit:

(Bedragen X €1.000)

Weerstandscapaciteit	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	78.217	77.749	77.428	77.428
Algemene reserve weerstandsvermogen	9.800	9.800	9.800	9.800
Totale weerstandscapaciteit	88.017	87.549	87.228	87.228

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we de stand van de algemene reserve aan. Deze is gelijk aan de staat van reserves en voorzieningen per 31 december van de betreffende jaarschijven.

Inventarisatie risico's

Om de risico's van onze organisatie in kaart te brengen, wordt het risicoprofiel twee keer per jaar, bij de Programmabegroting en de Jaarstukken, geactualiseerd door een uitvraag in de organisatie. Het geactualiseerde risicoprofiel wordt ingevoerd in het softwareprogramma Fully in Control.

Het verhogen van het risicobewustzijn binnen de organisatie is een vervolgstap voor het professionaliseren van risicomanagement. Het risico-denken integreren in de processen is daarbij van belang. Het inventariseren van risico's is dan een doorlopend proces, waarbij wij de risico's systematisch en cyclisch in beeld brengen. Sturing van de organisatie en het op een verantwoorde wijze nemen van besluiten is niet mogelijk zonder inzicht in de risico's die het behalen van de doelstellingen van de gemeente in de weg staan.

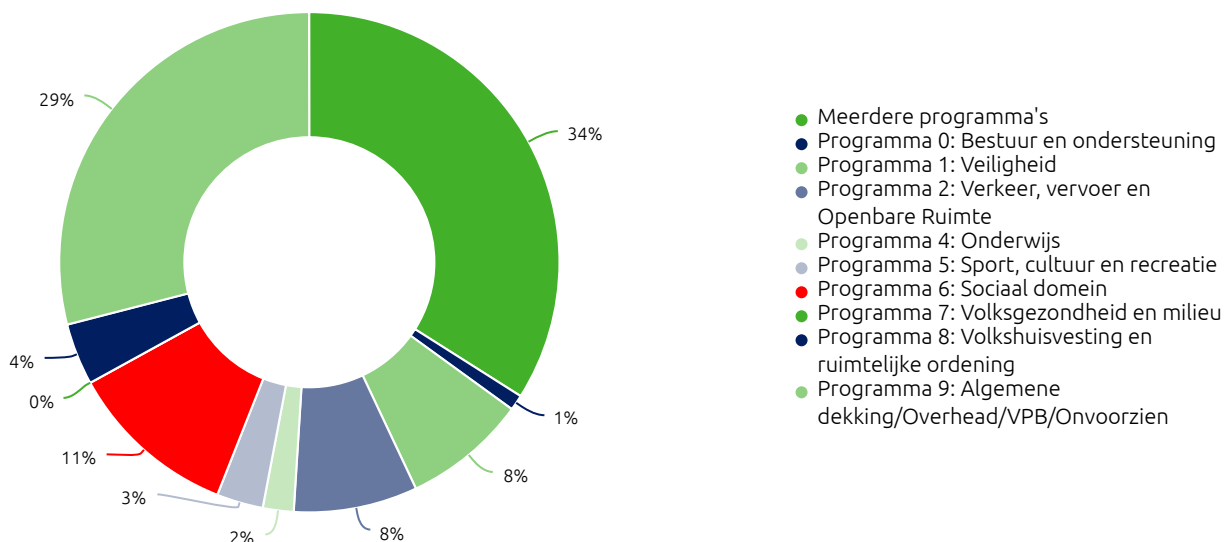
Het risicoprofiel van onze organisatie uit 60 risico's met een totaal financieel maximum van €46,0 miljoen. In onderstaand overzicht worden de 10 risico's weergegeven met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het totaal van deze 10 risico's is € 23,1 miljoen. Het totaal van de overige 50 risico's is €22,9 miljoen. Deze bestaan voornamelijk uit risico's met een lage financiële impact en/of kleine kans. Deze risico's zijn dan ook niet van grote invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel maximum (x €1.000)
Meerdere programma's		
Oorzaak: Aanbestedingen die hoger uitvallen of vertraging in de woningbouw of daarvoor benodigde ontsluiting, waardoor niet aan de voorwaarden van de subsidies wordt voldaan. Gebeurtenis: Ontwikkeling Stougjeswijk valt duurder uit of subsidie moet (deels) worden terugbetaald. Oorzaak: Door hogere prijzen voor grondstoffen, brandstoffen, lonen en materialen stijgen de kosten. Gebeurtenis: Door onverwachte gebeurtenissen loopt de inflatie verder op dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.	Financieel gevolg: Door stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen. Door het wegvallen van subsidie ontstaat een dekkingsprobleem. Imago schade: - Maatregelen: Vroegtijdig met subsidieverstrekking in gesprek over de subsidievoorwaarden. Financieel gevolg: Door stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen. Imago schade: - Maatregelen: In contracten goed vastleggen hoe om wordt gegaan met de risico's van prijsstijgingen.	25% 30%
Sport, Cultuur en Recreatie Oorzaak: Door verruiming van de BTW sportvrijstelling (1-1-2019), kan de gemeente BTW op sport accommodaties niet meer aftrekken. De rijkscompensatie-vergoeding wordt per 2024 aangepast. Dit is op dit moment nog niet duidelijk. Risico is dat de toegekende subsidie lager uitvalt dan het berekende BTW nadeel. Gebeurtenis: Subsidie (SPUK) voor het wegvallen van BTW aftrek bij sportaccommodaties is onzeker.	Financieel gevolg: Het BTW nadeel komt voor rekening van de gemeente. Imago schade: - Maatregelen: -	50% 1.131
Sociaal Domein		
Oorzaak: Ontoereikend macrobudget SZW, verdeelproblematiek gebundelde uitkering en een eigen risico drempel van 7,5%. Gebeurtenis: Hoger aantal uitkeringsgerechtigden en/of prijs per uitkering dan in verdeelmodel SZW. Oorzaak: Wmo is een openeinderege ling. Meer inwoners hebben recht op een vergoeding vanuit de Wmo / Sociaal Domein.	Financieel gevolg: Tekort op gebundelde uitkering. Imago schade: - Maatregelen: De instroom te beperken, de uitstroom te vergroten en de gemiddelde prijs van de uitkering te verlagen Financieel gevolg: Meer aanvragen zorgt voor meer druk op de beschikbare mensen en middelen.	50% 50%

Risico		Kans	Financieel maximum (x €1.000)
Gebeurtenis: Door diverse ontwikkelingen (autonome groei, wijzigingen in het sociaal domein en meer taken vanuit het rijk) toename van het aantal aanvragen, gebruikers van de Wmo. Oorzaak: Complexere zorgvragen bij jongeren, beperkte beschikbaarheid van passende voorzieningen, en doorverwijzing naar duurdere trajecten Gebeurtenis: Kostenontwikkeling binnen de jeugdzorg kan fors stijgen doordat enkele jeugdigen gebruik moeten maken van hoogspecialistische zorgtrajecten.	Imago schade: - Maatregelen: Monitoring trends en ontwikkelingen Financieel gevolg: Hogere kosten leiden tot budgetoverschrijding Imago schade: - Maatregelen: -	40%	1.176
Algemene dekkings middelen/Overhead/VPB/Onvoorzien			
Oorzaak: Wettelijke vereiste dat de wethouderspensioenen geïndexeerd worden. Dit is niet beïnvloedbaar. Gebeurtenis: Indexatie van de uitkeringen van de pensioenen van de (ex-) wethouders. Oorzaak: Ontwikkelingen vanuit het Rijk (waaronder bezuinigingen). Gebeurtenis: De algemene uitkering uit het gemeentefonds valt lager uit vanwege mogelijke bezuinigingen door het Rijk.	Financieel gevolg: De voorziening moet worden opgehoogd. Imago schade: - Maatregelen: - Financieel gevolg: Minder inkomsten uit het gemeentefonds. Imago schade: . Maatregelen: -	70%	700
		30%	1.570
Onderwijs			
Oorzaak: Tijdens de bouw van de Brede School heeft de voormalige gemeente Strijen de BTW op de bouw verrekend in de aangifte. De Belastingdienst heeft een naheffingsaanslag opgelegd waartegen wij bezwaar hebben aangetekend. Gebeurtenis: De Hoge Raad stelt de gemeente in het ongelijk en de Belastingdienst mag een naheffing opleggen aangaande de verrekende BTW op de bouw van de Brede School	Financieel gevolg: De gemeente loopt het risico dat een naheffing moet worden betaald. Imago schade: - Maatregelen: -	50%	850
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening			
Oorzaak: Invoering Omgevingswet in 2021 waardoor er meer vergunningsvrij gebouwd of verbouwd mag worden. Gebeurtenis: Lagere inkomsten door vergunningevrij bouwen	Financieel gevolg: Minder inkomsten wabo leges Imago schade: - Maatregelen: -	70%	500
Totaal top-10 risico's			23.147
Totaal overige risico's			22.864
Totaal			46.011

Risicospreiding

Bij alle geïnventariseerde risico's staat onder welk programma het risico valt. De risicospreiding per programma ziet er als volgt uit:

Programma	Risicobedrag (x €1.000)
0. Bestuur en ondersteuning	600
1. Veiligheid	3.580
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	3.875
3. Economie	0
4. Onderwijs	950
5. Sport, cultuur en recreatie	1.161
6. Sociaal Domein	5.121
7. Volksgezondheid en milieu	175
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1.650
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien	12.718
Meerdere programma's	15.780

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, plaatsen we in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's in het desbetreffende vak van de risicokaart. Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt wél om aandacht. Een risico met een score in het rode gebied vereist directe aandacht omdat dit de continuïteit van de organisatie bedreigt.

Financieel Gevolg (x €1.000)	Bruto				
x > 500	6	8	4	2	
250 < x < 500	4	2	6	2	
100 < x < 250	6	4	2		
50 < x < 100	2	3	1	2	1
10 < x < 50	4				1
X < 10					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

We bepalen met behulp van een risicosimulatie hoeveel middelen nodig zijn om de risico's af te dekken op basis van de geïnventariseerde risico's en de risicowaardering (kans x financieel gevolg). De risicosimulatie is essentieel omdat het reserveren van het maximale bedrag € 46,0 miljoen (zie de risico- inventarisatie) ongewenst is. Uitgangspunt bij de risicosimulatie is het gegeven dat de geïdentificeerde risico's nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang zullen optreden.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gemaakt door middel van een Monte Carlo-risicosimulatie. De risicosimulatie is uitgevoerd op basis van de ingevoerde risico's en hun kans x impact. Bij een risicosimulatie wordt denkbeeldig op basis van individuele kansverdelingen per risico 100.000 keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een nieuwe gezamenlijke kansverdeling die alle risico's uit het gehele risicoprofiel omvat.

Uitgangspunt is dat we risico's met 90% mate van zekerheid willen afdekken. Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 9,8 miljoen. De risico's met betrekking tot de grondexploitaties zijn bij de risico-inventarisatie niet aangeleverd en dan ook niet meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit	(X €1.000)
Benodigde weerstandscapaciteit algemeen	9.800
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	9.800

Ratio weerstandsvermogen

Voor de uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen geldt de ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio ziet er als volgt uit:

Ratio weerstandsvermogen	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit (x €1.000)	85.841
Benodigde weerstandscapaciteit (x €1.000)	9.800
Ratio	8,76

De notitie Risicomanagement bepaalt dat de ratio van het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (tussen de 1,0 en 1,4). De huidige ratio van 8,76 voldoet ruimschoots aan deze doelstelling. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit om in de categorie voldoende te vallen is 1,0 x de benodigde weerstandscapaciteit.

Basisset financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat we een uniforme basisset met 5 financiële kengetallen opnemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De volgende tabel geeft de basisset financiële kengetallen weer.

Kengetallen:	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto Schuldquote	59%	72%	78%	77%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	48%	61%	68%	67%
Solvabiliteitsratio	48%	44%	42%	41%
Structurele Exploitatieruimte	0%	0%	-1%	-1%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	92%	93%	95%	96%

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de "financiële gezondheid" van de gemeente. De afzonderlijke kengetallen zeggen echter weinig. We bekijken de kengetallen daarom altijd in samenhang met elkaar. In het algemeen geldt dat er weinig ruimte is voor financiële bijsturing bij een hoge schuld, structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten en hoge woonlasten. Heeft een gemeente geen of weinig schulden, een goed gevulde bankrekening en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten? Dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor. Met behulp van de 5 financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kunnen we een goed globaal beeld schetsen van

onze financiële positie. Vanuit het globale beeld kunnen eventuele aandachtspunten aanleiding zijn om maatregelen te treffen. In onderstaande infographic is de betekenis én samenhang van de financiële kengetallen uiteengezet

Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de VNG normen opgesteld. De provincie Zuid-Holland geeft signaleringswaarden. Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen weer van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden:

Kengetallen:	Normen VNG			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	voldoende	matig	onvoldoende	2026	2027	2028	2029
Netto Schuldquote	<100%	100-130%	>130%	59%	72%	78%	77%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<100%	100-130%	>130%	48%	61%	68%	67%
Solvabiliteitsratio	>50%	20 -50%	<20%	48%	44%	42%	41%
Structurele Exploitatieruimte	>0,6%	0-0,6%	<0%	0%	0%		
Grondexploitatie	<50%	50-100%	>100%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<100%	100-120%	>120%	92%	93%	95%	96%

Kengetallen:	Signaleringswaarden Provincie			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	minst risico	neutraal	meest risico	2026	2027	2028	2029
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	59%	72%	78%	77%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	48%	61%	68%	67%
Solvabiliteitsratio	>50%	20 -50%	<20%	48%	44%	42%	41%
Structurele Exploitatieruimte	>0%	= 0%	<0%	0%	0%		
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	92%	93%	95%	96%

Financiële positie gemeente Hoeksche Waard

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandsratio kunnen we concluderen dat onze financiële positie voldoende is:

- Gemeente Hoeksche Waard beschikt over voldoende eigen vermogen.
- Onze schuldenlast is relatief gering, maar neemt naar verwachting wel toe de komende jaren door het aantrekken van verwachte nieuwe externe financiering in het kader van het verwachte investeringsprogramma
- Er is voldoende vermogen om aan onze financiële verplichtingen te kunnen voldoen.
- Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.
- Het aandeel van de grondexploitaties op onze totale begroting is relatief (zeer) klein.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze structurele exploitatieruimte, ondanks de in deze begroting opgenomen ombuigingen, nog steeds onder druk staat de komende jaren, met name als gevolg van sterk teruglopende inkomsten vanuit het Rijk (gemeentefonds). Tijdelijke inzet van onze algemene reserve ter dekking van begrotingstekorten is weliswaar toegestaan, maar betreft géén structurele oplossing omdat reserves naar verloop van tijd leeg (kunnen) lopen.

3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Openbare ruimte

De openbare ruimte is als het ware de 'tuin' van onze inwoners

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De Hoeksche Waard heeft een grondoppervlakte van circa 32.371 hectare. De gemeente heeft daar een aanzienlijk deel van in beheer. Binnen dat deel wonen, werken en recreëren we.

Vastgoed

Naast de openbare ruimte, heeft de gemeente ook vastgoed in eigendom. Dat is noodzakelijk voor de huisvesting van maatschappelijke organisaties en natuurlijk ook voor onze eigen organisatie. Denk hierbij aan dorpshuizen, sporthallen, gymzalen, zwembaden, gemeentehuizen, etc. Het gemeentelijk vastgoed heeft waarde en levert huurinkomsten op, maar kost ook geld voor onderhoud, verduurzaming en renovatie en/of nieuwbouw.

Onderhoud op basis van meerjarenonderhoudsplannen

Het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed is erop gericht de gebouwen in de gewenste conditie te brengen en te behouden, achterstallig onderhoud te voorkomen en vroegtijdig inzicht te hebben in de noodzakelijke instandhoudingskosten over een langere periode.

We streven naar het handhaven van een sober en doelmatig kwaliteitsniveau. Het minimaal gewenste onderhoudsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de Nederlandse norm 'Conditiemeting gebouwde omgeving (NEN 2767)'.

Voor gebouwen die hoogstwaarschijnlijk worden afgestoten of gesloopt, geldt dat die alleen met de hoogst noodzakelijke maatregelen in stand worden gehouden. Het onderhoud aan deze gebouwen is vooral gericht op repareren indien noodzakelijk.

Het onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd op basis van meerjarenonderhoudsplannen (mjo's). Een meerjarenonderhoudsplan is een vertaling van de gewenste kwaliteit (conditiescore 3) naar noodzakelijke onderhoudsactiviteiten en daarvoor benodigde budgetten, ingepland over meerdere jaren. De planhorizon van een meerjarenonderhoudsplan is 30 jaar waarbij elke vier jaar een actualisatie plaatsvindt. Het meerjarenonderhoudsplan maakt onderscheid in klein en groot onderhoud.

Voor goed onderhoud aan gemeentelijk vastgoed is nodig:

- toekomstvisie gemeentelijk vastgoed (doorlichting gemeentelijke vastgoedportefeuille);
- voldoende budget voor klein en groot onderhoud.

Risico's

Openbare ruimte

De budgetten voor de openbare ruimte baseren we op het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Deze budgetten zijn geïndexeerd conform de jaarlijkse begrotingsuitgangspunten. In de risicoparagraaf is een aantal risico's opgenomen. De kosten als deze risico's werkelijkheid worden, zijn niet opgenomen in de reguliere budgetten.

Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt, staat het behoud van kennis en kunde onder druk. Ook in de uitvoering zien we dat de servicenormen en geplande tijdspaden niet haalbaar zijn, ook als we gebruik maken van diensten van derden.

Vastgoed

Voor het gemeentelijk vastgoed zijn meerjarenonderhoudsplannen (mjop's) opgesteld. Daarnaast is de huidige energetische kwaliteit van onze gebouwen in kaart gebracht met daarbij een grote indicatie/verkenning van de mogelijke verbetermaatregelen voor verduurzaming.

Door de gemeentelijke vastgoedportefeuille door te lichten, kan er meer duidelijkheid komen over de vraag of panden wel of niet (op termijn) afgestoten kunnen worden. Zo lang daarover (op pandniveau) onzekerheid bestaat, is onzeker of bepaalde panden wel of juist niet (meer) op het gewenste onderhoudsniveau van conditiescore 3 moeten worden onderhouden en verduurzaamd moeten worden. Uiteraard geldt dit voor een relatief kleiner deel van het gemeentelijk vastgoed en zal er altijd sprake zijn van een zekere dynamiek in de vastgoedportefeuille van de gemeente.

Als gevolg van mondiale problemen is de inflatie sterk gestegen en zijn 'mens' en 'materiaal' schaars. Ook als het om onderhoud gaat. De budgetten gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen, zijn niet toereikend. De meerjarenonderhoudsplannen worden in 2025 geactualiseerd. De financiële gevolgen worden verwerkt in een herziening van de dienstverleningsovereenkomst met Bres waarvan de effecten in 2025 duidelijk worden. Dit zorgt voor een actueel financieel overzicht. Inmiddels is voor elk pand een MJOP opgesteld.

Beheerplannen en beheerssystemen

Openbare ruimte

Vanuit de beleidskaders werken we concrete maatregelen uit binnen de kaders van het integraal beleidsplan openbare ruimte. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk om de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Ook is een beheersysteem nodig om het vereiste jaarlijkse budget te kunnen bepalen. Op diverse momenten in het jaar is er behoefte aan actuele en nauwkeurige areaalgegevens zoals de topografische gegevens met administratieve en technische kenmerken. Vanuit het beheersysteem gebruiken we die benodigde informatie ook om het beleidsplan te actualiseren.

De beheerdata voor het planmatig onderhoud halen we uit een beheersysteem. Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte beschikken we over een aantal beheerssystemen voor de verschillende elementen.

De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste onderdelen van bestaande beleids- en beheerplannen in de Hoeksche Waard. In het integraal beleidsplan van 2020 heeft de harmonisatie van de plannen van de voormalige gemeenten plaatsgevonden.

Overzicht beleid-/beheerplannen op verschillende vakgebieden	Looptijd
Integraal beleidsplan openbare ruimte	2021-2025
Water- en Rioleringsprogramma (WRP)	2026-2030
Begraafplaatsbeleid	2021-2040

A Wegen en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Kerncijfers

Wij gebruiken een beheersysteem voor het beheer van de wegen. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Asfalt verharding	897.381 m ²
Elementen verharding	3.477.263 m ²
Half open verharding	59.162 m ²
Beton verharding	16.226 m ²

Beleid en beheer

Wegen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen. Het wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidsuitgangspunten uit het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte uit 2020. Voor de jaren t/m 2026 is door de raad extra geld beschikbaar gesteld voor een kwaliteitsimpuls van de wegen. In 2026 starten we na de vorming van een nieuwe coalitie een proces op om een nieuw integraal beleidsplan op te stellen. Vaststelling hiervan vindt naar verwachting in 2027 plaats.

Kwaliteit

Het doel is om de bestrating minimaal op het kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het kenniscentrum voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte (CROW) vastgestelde niveau B. Dit niveau komt neer op een verharding in redelijke staat die voldoet aan de kwalificatie 'heel en veilig'. Comfort en uitstraling zijn hierbij minder van belang. Dit kwaliteitsniveau is de wettelijke ondergrens van verantwoord wegbeheer. In de komende jaren geven we de wegen, waar nodig, een kwaliteitsimpuls en realiseren we in de hele gemeente het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de verhardingen, laten we om het jaar een wegininspectie uitvoeren. Deze inspectie is in lijn met de landelijk erkende richtlijnen van het CROW. Zo beoordelen we alle wegen op dezelfde manier, onafhankelijk van de vraag wie er inspecteert. De resultaten van de wegininspectie vormen de basis voor het actualiseren van het onderdeel 'wegen' in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed wegen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'wegen':

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Wegen				
Kapitaallasten	2.269	3.706	4.432	4.943
Mutatie voorziening	-320	-660	-755	-880
Onderhoudskosten	9.438	9.510	9.805	9.805
Totaal	11.386	12.556	13.482	13.867

B Riolering

Beleidskader

Kerncijfers

De gemeente gebruikt een beheersysteem voor het beheer van de riolering. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Vrijverval riolering	559 kilometer
Lozingsconstructies	228 stuks
Bergbezinkvoorzieningen	23 stuks
Gemalen (hoofd- en wijk) en drukgemalen	Ca. 1900 stuks
Persleidingen	15 kilometer
Drukriolering	185 kilometer
Drainage	52 kilometer
Peilbuizen grondwater	57 stuks
Kolken (worden 2x per jaar gereinigd)	38.891 stuks
Lijngoten	2 kilometer

Beleid

De riolering onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen van het in 2025 vastgestelde Water en Rioleringsprogramma (WRP) 2026-2030. Met de vaststelling van dit WRP zijn de onderhoudscycli en de vervangingsplanning volledig geharmoniseerd. De rioolheffing is voor alle inwoners van de Hoeksche Waard gelijk.

In het WRP is beleid opgenomen voor klimaatadaptieve maatregelen. Hiermee richten we ons op de doelstelling dat in 2050 heel Nederland klimaatadaptief is ingericht. Voor alle nieuwbouwlocaties geldt dat ze klimaatadaptief worden ingericht op basis van het Convenant Klimaatadaptief Bouwen.

Beheer

Het in WRP is de leidraad voor beheer en onderhoud van de riolering.

Kwaliteit

Het doel is om de riolering minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Het functioneren van het rioolstelsel en de gemalen moeten we voldoende waarborgen. Storingen aan gemalen komen direct binnen bij een centrale post. Deze verhelpen we binnen 24 uur.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het rioolstelsel, laten we (video-)inspecties uitvoeren. Deze inspecties geven een beeld van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het riool. De resultaten zijn gebruikt als basis voor het WRP en het Integrale beleidsplan Openbare Ruimte in combinatie met aanvullende informatie zoals leeftijd, hydraulische berekeningen en storingen. De cyclus van reinigen en inspecteren is 20 jaar. Per jaar inspecteren en reinigen we 25 km riolering en vervangen we ca. 4 km riolering.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed riolering

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'riolering':

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Riolering				
Kapitaallasten	2.550	3.399	3.722	4.266
Mutatie voorziening	-2.581	-1.476	-1.151	-67
Onderhoudskosten	3.414	3.452	3.488	3.488
Totaal	3.383	5.375	6.059	7.686

C Water

Beleidskader

Onder het beleidskader water vallen de volgende thema's:

- Havens
- Beschoeiingen
- Waterkwaliteit
- Waterringen (verwijderen plantengroei watergangen)
- Baggerwerken

Onder het beleidskader civieltechnische kunstwerken vallen de volgende thema's:

- Bruggen, steigers en vlonders
- Duikers
- Stuwen en gemalen
- Muren en keerwanden

Kerncijfers

De gemeente gebruikt een beheersysteem voor het beheer van het openbaar water en civieltechnische kunstwerken. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Watergangen (baggeren)	125 kilometer
Beschoeiingen	Ca. 73 kilometer
Watergangen (Bestrijding waterplanten/eendenkroos)	125 kilometer
Havens	16 stuks (waarvan 2 buiten gebruik)
Aanlegsteigers en pontons	9 stuks

Omschrijving civieltechnisch kunstwerk	Areaal
Bruggen, steigers en vlonders	272 stuks
Duikers	15.500 m ¹
Stuwen en gemalen	90 stuks
Muren en keerwanden	2.770 m ¹

Beleid en beheer

Het beleid rondom het beheer en onderhoud is opgenomen in het integraal beleidsplan openbaar gebied. We onderhouden alle voorzieningen op kwaliteitsniveau B (basis).

Kwaliteit

We beheren de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis) zoals is vastgesteld door de raad. Om zicht te blijven houden op de kwaliteit, laten we elke 4 jaar inspecties uitvoeren. Deze inspecties zijn onafhankelijk en vormen de basis voor de onderhouds- en vervangingsplanning.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed water

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed water:

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Water				
Kapitaallasten	756	936	1.007	1.051
Mutatie voorziening	943	945	945	945
Onderhoudskosten	310	310	310	310
Totaal	2.009	2.191	2.262	2.306

D Groen

Beleidskader

Kerncijfers

De gemeente gebruikt een beheersysteem voor het beheer van het openbaar groen. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Beplantingen	795.324 m ²
Bomen	32.265 stuks
Gras	3.384.421 m ²

Beleid en beheer

De uitgangspunten voor het onderhoud en beheer van het groen zijn opgenomen in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Kwaliteit

We onderhouden de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). De onderhoudscontracten die we hebben afgesloten met aannemers zijn op dit kwaliteitsniveau gebaseerd.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het openbaar groen, laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed groen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'groen':

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Groen				
Kapitaallasten	799	821	852	850
Mutatie voorziening	-207	-206	-197	-177
Onderhoudskosten	6.676	6.688	6.688	6.688
Totaal	7.268	7.303	7.343	7.362

E Gebouwen

Beleidskader

Kerncijfers

De gemeentelijke vastgoedportefeuille bestaat per 1 januari 2025 uit 110 panden.

Beleid

Beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed is ondergebracht bij Bres Accommodaties B.V. Het groot onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed, het beleid en de dekking van het exploitatietekort van Bres is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

De doorlichting van de gemeentelijke vastgoedportefeuille helpt, onder meer, bij het inzichtelijk maken van wat de gemeente (en maatschappelijke organisaties) nodig heeft op gebied van huisvesting voor de uitvoering van de inhoudelijke producten. Aan de andere kant wordt duidelijk wat de inhoudelijke beleidskeuzes voor gevolgen hebben voor de vastgoedportefeuilles (baten en lasten).

Beheer

Een actueel, eenduidig en volledig inzicht in de vastgoedportefeuille is noodzakelijk om financiële middelen voor onderhoud op een verantwoorde, integrale en effectieve wijze onderhoud in te kunnen zetten.

Er zijn meerjarenonderhoudsplannen vastgesteld met de daarbij behorende budgetten voor groot en klein onderhoud.

Kwaliteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober (niet uitbundig en niet meer dan nodig) en doelmatig. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de norm NEN-2767 'Conditiemeting gebouwde omgeving'. Voor gebouwen die (op termijn) worden gesloopt of afgestoten, is een lager onderhoudsniveau acceptabel.

Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. De meerjarenonderhoudsplannen worden aan de hand van NEN-2767 inspecties eens in de vier jaar geactualiseerd.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed gebouwen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'gebouwen':

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Gebouwen				
Kapitaallasten	3.510	3.932	4.381	4.802
Mutatie voorziening	266	267	267	267
Onderhoudskosten	155	155	305	305
Totaal	3.931	4.354	4.953	5.374

F Begraafplaatsen

Beleidskader

Kerncijfers

Gemeente Hoeksche Waard heeft 24 begraafplaatsen in beheer en onderhoud. Op 16 daarvan wordt actief begraven. We beheren ongeveer 30.000 graven. De gemeente gebruikt het administratiepakket Begraven van Centric Voor het beheer en de administratie van de begraafplaatsen. Het areaal op de begraafplaatsen is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Asfalt verharding	23.063 m ²
Beton verharding	146 m ²
Elementen verharding	24.932 m ²
Half- of onverhard	10.070 m ²
Bomen	1.568 stuks
Beplanting	49.678 m ²
Grassen	79.135 m ²

Beleid

In 2020 is een geharmoniseerd begraafbeleid vastgesteld dat in 2021 is ingegaan. In 2023 is het beleid, inclusief de regelgeving, geëvalueerd. Hieruit is een aantal kleine wijzigingen in de regelgeving voortgekomen.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde begraafplaatsenbeleid vormt de leidraad voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen. We werken volgens een uitvoeringskalender met meerjarenplanning op basis van de behoefte en capaciteit.

Kwaliteit

Begraafplaatsen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau A.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de begraafplaatsen, laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen op de begraafplaatsen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed begraafplaatsen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed begraafplaatsen:

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Begraven				
Kapitaallasten	132	131	120	120
Mutatie voorziening	-119	-106	-102	-107
Onderhoudskosten	1.028	1.028	1.028	1.028
Totaal	1.041	1.053	1.047	1.041

G Buitensportaccommodaties

Beleidskader

Kerncijfers

We gebruiken een beheersysteem voor het beheer van buitensportaccommodaties.

Omschrijving	Areaal
Bomen	1.592 stuks
Beplanting	68.239 m ²
Grassen	246.344 m ²
Sportvelden (gras, kunstgras, etc..)	560.291 m ²
Verharding	79.249 m ²

Beleid

Buitensportaccommodaties beheren en onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten zolang dit nog niet is geharmoniseerd.

Het beleid van beheer buitensportaccommodaties is in maart 2025 vastgesteld. De komende 4 jaar zullen de buitensportverenigingen gefaseerd overgaan in het nieuwe beleid. Dit beleid zegt dat het regulier en dagelijks onderhoud door de verenigingen wordt opgepakt.

Beheer

In 2025 zijn we gestart met de uitrol van het vernieuwde harmonisatiebeleid. De komende jaren zullen verenigingen gefaseerd over gaan in dit beleid. Het beheer van de sportvelden ligt bij de verenigingen. Er zijn nog een aantal onderhoudscontracten met aannemers. Deze zullen komen te vervallen wanneer de verenigingen over zijn in het nieuwe beleid.

Kwaliteit

Het streefdoel voor de buitensportaccommodaties voor de gehele Hoeksche Waard is minimaal kwaliteitsniveau basis. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om de kwaliteit van de sportvelden te waarborgen, plannen we jaarlijks met de verenigingen een visuele inspectie. Tijdens die inspectie beoordelen we de onderhoudsstaat van de buitensportaccommodaties. Het uitgangspunt is handhaving van het kwaliteitsniveau 'basis'.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed buitensportaccommodaties

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed buitensportaccommodaties:

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Buitensport				
Kapitaallasten	973	1.383	1.404	1.318
Mutatie voorziening	0	0	0	0
Onderhoudskosten	121	13	22	22
Totaal	1.093	1.396	1.426	1.340

Samenvatting

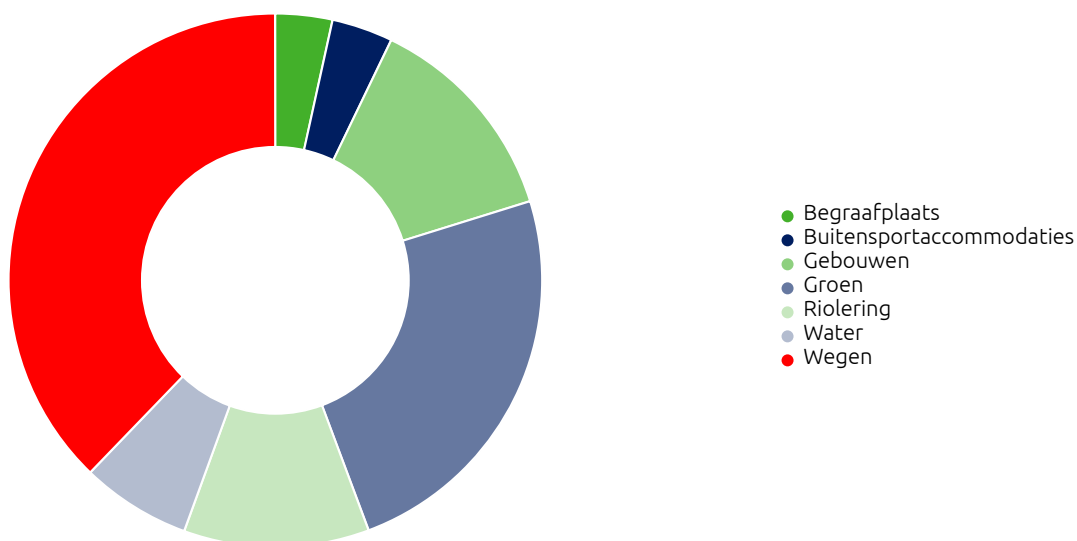
De totale kosten per kapitaalgoed zijn als volgt:

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Wegen	11.386	12.556	13.482	13.867
Begraven	1.041	1.053	1.047	1.041
Buitensport	1.093	1.396	1.426	1.340
Water	2.009	2.191	2.262	2.306
Riolering	3.383	5.375	6.059	7.686
Groen	7.268	7.303	7.343	7.362
Gebouwen	3.931	4.354	4.953	5.374
Totaal	30.111	34.227	36.572	38.976

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Totaal per kapitaalgoed 2026

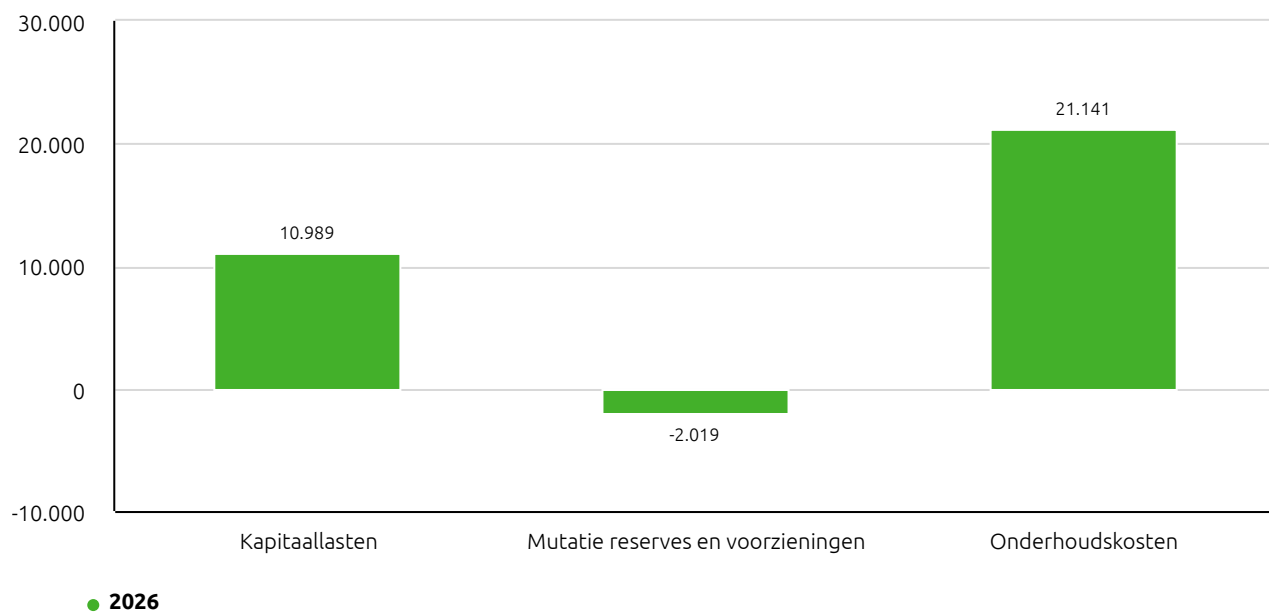

De totale kosten per categorie zijn als volgt:

X €1.000

	B2026	B2027	B2028	B2029
Kapitaallasten	10.989	14.307	15.919	17.350
Mutatie voorziening	-2.019	-1.236	-993	-20
Onderhoudskosten	21.141	21.156	21.646	21.646
Totaal	30.111	34.227	36.572	38.976

Grafisch geeft dit het volgende beeld:

Totaal per categorie 2026

3.4 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk hulpmiddel bij het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. Deze paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Volgens deze wet is de financieringsfunctie van de gemeente alleen bedoeld voor het uitvoeren van de publieke taken. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut. Het actuele Treasurystatuut is in 2023 vastgesteld.

Beleidskader en verordeningen

- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)
- Besluit lening voorwaarden decentrale overheden
- Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Wet Ruddo)
- Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
- Financiële verordening
- Treasurystatuut

Rentevisie

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd korter dan een jaar is op dit moment positief. Dit houdt in dat de gemeente voor het aangaan van kasgeldleningen rente betaald. Voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar is de rente 3,44%.

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening. Deze dienstverlening omvat:

- Elektronisch betalingsverkeer via een rekening-courant
- Kort-kredietarrangementen (daggeldverstrekking en –opname, kasgeldleningen en termijndeposito's)
- Langlopende kredietverlening
- Een online informatiedienst

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Voor 2026 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 5,9 miljoen. Er is daarmee geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen wij alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist aanhouden.

Decentrale overheden nemen deel aan schatkistbankieren zodat de collectieve sector (het Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) een lagere EMU-schuld heeft. Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit leidt automatisch tot een lagere staatsschuld. Door het schatkistbankieren kunnen decentrale overheden ook hun beleggingsrisico's verder verminderen. Deze situatie kan zich in onze gemeente overigens niet voordoen. In het Treasurystatuut is een verbod op risicovolle beleggingen en derivaten opgenomen.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren, is een SKB-werkrekening geopend bij de BNG. Overtollige gelden worden hier dagelijks naartoe afgeroomd. De BNG blijft ook de overige geldhandelingen verzorgen zoals betalingen en ontvangsten.

Rentekostenverdeling

De rentekosten worden tegen 0,805% ten laste van het taakveld gebracht op basis van de boekwaarde van de vaste activa. Deze omslagrente berekenen we als volgt: de aan de taakvelden toe te rekenen rente delen we door de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari. De omslagrente rekenen wij vervolgens toe aan de activa. Bij de jaarrekening wordt bekeken of het gehanteerde rentepercentage juist is. Een renteresultaat geeft de mate waarin de externe rentelasten zijn toegerekend (verdeeld) in de begroting aan.

(Bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.690	3.916	4.768	5.168
De externe rentebaten	395	395	395	395
Totaal door te rekenen externe rente	2.295	3.521	4.373	4.773
Rente doorberekend aan facilitaire grondexploitatie	0	0	0	0
Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	0	0	0	0
Rentebaat projectfinanciering toegerekend aan taakveld	0	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente	2.295	3.521	4.373	4.773
Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente	2.295	3.521	4.373	4.773
Boekwaarde investeringen per 1-1-2026	285.128	335.227	366.364	378.348
Berekend omslag%	0,805%	1,050%	1,194%	1,262%
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	2.336	3.550	4.345	4.821
Renteresultaat op het taakveld treasury	41	29	-28	48

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen. Deze vormen de basis voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet Fido normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico. Het kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om het renterisico te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld, dat zijn schulden met een looptijd korter dan een jaar, te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting. De kasgeldlimiet per kwartaal is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)

	1e kw. 2026	2e kw. 2026	3e kw. 2026	4e kw. 2026
Primaire begroting per 1 januari 2026	297.509	297.509	297.509	297.509
Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag	25.288	25.288	25.288	25.288
Vlottende schuld (1)				
Maand 1	36.000	36.000	36.000	36.000
Maand 2	36.000	36.000	36.000	36.000
Maand 3	36.000	36.000	36.000	36.000
Vlottende middelen (2)				
Maand 1	22.000	22.000	22.000	22.000
Maand 2	22.000	22.000	22.000	22.000
Maand 3	22.000	22.000	22.000	22.000
Saldo (1-2)				
Maand 1	14.000	14.000	14.000	14.000
Maand 2	14.000	14.000	14.000	14.000
Maand 3	14.000	14.000	14.000	14.000
Gemiddeld saldo	14.000	14.000	14.000	14.000
Kasgeldlimiet	25.288	25.288	25.288	25.288
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	11.288	11.288	11.288	11.288

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor 2026-2029 weer.

(Bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stand van de begroting per 1/1	297.509	277.007	275.621	277.587
Vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	59.502	55.401	55.124	55.517
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	1.833	1.833	1.833	1.833
Renterisico	1.833	1.833	1.833	1.833
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	57.669	53.568	53.291	53.684

De tabel laat zien dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep.

(Bedragen x € 1.000)

Risicogroep	Restant schuld			
	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
SVn: duurzaamheidsleningen	9.206	9.206	9.206	9.206
SVn: blijversleningen	310	310	310	310
SVn: startersleningen	17.953	17.953	17.953	17.953
	27.469	27.469	27.469	27.469
(Sport)verenigingen	1.159	1.081	943	864
Woningfinanciering eigen personeel	23	18	12	6
	1.182	1.099	955	870
Totaal verstrekte geldleningen	28.651	28.568	28.424	28.339

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(Bedragen x € 1.000)

Risicogroep	% garantstelling	Restant schuld waarborg gemeente			
		1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Woningcorporaties met garantie WSW	50%	199.266	199.266	199.266	199.266
Zorginstellingen met garantie WSW	50%	30.573	30.573	30.573	30.573
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	2.650	2.650	2.650	2.650
Zorginstellingen zonder garantie WSW	100%	1.060	1.060	1.060	1.060
Wegschap Tunnel Dordtse Kil	8%	3.128	3.128	3.128	3.128
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	0	0	0	0
Regionale afvalstoffendienst B.V.	100%	11.122	11.122	11.122	11.122
Bres accommodaties	100%	865	865	865	865
Geldleningen particuliere woningen	100%	337	337	337	337
Diverse bedrijven en verenigingen	50%	0	0	0	0
Diverse bedrijven en verenigingen	60%	120	120	120	120
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	119	119	119	119
Totaal verstrekte garanties		249.240	249.240	249.240	249.240

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden.

Voor een aantal groepen is een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. We hebben een achtervangovereenkomst met hen gesloten. Hierdoor kan het WSW goedkoper geld lenen. Op 1 mei 2024 trad een nieuwe achtervangovereenkomst tussen WSW en gemeenten in werking. Deze achtervangovereenkomst vervangt alle voor 1 mei 2024 tussen WSW en gemeenten gesloten achtervangovereenkomsten. Deze achtervangovereenkomst zorgt ervoor dat met ingang van 1 mei 2024 alle rechten en verplichtingen van gemeenten en van WSW ten aanzien van de achtervangpositie van gemeenten uitsluitend worden beheerst door deze achtervangovereenkomst. Als gevolg hiervan wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen de rechten en verplichtingen van gemeenten en WSW van vóór en vanaf 1 augustus 2021. De enige uitzondering hierop is de te hanteren verdeelsleutel voor gemeenten. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning ligt het risico vanaf 2010 volledig bij het Rijk. Omdat hypotheeklen over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Opgenomen geldleningen

Onderstaand een overzicht van het saldo van de bij de BNG afgesloten langlopende geldleningen.

(Bedragen x € 1.000)

Saldo geldleningen	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Leningen	43.833	42.000	40.167	38.334
Rente en aflossing				
Aflossing	1.833	1.833	1.833	1.833
Rente	921	880	839	798
Totaal	2.754	2.713	2.672	2.631

Bij bovenstaande tabel wordt opgemerkt dat dit de leningen betreffen die wij op dit moment daadwerkelijk hebben afgesloten. Op basis van het investeringsplan de komende jaren houden wij er rekening mee dat wij aanvullende geldleningen moeten afsluiten.

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het wordt de laatste jaren steeds belangrijker om de ontwikkeling van de schuldpositie te volgen. We hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt: debt ratio, netto schuld als percentage van de begroting en netto schuld als bedrag per inwoner.

	Kritische norm	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Debt ratio	80%	33%	41%	47%	50%
Netto schuld / lasten begroting	100%	18%	34%	45%	51%
Netto schuld per inwoner	n.v.t.	€ 575	€ 1.015	€ 1.336	€ 1.490

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 60% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens hanteren we 80%. Ons percentage van 33% is ruim voldoende.

Netto schuld als percentage van de begroting

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. De grondexploitaties laten we buiten beschouwing omdat hierin grote schommelingen optreden en we de rentelasten daarvan binnen de grondexploitaties (inclusief de getroffen voorzieningen) dekken. Een ratio van maximaal 70% wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens beoordelen we of we kunnen blijven investeren zonder hiervoor nieuwe financieringsmiddelen aan te moeten trekken. Het percentage van onze gemeente is 18%. Dat is goed te noemen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben een netto schuld per inwoner van € 575.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van de BNG, Evides en Stedin. De dividenduitkeringen betreffen hierbij een algemeen dekkingsmiddel.

(Bedragen x € 1.000)

Aandelenbezit	Nominale waarde	Dividenden 2026	Dividenden 2027	Dividenden 2028	Dividenden 2029
Stedin	6.138	1.100	1.100	1.100	1.100
Stedin (cum. pref. aandelen)	4.080	120	120	120	120
Evides	3.389	299	299	299	299
BNG	357	386	386	386	386
Totaal	13.964	1.905	1.905	1.905	1.905
Gemiddeld rendement		13,64%	13,64%	13,64%	13,64%

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Debiteurenbeheer

Het debiteurenbeheer gaat om alle activiteiten die gericht zijn op het zo snel mogelijk innen van openstaande vorderingen bij partijen. Goed debiteurenbeheer zorgt ervoor dat wij over voldoende liquide middelen kunnen beschikken om onze leveranciers te kunnen betalen. De omvang van ons debiteurenbestand ("afnemers") is daarbij relatief beperkt omdat het SVHW de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen uitvoert. Voor de overige vorderingen voeren wij zelf het debiteurenbeheer uit. Om grip te houden op ons debiteurenbestand, monitoren wij periodiek onze openstaande vorderingen, herinneren wij onze debiteuren als betalingen uitblijven en zoeken wij bij blijvende knelpunten, zo veel mogelijk het persoonlijke contact met debiteuren. Daar waar sprake is van bijzondere omstandigheden wordt maatwerk toegepast. Daar waar vorderingen structureel niet worden voldaan, geven wij deze uit handen. In 2025 hebben wij het nieuwe financiële pakket Erpx in gebruik genomen. Dit heeft in de eerste helft van 2025 geleid tot een iets oplopend debiteurensaldo doordat processen verder ingebed moesten worden. Wij verwachten dat in 2026 processen volledig zijn ingebed en het debiteurenbeheer weer op hetzelfde niveau is als voorheen.

Crediteurenbeheer

De wettelijke betalingstermijn is 30 dagen. De visie van een 100%-dienstverlenende gemeente is voor ons eerder aanleiding geweest om de termijnen waarop wij onze leveranciers betalen (verder) te verkorten. Dit betreft een continue proces. Wij streven ernaar om 95% van al onze facturen binnen 14 dagen te voldoen. Over de eerste helft van 2025 hebben wij 80% van onze vorderingen betaald binnen 30 dagen en ongeveer de helft betaald binnen 14 dagen. De gemiddelde betaaltermijn lag hierbij op 23 dagen. Hoewel het grootste gedeelte van onze facturen wordt voldaan binnen de wettelijke termijnen, liepen wij in de eerste helft van 2025 iets achter onze doelstellingen. Dit hield verband met de ingebruikname van ons nieuwe financieel pakket Erpx waarbij processen verder ingebed moesten worden. Deze tijdelijke daling was ookreeds aangekondigd in de begroting 2025 en is logisch bij een omvangrijk veranderingsproces als de vervanging van een nieuw pakket. Door middel van periodieke rapportages, controles op de werkvoorraden van facturen én vroegtijdige signaleringen bij afwijkingen, geven wij verhoogde aandacht aan de factuurafhandeling en factuurverwerking zodat wij onze leveranciers weer kunnen betalen binnen de (zeer korte) termijnen die zij van ons gewend zijn.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Hof is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de manier waarop er wordt omgegaan met reserves. De gemeente moet op basis van het kasstelsel binnen het toegestane EMU-saldo blijven. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn in de wet geen maatregelen opgenomen. Op dit moment monitoren wij het EMU-saldo 2 keer per jaar. Aan de hand van de resultaten nemen we eventueel maatregelen op het gebied van investeringen. Het sanctiemechanisme van de minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt, kan de minister het EMU-saldo van de decentrale overheden beheersen met behulp van het correctiemechanisme.

EMU-saldo

Het EMU-of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname in bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om de eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken.

In het Stabiliteits- en Groeipact is een reeks afspraken tussen landen van de EMU gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is de grens aan het nationale begrotingstekort op 3% gesteld. De Europese afspraken vormen de basis van de Wet Hof. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3%-norm is 0,4%, waarvan weer 0,27% is toebedeeld aan de gemeenten.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van gemeente Hoeksche Waard berekend.

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2025	Begroting 2028
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-8.293	-6.979	-7.850	-6.578
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	11.997	14.499	16.081	17.159
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.534	1.537	1.537	1.537
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	60.064	47.603	27.936	23.462
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:				
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.166	837	329	0
Baten bouwgrondexploitatie:				
Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	485	452	0	0
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	3.865	3.651	2.719	1.734
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0
Verkoop van effecten:				
Gaat u effecten verkopen?				
Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-59.372	-42.581	-21.215	-13.078

Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het negatieve EMU-saldo over alle jaren geeft aan dat we naar verwachting als gemeente via reële transacties jaar meer uitgeven dan dat we hebben ontvangen. Het is echter wel van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in

de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.

3.5 Bedrijfsvoering

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf Bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's volgens de geldende wetgeving.

In deze paragraaf geven we, aan de hand van belangrijke ontwikkelingen en thema's, aan hoe de bedrijfsvoering integraal bijdraagt aan deze ontwikkelingen het komende jaar en/of de komende jaren.

Organisatie ontwikkeling

In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het verstevigen van het fundament van onze organisatie. In 2024 hebben we het nieuwe organisatiemodel Samen duidelijk doen ingevoerd. Daarmee zorgen we voor meer duidelijkheid in hoe de organisatie wordt aangestuurd, hoe we samenwerken en hoe we het bestuur adviseren.

In 2025 is dit verder uitgewerkt met het programma Doorontwikkeling. Dit programma loopt eind 2025 af. De organisatieontwikkeling is vanaf dat moment geen apart programma meer, maar onderdeel van het dagelijkse werk in de teams. De strategische doelen van het programma blijven in de verdere ontwikkeling van de organisatie centraal staan. Het gaat om:

- het versterken van sturing,
- het versterken van verantwoording,
- het versterken van (bestuurlijke) advisering,
- en het versterken van de samenwerking tussen directies en teams.

Innovatie/Vernieuwing

Nieuwe wetgeving

De wetgever past wetgeving aan op de kansen en bedreigingen van technologische ontwikkelingen. Zo zijn er wijzigingen en vernieuwingen op gebied van veiligheid van (persoons-)informatie, digitaal zaken doen en digitale dienstverlening, hergebruiken van data, transparantie in processen, data en informatie. In onze projecten wordt de nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving meegenomen. Inwoners kunnen daardoor steeds meer diensten en producten veilig digitaal aanvragen, statussen volgen, openbare informatie eenvoudig vinden en gebruik maken van open data voor bijvoorbeeld het maken van apps.

Digitale transitie, datagedreven werken

Datagedreven werken is essentieel om inzicht te krijgen en te geven. We concretiseren doelstellingen en prestatie-indicatoren zodat op basis van data, sturing, monitoring, verantwoording en advisering plaatsvindt. Ook de komende jaren blijven we datagedreven werken inzetten om de kwaliteit en efficiëntie van onze bedrijfsvoering en dienstverlening te verhogen en opgaven te realiseren. Daarom zorgen we voor een heldere datagovernance waarin we beleid & procedures, rollen & verantwoordelijkheden, datakwaliteit en privacy & beveiliging van data vastleggen. Stap voor stap stellen we informatie beschikbaar aan de inwoners, ondernemers en bedrijven. Door intensief samen te werken met andere gemeenten (o.a. Voorne aan Zee en Nissewaard) verwachten we een versnelling met datagedreven werken te realiseren, die doorwerkt naar de vakteams (samen analyseren van de data).

Digitale volwassenheid

Digitalisering raakt de gehele organisatie. Het gebruik van kwalitatieve data, veiligheid/privacy, juist opslaan van informatie en optimaal gebruik van onze systemen is belangrijk voor onze

bedrijfsvoering en dienstverlening. Digitale vaardigheden inclusief digitale veiligheid, datageletterdheid en transparantiebewustzijn, zijn daarmee een cruciale kwaliteit. We zorgen voor een gebruiksvriendelijk informatielandschap, investeren in vaardigheidstrainingen en creëren bewustzijn bij de medewerkers met betrekking tot digitaal samen werken.

(Door)ontwikkeling Planning & Control / financiën

De P&C-cyclus stelt de raad in staat om bij te sturen op het gebied van de geformuleerde beleidsdoelstellingen en op het gebied van de financiën. De belangrijkste kaders zijn hierbij opgenomen in de financiële verordening.

De afgelopen jaren hebben wij stappen gezet om de planning & control rapportages meer op hoofdlijnen op te stellen die aansluit op een gemeente van 90.000 inwoners en een begrotingsomvang van bijna € 300 miljoen. In 2026 zetten wij hier verder stappen in, in nauwe afstemming met de Auditcommissie. Zo gaan wij de mogelijkheden onderzoeken de gemeentelijke doelstellingen meer "smart" te formuleren. Dit bevordert het sturings- en verantwoordingsproces bij de tussentijdse rapportages (sturing) en bij de jaarrekening (verantwoording).

In lijn met de organisatieontwikkeling én het organisatiemodel "samen duidelijk doen" blijven wij inzetten op een goede financiële sturing en beheersing. In 2025 is een nieuw financieel pakket in gebruik genomen. Daarnaast is het proces van Inkoop Tot Betalen (ITB) ingevoerd inclusief een verplichtingenadministratie. Dit moet het inzicht in de begroting en de sturing hierop verder verbeteren

In de Kadernota 2026 is aangegeven dat het Rijk in 2026 en 2027 extra middelen beschikbaar stelt, o.a. in het kader van Jeugdhulp. Vanaf 2028 voert het rijk alsnog forse bezuinigingen door op het gemeentefonds/ middelen Jeugdhulp. Hierdoor is het zogenaamde 'ravijnjaar' feitelijk verschoven van 2026 naar 2028. Hierdoor liggen er vanaf die jaren ook voor onze gemeente uitdagingen om onze begroting weer structureel in evenwicht te brengen. Bij de besluitvorming rondom de Kadernota 2026 heeft de raad ingestemd met een aantal ombuigingen. Deze zijn in voorliggende begroting verwerkt. In 2026 zullen wij verdere uitwerking geven aan de realisatie van de ombuigingen.

In lijn met de organisatie ontwikkeling en het organisatiemodel 'samen duidelijk doen' is in 2025 ook de Visie op Control opgesteld. Als uitwerking van deze visie wordt in 2026 het team Control verder vormgegeven met taken en verantwoordelijkheden passend bij de ontwikkeling die de organisatie doormaakt naar een organisatie die procesgericht werkt en op doelen realiseert. Hiermee wordt de organisatie ondersteunt, geadviseerd en gemonitord bij de beheersing en sturing van de organisatie.

De afgelopen jaren hebben wij gewerkt aan het verder op orde krijgen van de interne beheersing en bedrijfsvoering. Dit hebben we gedaan op basis van het Three Lines model. Dit model is ook een basis voor de organisatieontwikkeling.

Het Three Lines model staat voor de inrichting van de processen en de samenwerking op de verschillende niveaus in de organisatie en laat zien in hoeverre de organisatie in control is en de belangrijkste risico's beheerst. In 2026 willen we risicomanagement en de daarbij behorende monitoring- en sturingsinstrumenten en processen verder ontwikkelen en koppelen aan de integrale planning & controlcyclus. Hierdoor ontstaat er steeds meer inzicht in de beheersing en kwaliteit van de processen en kan er nog beter gestuurd worden op de processen, beheersen van risico's en realiseren van doelstellingen.

In 2023 en 2024 hebben wij de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld als onderdeel van de jaarstukken in betreffende jaren. In navolging van voorgaande jaren, hebben wij ook over deze jaren een goedkeurende Controleverklaring op de jaarstukken van onze accountant ontvangen. In 2025 is BDO Accountants als

nieuwe accountant voor onze gemeente aangesteld. De interimcontrole 2025 en de jaarrekeningcontrole 2025 zullen de eerste activiteiten zijn van de nieuwe accountant voor onze gemeente.

Privacy en informatiebeveiliging

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geeft aan hoe wij om moeten gaan met persoonsgegevens, zowel intern als extern. Daarnaast regelen de Wet politiegegevens (Wpg) en het Besluit politiegegevens buitengewoon opsporingsambtenaren (Bpg boa) de verwerking van persoonsgegevens door de politie en bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's). Voor de Wpg is er een auditverplichting om de naleving van de wet te waarborgen. Deze wet- en regelgeving vereist voortdurende inspanningen van ons om aan de gestelde eisen te voldoen, met als doel zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens. We zijn immers verantwoordelijk voor het beschermen van de privacy van onze inwoners en medewerkers.

De baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) geeft met een normenkader de richting van goede informatiebeveiliging aan. Elk jaar vinden audits op de BIO plaats. Aandacht gaat naar de aanbevelingen van de auditor, naast dat informatiebeveiliging continue aandacht vraagt. De kernbegrippen voor een goed informatiebeveiligingsbeleid zijn: beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en controleerbaarheid. In 2026 komt daar de wettelijke verplichting van Network and Information Systems Directive 2 (NIS2) en de implementatie van BIO versie 2 bij. Dit zal extra inspanning vragen van de organisatie.

De komende jaren zetten we in op bewustwording en weerbaarheid op het gebied van privacy en informatiebeveiliging binnen de organisatie. Daarnaast spelen onderwerpen als AI, algoritmen, cloud en digitale transformatie een steeds grotere rol binnen onze organisatie. Daar waar nodig zal het team dat over privacy en informatiebeveiliging (Team PIV) adviseert, hier ook bij worden betrokken. Dit is in lijn met het three-lines model, waarbij PIV vanuit de tweede lijn adviseert over privacy en informatiebeveiliging. PIV zal sturen op kennisborging binnen de eerste lijn. Privacy- en informatiebeveiligingsnormen worden geïmplementeerd binnen de processen. Hierdoor wordt de integrale aanpak binnen de organisatie geoptimaliseerd en ontstaat er meer inzicht in de beheersing van de kwaliteit en de risico's, zodat hier gericht op gestuurd kan worden.

Klant centraal

Onze omgeving verwacht dat gemeenten betrouwbaar, begripvol en eenvoudig opereren. Een gemeente die communiceert in begrijpelijke taal en de menselijke maat niet vergeet.

Een klantgedreven dienstverlening wordt daarbij steeds belangrijker. Onder klant verstaan wij hier: inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Het centraal stellen van systemen willen wij ook in onze bedrijfsvoering steeds meer gaan vervangen door het centraal stellen van onze (interne én externe) klanten. Hiervoor zullen we steeds vaker in gesprek gaan over onze dienstverlening en onze dienstverlening bekijken vanuit het perspectief van onze klanten zodat wij diezelfde dienstverlening verder kunnen verbeteren. Op het gebied van onze bedrijfsvoering hebben wij hiervoor de volgende doelstellingen geformuleerd:

Lokaal inkopen

Als gemeente kunnen we onze klant nog meer centraal stellen door in de nabije omgeving diensten, leveringen en werken in te kopen. Hiermee betrekken en steunen we lokale middenstand en lokale partijen. Dit doen we, binnen de regels van de aanbestedingswet, door bij aanbestedingen eerst te kijken of we deze zodanig kunnen inrichten en uitzetten dat de inkoopbehoefte (deels) lokaal kan worden ingekocht.

Het aandeel lokaal inkopen proberen we met verschillende activiteiten verder te vergroten. Interne bewustwording en gedragsverandering blijft hierbij een continu aandachtspunt. Daarnaast blijven we inkoopspreekuren voor lokale partijen organiseren en informeren we lokale partijen tijdig over de komende aanbestedingen.

Invorderingsbeleid en afhandeling bezwaren 'op maat'

In formele processen en procedures passen we de informele werkwijze toe. We leggen zo veel mogelijk persoonlijk contact en indien mogelijk lossen we geschillen informeel op (bij bezwaarschriften, klachten of een aanmaning) en bieden maatwerk daar waar mogelijk. Zo dragen wij bij aan een responsieve overheid, met een mens- en oplossingsgerichte werkwijze.

Verdere informatie over het invorderingsbeleid is te vinden in de paragraaf financiering van deze programmabegroting (onderdeel debiteurenbeleid).

Werkomgeving en huisvesting

Huisvesting en werkomgeving moeten aansluiten bij de organisatorische ontwikkelingen en de actuele werktrends. Dit vraagt om een zorgvuldig beheer van gebouwen, inventaris en faciliteiten.

Het werkconcept en de ruimtelijke toegankelijkheid & veiligheid

Het gemeentehuis ontwikkelt zich steeds meer tot inspirerende ontmoetingsplek voor medewerkers. Hierbij worden de organisatorische ontwikkelingen in het kader van de doorontwikkeling meegenomen. Een goede en veilige werkomgeving bevordert een open werksfeer en goede samenwerking en past bij plaats- en tijdonafhankelijk werken en verdergaande digitalisering. Ook in het komende jaar blijven we daarom investeren in de werkomgeving en ook in toegangsbeveiliging en -controle.

Huisvesting lange termijn

De definitieve huisvesting wordt in de lopende en komende collegeperiode nader onderzocht en uitgewerkt. Daarbij is het uitgangspunt een duurzame oplossing. Duurzaam in het ontwikkelen van CO₂-neutraal vastgoed en in het creëren van een toekomstbestendige huisvestingsoplossing. De besluitvorming hierover hangt nauw samen met de Toekomstvisie. In 2026 volgt een uitwerking van optionele percelen voor de definitieve huisvesting en de vaststelling van de definitieve locatie.

HRM

Door de krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing blijft de vraag naar medewerkers hoog. Daarom is het belangrijk om te investeren in het aantrekken van de juiste mensen via employer branding en een goed werving- en selectieproces waarbij we gebruik maken van moderne en creatieve wervingsmethoden.

Het behouden van medewerkers is cruciaal voor gemeente Hoeksche Waard. We investeren in opleidingen, trainingen, interne doorstroming en HR-beleid gericht op vitaliteit, zodat medewerkers zich ondersteund voelen in hun ontwikkeling en inzetbaar blijven, zowel fysiek als mentaal.

Gemeente Hoeksche Waard stuurt op het terugdringen van externe inhuur naar een structureel realistisch niveau. Hierbij merken wij op dat uit de eind 2023 begin 2024 uitgevoerde benchmark door Berenschot is gebleken dat gemeente Hoeksche Waard qua formatie (9%) en loonkosten (7%) onder het gemiddelde van de vergeleken referentiegemeenten zit.

Het college heeft een maximale norm van 18% van de loonsom aan externe inhuur vastgesteld, die we in stappen van 2% per jaar moeten bereiken, met als doel de norm van 18% in 2026 te realiseren. In 2026 wordt geëvalueerd of dit een realistisch structureel niveau is.

2023	2024	2025	2026
24% (realisatie 23%)	22%	20%	18%

Jaarlijks wordt dit kengetal in de begroting opgenomen. De raad wordt binnen de P&C-cyclus over deze doelstelling geïnformeerd. Afwijkingen door interne of externe ontwikkelingen worden onderbouwd.

Communicatie

Communicatie speelt bij alle gemeentelijke thema's een rol, zeker waar beleid impact heeft op inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Team Communicatie verbindt mensen, beleid en samenleving en helpt beleid begrijpelijk te maken. Zo dragen we bij aan de ambities uit het collegeprogramma en versterken we betrokkenheid en vertrouwen.

We ontwikkelen ons verder als communicatieve organisatie. Daarbij is een goede interne communicatie de basis en voorwaarde om extern effectief en geloofwaardig te kunnen communiceren. Door onder andere strategisch advies, klantgericht schrijven en te werken met omgevingsbeelden sluiten we aan op wat er leeft en speelt in de Hoeksche Waard en daarbuiten.

Duurzaamheid

Duurzaamheid vormt een integraal onderdeel van ons beleid en onze bedrijfsvoering. Het is een belangrijk thema voor onze inwoners en ondernemers en voor ons als maatschappelijke organisatie. Komend jaar richten we ons met de interne processen, faciliteiten en middelen op het maximaal bijdragen aan klimaatbewust vastgoed, verdere uitbreiding van het elektrische wagenpark en beter afvalbeheer en recycling. Ook energiezuinige hardware, minimaliseren van servers en capaciteit (waaronder ook AI-gebruik) én minimaliseren van data door medewerkers zijn aandachtspunten voor het komende jaar.

Duurzame huisvesting

De gemeente streeft naar energieneutraal vastgoed uiterlijk in 2040, met een zo hoog mogelijk aandeel al in 2030. Het ambtelijk vastgoed moet hierin het voortouw nemen. Tegelijk dragen we bij aan nationale doelen: halvering van primair grondstoffengebruik in 2030 en een circulaire economie in 2050. Bij de keuze voor onze definitieve huisvesting zijn duurzaamheid, duurzame bedrijfsvoering en toekomstbestendigheid belangrijke aspecten. Aspecten die in de huidige huisvesting niet gerealiseerd kunnen worden zonder aanzienlijke (des)investeringen.

3.6 Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Een financieel belang is:

- een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat of
- het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Actualisatie beleid verbonden partijen

Hoewel niet formeel door de gemeenteraad bekrachtigd, werden bij de start van gemeente Hoeksche Waard de door de Hoeksche Waardse gemeenten eerder vastgestelde regionale nota's Verbonden partijen wel als richtlijnen beschouwd voor het beleid ten aanzien van de verbonden partijen.

Op grond van artikel 25 van de Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2025 biedt het college de gemeenteraad echter eens per raadsperiode een Nota verbonden partijen aan en stelt de raad de nota vast.

De Rekenkamer Hoeksche Waard heeft op verzoek van de raad in 2022 het casusonderzoek verbonden partijen gestart. Het eindrapport 'Grip op verbonden partijen! Balans bij drie verbonden partijen?' is op 7 maart 2023 door de raad vastgesteld. Een van de aanbevelingen is het opstellen van een actuele Nota verbonden partijen.

Bovenstaande ontwikkelingen leidden ertoe dat de raad op 7 november 2023 de Startnotitie verbonden partijen vaststelde, op grond waarvan een nieuwe Nota verbonden partijen wordt voorbereid en ter vaststelling aan de raad zal worden aangeboden. De Nota verbonden partijen wordt in nauwe samenwerking tussen griffie en ambtelijke organisatie opgesteld. Als gevolg van andere prioriteiten heeft dit proces helaas enige vertraging opgelopen. De nota zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Beleidskader/verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen mede de basis voor het te actualiseren beleid voor verbonden partijen:

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Notitie Verbonden partijen van de Commissie BBV (2025)
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 juli 2022)
- Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2025
- Raadsbesluiten van de vijf voormalige gemeenten (formeel niet door de gemeenteraad Hoeksche Waard bekrachtigd):
 - vaststelling en uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard'
 - vaststelling notitie 'Naar een goede samenwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard'
- vaststelling Rekenkamerrapport risicomanagement
- Doorwerking adviezen Denktank Grip op Gemeenschappelijke Regelingen Zuid-Holland Zuid.
- Eindrapport Rekenkamer Hoeksche Waard 'Grip op verbonden partijen! Balans bij drie verbonden partijen?' en het raadsbesluit hierover van 7 maart 2023.
- Raadsbesluit 7 november 2023 vaststelling Startnotitie verbonden partijen

Risicoprofiel

Op grond van het BBV moet in de paragraaf 'verbonden partijen' per verbonden partij een risicoprofiel worden opgenomen. Voor deze risicoanalyse worden de financiële en bestuurlijke risico's in beeld gebracht. In de betreffende programma's staan we overigens ook uitgebreider stil bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de financiële analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. De vragen richten zich met name op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook daar laag wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000- 1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000- 100.000	>100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Hieronder vermelden we op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. Naast aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde 'hard controls'), komen ook de zogenoemde 'soft controls' aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Bij een overwegend lage score, is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook laag wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/ overig	Nee
4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe verbonden partijen

Er zijn geen voornemens om verbindingen met nieuwe partijen aan te gaan.

Beëindigen van verbonden partijen

Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard B.V./C.V.

Het college heeft op 10 september 2024 goedgekeurd dat de gemeente als (enig) aandeelhouder in Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard B.V. in de desbetreffende algemene vergadering van aandeelhouders of daarbuiten besluit tot ontbinding van Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche

Waard B.V., alsook besluit tot het verlenen van goedkeuring voor het voorgenomen besluit tot ontbinding van Bedrijvenpark Hoeksche Waard C.V., zodanig dat deze beide uiterlijk 31 december 2024 zijn uitgeschreven uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.
Per 21 oktober 2024 is de inschrijving in het Handelsregister van Ontwikkelingsbedrijf Hoeksche Waard B.V. In liquidatie. Uitschrijving heeft nog niet plaatsgevonden.

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

De gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4 vervalt van rechtswege op 1 januari 2026.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

GR Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid

De raad wordt voorgesteld op 23 september 2025 te besluiten het college toestemming te geven in te stemmen met de achtste wijziging van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid.

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

Ter uitvoering van de motie beleidskeuzes is een aantal verdiepingsopdrachten vastgesteld. Een daarvan betreft de gemeenschappelijke regelingen. Het aandeel van de gemeenschappelijke regelingen op de gemeentebegroting is substantieel. Met het oog op de gemeentelijke ravijnjaren is het van belang dat ook de gemeenschappelijke regelingen zich gaan voorbereiden op scenario's, mogelijke ombuigingen etc. om op die manier ook een bijdrage te leveren aan de steeds knapper wordende financiële ruimte bij gemeenten.

Aandeel verbonden partijen

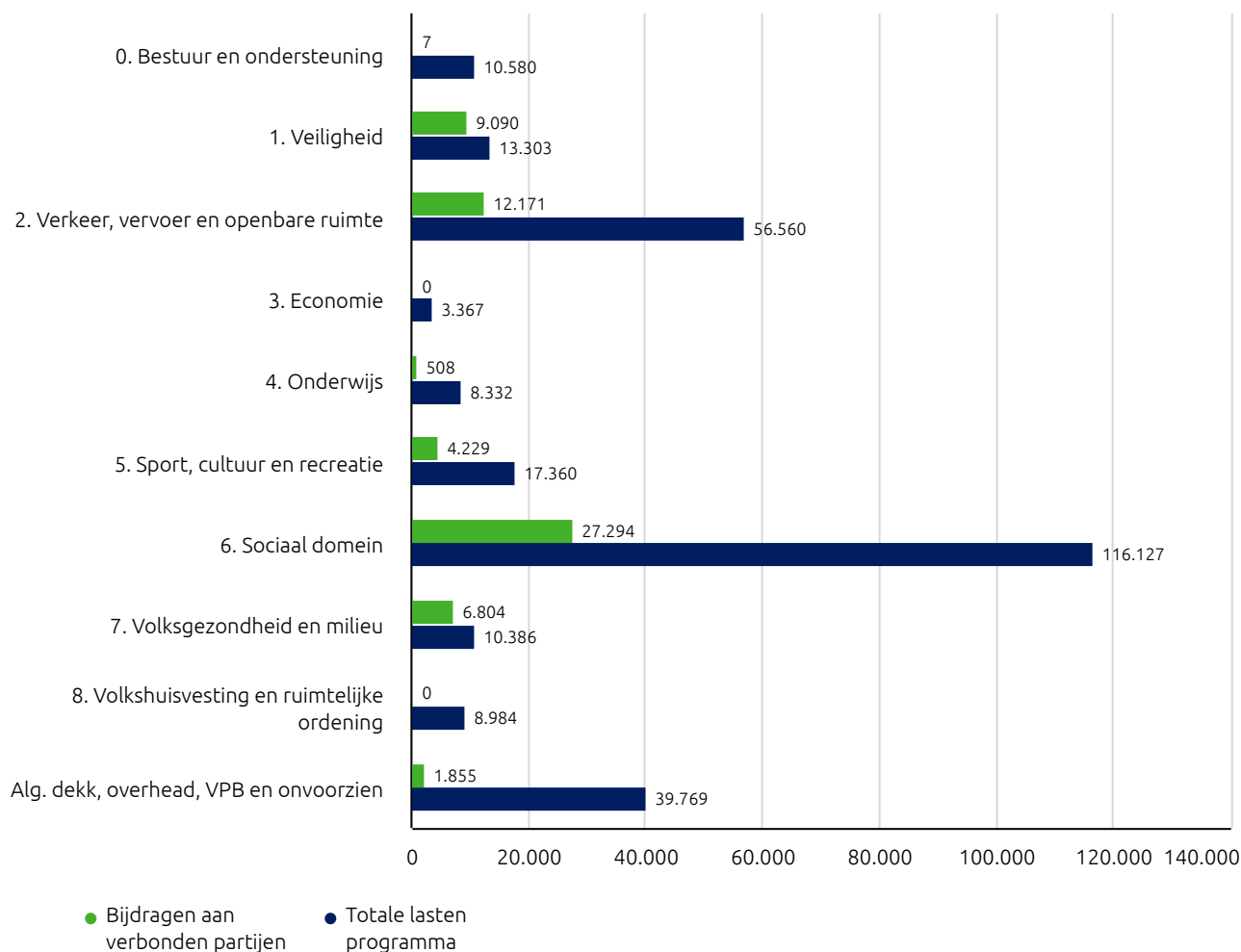
In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten weergegeven

(bedragen x € 1.000).

Programma	Aandeel verbonden partijen	Begroting lasten	%
0 Bestuur en ondersteuning	7	10.580	0
1 Veiligheid	9.090	13.303	68
2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte	12.171	56.560	22
3 Economie	0	3.367	0
4 Onderwijs	508	8.332	6
5 Sport, cultuur en recreatie	4.229	17.360	24
6 Sociaal domein	27.294	116.127	24
7 Volksgezondheid en milieu	6.804	10.386	66
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	0	8.984	0
9 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	1.855	39.769	5
Totaal	61.958	284.768	22

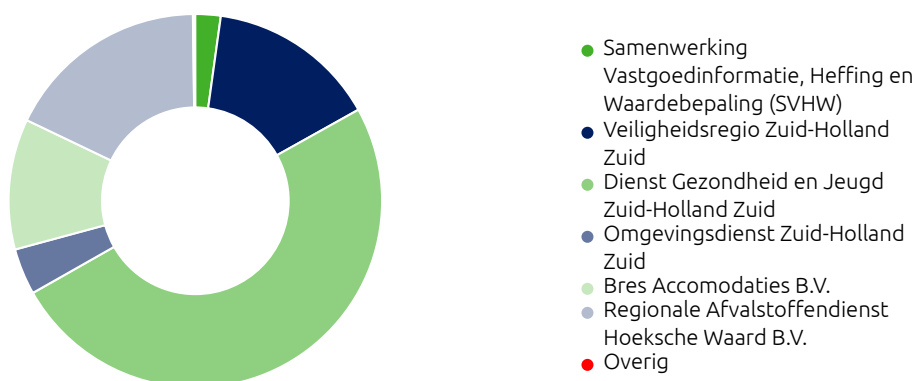
Uit bovenstaande tabel blijkt dat ruim 20% van onze begroting betrekking heeft op bijdragen aan verbonden partijen. Grafisch ziet het er als volgt uit:

Bijdragen aan verbonden partijen ten opzichte van totale lasten programma

In het volgende overzicht zijn de bijdragen per verbonden partij afgezet tegen de totale bijdragen aan verbonden partijen. In dit overzicht zijn de verbonden partijen waar de gemeente bijdragen (dividend) van ontvangt buiten beschouwing gelaten.

% Verdeling bijdragen aan verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente neemt deel in onderstaande verbonden partijen.

A Gemeenschappelijke regelingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte / Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.61 OZB-woningen 0.62 OZB-niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 7.2 Riolerings 7.3 Afval
Deelnemers	De gemeenten Alblasterdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Drimmelen, Geertruidenberg, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Ridderkerk, Voorne aan Zee en Waterschap Hollandse Delta.
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Website	www.svhw.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en een collegelid van iedere deelnemende gemeente. Onze gemeente is vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp, zijn vervanger is wethouder Verbiest. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van 6. De overige leden van het algemeen bestuur hebben 1 stem.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp. Er is ook een ambtelijke commissie met als taak het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden over SVHW. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.

Financieel belang

Uittreding: Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door ten minste twee derde van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	1.349
Begroott resultaat van de verbonden partij in 2026	0
Eigen vermogen per 1-1-2026	1.020
Eigen vermogen per 31-12-2026	1.020
Vreemd vermogen per 1-1-2026	11.605
Vreemd vermogen per 31-12-2026	11.497
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Programma	1. Veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.vrzhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dit moet een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het openbaar lichaam een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, met partners, organisaties en andere openbare lichamen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Witte, wethouder Boogaard is haar vervanger.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 3 tot 4 overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Witte.

Financieel belang

De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio aangaat voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan.

Uittreding: Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding.

Opheffing: De regeling kan slechts worden opgeheven voor zover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt - na het horen van de raden van de deelnemende gemeenten - het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	9.090
Begroott resultaat van de verbonden partij in 2026	0
Eigen vermogen per 1-1-2026	6.216
Eigen vermogen per 31-12-2026	6.165
Vreemd vermogen per 1-1-2026	102.120
Vreemd vermogen per 31-12-2026	111.650
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5,7%
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5,2%

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein en 7. Volksgezondheid en Milieu
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het samenwerkingsverband behartigt mede de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur om het gebied evenwichtig en voorspoedig te ontwikkelen.

De belangen worden behartigd door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en, in voorkomende gevallen, uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Peters, zijn vervanger is wethouder Steen.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Peters.

Financieel belang

In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten die het samenwerkingsverband aan de deelnemers toerekent, bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben). De deelnemers zorgen ervoor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien tegen iedere geldgever de nakoming van de huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon op enig moment tegen die geldgever heeft.

Uittreding: Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur regelt ook de (financiële) gevolgen.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste driekwart van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	30.908
Begroet resultaat van de verbonden partij in 2026	0
Eigen vermogen per 1-1-2026	2.676
Eigen vermogen per 31-12-2026	2.882
Vreemd vermogen per 1-1-2026	29.715
Vreemd vermogen per 31-12-2026	30.403
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8,3 %
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8,7 %

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programma	7. Economische zaken en milieu
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.ozhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook ondersteunt de dienst bij taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp, zijn vervanger is wethouder Verbiest.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en 3 andere leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp.

Financieel belang

In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een Bijdrageverordening die het algemeen bestuur vaststelt, worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd.

Uittreding: Uittreding is mogelijk na toestemming van het vertegenwoordigend orgaan. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast.

Opheffing: De regeling kan worden opgeheven indien ten minste 8 deelnemers, die ten minste een drie vierde meerderheid vormen van het aantal stemmen in het algemeen bestuur, daartoe besluiten. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	2.490
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2026	74
Eigen vermogen per 1-1-2026	1.095
Eigen vermogen per 31-12-2026	1.172
Vreemd vermogen per 1-1-2026	13.042
Vreemd vermogen per 31-12-2026	12.808
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	8%

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.kiltunnel.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De dienst beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden van iedere deelnemer waarvan 2 aan te wijzen door de raad uit zijn midden en uit het college van gemeente Hoeksche Waard, de voorzitter inbegrepen. Hiertoe zijn aangewezen de wethouders Verbiest en Van der Wulp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid van iedere deelnemer, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Verbiest.

Financieel belang

Elke deelnemer waarborgt de betaling van rente en aflossing van de door het Wegschap te sluiten leningen en in rekening-courant op te nemen gelden, in overeenstemming met de hierboven vermelde percentages. Als hieruit voor de deelnemers betalingen voortkomen, verrekenen de deelnemers deze onderling met gebruikmaking van dezelfde percentages.

Uittreding: Hiervoor kan het algemeen bestuur voorwaarden opstellen.

Opheffing: Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	0
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2026	3.370
Eigen vermogen per 1-1-2026	24.641
Eigen vermogen per 31-12-2026	27.620
Vreemd vermogen per 1-1-2026	37.414
Vreemd vermogen per 31-12-2026	33.441
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	39,7 %
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	45,2 %

B Stichtingen en verenigingen

Karel. (voorheen Stichting Inkoopbureau West-Brabant)

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De gemeenten Altena, Borsselle, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Goeree-Overflakkee, Halderberge, Hoeksche Waard, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rucphen, Steenberg, Tholen, Woensdrecht en Zundert; samenwerking GHO gemeenten, de gemeenschappelijke regelingen ABG- organisatie, GR de Bevelanden, Servicecentrum GGD Hart voor Brabant en GGD Zeeland
Vestigingsplaats	Zevenbergen
Website	www.inkoopbureauwestbrabant.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De stichting dient indirect diverse openbare belangen door het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Van der Wulp, zijn vervanger is wethouder Verbiest. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder van der Wulp.

Financieel belang

De gemeente heeft bij het toetreden tot de stichting een borgsom gestort. De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het aantal af te nemen dagdelen van het inkoopbureau.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	142
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2026	N.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2026	N.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2026	N.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2026	N.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2026	N.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	N.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	N.v.t.

C Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Stedin

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van Stedin zijn in handen van 44 gemeenten
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.stedingroep.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Stedin (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Verbiest is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen bedraagt: € 6.138.000 (101.253 normale aandelen). Daarnaast hebben wij 8.487 cumulatief preferente aandelen met een boekwaarde van € 4.000.000.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2026*	1.100 (regulier) en 120 (cum. pref.)
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2024*	158.000
Eigen vermogen per 1-1-2024*	3.221.000
Eigen vermogen per 31-12-2024*	3.370.000
Vreemd vermogen per 1-1-2024*	5.063.000
Vreemd vermogen per 31-12-2024*	5.704.000
Solvabiliteit per 1-1-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	39%
Solvabiliteit per 31-12-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	37%

**Vanwege het ontbreken van de gegevens over 2026 zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2024 van Stedin opgenomen.*

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV voor 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en levert in toenemende mate ook industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bestuurlijk

Gemeente Hoeksche Waard bezit 4,99% (92.372) van de aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides van de 1.850.000 aandelen. Wethouder van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Verbiest is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt bedrag € 3.389.920

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2026	299
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2024*	26.571
Eigen vermogen per 1-1-2024*	296.709
Eigen vermogen per 31-12-2024*	312.780
Vreemd vermogen per 1-1-2024*	15
Vreemd vermogen per 31-12-2024*	20
Solvabiliteit per 1-1-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	100%
Solvabiliteit per 31-12-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	100%

* Vanwege het ontbreken van de gegevens over 2026 zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2024 van Stedin opgenomen.

Bank Nederlandse Gemeenten

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de BNG is een gunstige financiële dienstverlening en kredietverstrekking om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.

Bestuurlijk

De aandelen van de BNG zijn voor de helft in handen van de Staat. De andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 0,28 % (153.738) van de aandelen van de BNG (van de 55.690.720 aandelen). Wethouder Van der Wulp vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Verbiest is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 357.000,-.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2026	386
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2024*	294.000
Eigen vermogen per 1-1-2024*	4.721.000
Eigen vermogen per 31-12-2024*	4.800.000
Vreemd vermogen per 1-1-2024*	110.834.000
Vreemd vermogen per 31-12-2024*	123.200.000
Solvabiliteit per 1-1-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	4%
Solvabiliteit per 31-12-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	4%

**Vanwege het ontbreken van de gegevens over 2026 zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2024 van Stedin opgenomen.*

Bres Accommodaties BV

Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie/ 5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bresaccommodaties.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft met name ten doel:

- het exploiteren en beheren van binnensport-, recreatie-, welzijns- en cultuurfaciliteiten en het (technisch) onderhouden van overig vastgoed in gemeente Hoeksche Waard.

Bestuurlijk

In deze overheids-BV heeft de gemeente rechtstreeks invloed. Gemeente Hoeksche Waard is 100% aandeelhouder van Bres, is tevens opdrachtgever, bewaakt de opdracht voor uitvoering van de publieke doelstelling en behoudt daarmee haar taak als beleidsmaker en –bepaler. Wethouder Verbiest vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Van der Wulp is zijn vervanger.

Bres heeft een Raad van Commissarissen als toezichthoudend orgaan, bestaande uit 3 leden, benoemd op voordracht van de algemene vergadering van aandeelhouders (zijnde de gemeente). De aandeelhouder benoemt een bestuurder (directeur) en is bevoegd tot schorsing en/of ontslag van een bestuurder.

Financieel belang

Het eigendom van de accommodaties (zowel juridisch als economisch) is niet aan Bres overgedragen, maar blijft bij de gemeente. Bres voert wel het onderhoud aan de eigendommen uit en exploiteert gemeentelijke accommodaties. Het geplaatst kapitaal bedraagt € 100,-.

Opheffing: Na ontbinding van de vennootschap door een besluit van de aandeelhouder geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij de algemene vergadering anders bepaalt.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026 **	7.004
Werkelijk resultaat van de verbonden partij in 2024 *	-270
Eigen vermogen per 1-1-2024 *	812
Eigen vermogen per 31-12-2024 *	542
Vreemd vermogen per 1-1-2024 *	6.930
Vreemd vermogen per 31-12-2024 *	7.341
Solvabiliteit per 1-1-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen) *	10,49%
Solvabiliteit per 31-12-2024 (= eigen vermogen/totaal vermogen) *	6,88%

* Vanwege het ontbreken van de gegevens over 2026 zijn in de tabel de laatst bekende gegevens vanuit de vastgestelde jaarrekening 2024 van Bres opgenomen.

** Het betreft hier de netto bijdrage na aftrek van de kostprijsdekkende huurvergoeding die Bres voor het gebruik van de gemeentelijke panden aan de gemeente moet betalen.

Regionale Afvalstoffendienst BV

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	7.3 Afval
Deelnemers	Gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee
Vestigingsplaats	Westmaas
Website	www.radbv.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft tot doel om, in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer, werkzaam te zijn op het gebied van:

1. Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, Hieronder wordt in ieder geval verstaan: het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen van afval en grondstoffen en het adviseren hierover.
2. De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken en het verhandelen.
3. Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Daarnaast heeft de vennootschap ten doel:

- Het deelnemen en het zich op andere wijze interesseren in, het financieren van, het voeren van directie en beheer over, het verlenen van diensten aan en het behartigen van belangen van vennootschappen en ondernemingen, primair dat met een doelstelling als genoemd onder 1, 2 en 3.
- Het ter leen opnemen en/of ter leen verstrekken van gelden, evenals het zekerheid stellen, zich op andere wijze sterk maken of zich hoofdelijk naast of voor anderen verbinden.
- Het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van roerende en onroerende zaken en andere goederen, waaronder patenten, merkrechten, licenties, kennis, vergunningen en andere industriële eigendomsrechten ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van vennootschappen waarmee zijn in een groep is verbonden zomede het stellen van zekerheden ten behoeve van vennootschappen waarmee zij op enigerlei wijze is verbonden en al wat met het vorenstaande in dit lid in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk is.

De vennootschap kan de diensten genoemd onder 1, 2 en 3 in mindere mate verrichten voor anderen dan de aandeelhoudende gemeenten.

Bestuurlijk

De relatie tussen gemeente Hoeksche Waard en de RAD kenmerkt zich door een goede balans tussen invloed van de gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee als eigenaar en opdrachtgever én

de gewenste autonomie van de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang om de opdrachtgevers- en eigenaarsrol te scheiden binnen (het college van) de gemeente.

In plaats van een directe aansturing door de gemeente is er na omzetting sprake van een afzonderlijke en verzakelijke relatie. De eigenaarsrelatie is uitgewerkt in het besturingsmodel. Daarbij worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), Raad van Commissarissen (RvC) en het bestuur (vooral) vastgelegd in de statuten. De opdrachtgeverrelatie is uitgewerkt in, onder andere, een dienstverleningsovereenkomst. Wethouder Steen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders, wethouder Peters is zijn vervanger.

Financieel belang

Gemeente Hoeksche Waard	10.001 aandelen (64%)
Gemeente Goeree-Overflakkee	5.626 aandelen (36%)

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2026	10.975
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2026	54
Eigen vermogen per 1-1-2026	5.722
Eigen vermogen per 31-12-2026	5.348
Vreemd vermogen per 1-1-2026	11.310
Vreemd vermogen per 31-12-2026	15.533
Solvabiliteit per 1-1-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	34%
Solvabiliteit per 31-12-2026 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	26%

D Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

3.7 Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf grondbeleid beschrijven wij de uitvoering van het vastgestelde grondbeleid.

Er is vrijheid in de opstelling van deze paragraaf onder de voorwaarde dat deze aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voldoet. Deze notitie vormt een belangrijk financieel kader voor gemeenten in de uitwerking en de verslaglegging van de diverse grondexploitaties. De belangrijkste pijlers betreffen:

- Handreiking vennootschapsbelasting en gemeentelijk grondbedrijf (2015);
- Beperken van de risico's;
- Vernieuwing van de begroting en verantwoording van de gemeente zodat meer vergelijkbaarheid in de verslaggeving ontstaat.

We maken in deze paragraaf onderscheid tussen faciliterende grondexploitaties en de bouwgronden in exploitatie (BIE). Het staat ons vrij om beide vormen van grondbeleid als een gemengd project in de projectadministratie op te nemen en de sturing en beheersing hierop in te richten.

Conform artikel 16 van het BBV verwerken wij onderstaande punten in onze verslaglegging:

- **Visie grondbeleid:** een visie op het grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's in de begroting;
- **Uitvoering grondbeleid:** een verduidelijking van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- **Prognose BIE:** Een actuele inschatting van de te verwachten resultaten, winstnemingen en risico's van de totale grondexploitatie;

Visie grondbeleid

Dynamisch grondbeleid

In 2024 heeft u de nota grondbeleid vastgesteld. Daarin is de overgang van faciliterend naar meer actief grondbeleid onder de titel dynamisch grondbeleid ingezet. Per ruimtelijke ontwikkeling wordt maatwerk toegepast en wordt bekeken welke rol de gemeente speelt. Daarbij bepaalt de gemeente, mede met het oog op de omstandigheden in de markt, in welke mate zij zelf aan het stuur wil zitten om ontwikkelingen van de grond te krijgen.

Onderdeel van deze nota was ook het mandaat strategische aankopen. Als strategische grondaankopen noodzakelijk worden geacht om een actieve rol in te nemen bij gebiedsontwikkeling, wordt gebruik gemaakt van het mandaat strategische aankopen. Hiermee heeft het college de mogelijkheid om snelle verwervingen in het kader van een actief grondbeleid zelfstandig uit te voeren en daarmee slagkracht te creëren in een beweeglijke markt.

Instrumenten grondbeleid

Om de bestuurlijke doelen van het gemeentelijke grondbeleid te bereiken, zetten we een 'gereedchapskist' met verschillende instrumenten in. De bestuurlijke (in dit kader ruimtelijke) doelen liggen vast in de meerjarenbegroting, het coalitieuitvoeringsprogramma en diverse visiedocumenten en de daarmee samenhangende beleidsnota's. De bestuurlijke doelen zijn dynamisch en regelgeving verandert. Daardoor kan ook de inhoud van de gereedchapskist wijzigen.

De huidige nota kostenverhaal is één van de beleidsdocumenten die wij in dit kader inzetten. Om betere invulling te geven aan ons grondbeleid wordt er een nieuw programma kostenverhaal opgesteld. Daarbij worden de volgende twee punten geactualiseerd ten opzichte van de huidige beleidsnota:

- Het programma schrijft een uniforme werkwijze van wettelijk verplichte kostenverhaal voor die geldt voor iedere initiatiefnemer die een nieuwbouwplan of bouwactiviteit binnen de gemeente wil realiseren;
- Met het programma geeft de gemeente aan op welke manier zij de bijdrage voor de ontwikkeling van een gebied op initiatiefnemers wil verhalen. Hierdoor ontstaat meer financiële slagkracht om verbeteringen in de fysieke leefomgeving te realiseren.

Het programma zal ter besluitvorming aan het college worden aangeboden in het vierde kwartaal van 2025.

In 2026 geven we met gebiedsregie verder vorm aan actieve gebiedsontwikkelingen door het maken van ontwikkelbeelden voor onze dorpen in lijn met de omgevingsvisie en de toekomstvisie van de Hoeksche Waard. Doel hierbij is het creëren van maatschappelijke meerwaarde voor het eiland.

Uitvoering grondbeleid

Woonvisie en bedrijventerreinprogrammering

Bij de uitvoering van de diverse doelstellingen van de programma's in de begroting zetten wij ons dynamische grondbeleid in.

Met de provincie Zuid-Holland maken wij afspraken rondom woningbouw en bedrijventerreinen. Daarmee is de basis gelegd voor de ruimtelijke structuur om te ontwikkelen.

Op basis van de Trendraming 2023 heeft de gemeente van 2023 tot en met 2032 de ruimte voor de bouw van 4.150 nieuwe woningen. Met dat aantal kan de vitaliteit van de kernen in stand worden gehouden en daar waar mogelijk kunnen nieuwe locaties worden ontwikkeld om aan de woonbehoefte te blijven voldoen en gestalte te geven aan het gezinseiland-principe.

Voor bedrijventerreinprogrammering gelden afspraken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen brengen we daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht. We onderscheiden 3 categorieën: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie. Uit onderzoek blijkt dat er regionaal een overaanbod voor de werkmilieus 'industriële' en 'kleinschalig/gemengd bedrijventerrein' is. Er is nog wel ruimte in de distributiesector.

Invulling actief grondbeleid

Door een dynamisch grondbeleid te voeren kiezen wij bij gebiedsontwikkeling als gemeente voor een actieve dan wel faciliterende rol, afhankelijk van de mate van regie die de gemeente in wil nemen.

Bij actief grondbeleid beogen wij om bouwgrond voor eigen rekening en risico te ontwikkelen. Tot nu toe zijn we bij woningbouw vooral (passief) faciliterend opgetreden. Onze eigen grondposities hebben wij met name ingezet om tijdelijke huisvesting en sociale woningbouw te realiseren.

In het kader van het dynamische grondbeleid maken wij gebruik van gebiedsregisseurs en onze overige 'instrumenten', waaronder strategische verwervingen en het vestigen van voorkeursrecht. Zo hebben wij in 2025 een voorkeursrecht gevestigd op alle percelen die mogelijk ingezet gaan worden om de westelijke ontsluitingsroute te realiseren.

Om grond in exploitatie te brengen (BIE) opent u als raad een grondexploitatie. Een grondexploitatie is een financieel plan waarin de gemeente inzichtelijk maakt welke kosten en opbrengsten samenhangen met de ontwikkeling van een bepaald stuk eigen grond. Het laat zien of een gebiedsontwikkeling financieel haalbaar is en welke risico's eraan gebonden zijn. Jaarlijks bieden wij u als raad de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) aan. Hierin wordt verslag gedaan van en inzicht gegeven in boekwaarden, ramingen

en risico's van de lopende grondexploitaties (BIE). Als raad stelt u deze vast. De verwachting is, dat er in 2026 één of meerdere nieuwe grondexploitaties zullen worden geopend.

Invulling faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid verleent de gemeente medewerking aan een ontwikkelingsinitiatief van derden. In die situatie heeft de gemeente de wettelijke plicht om de gemeentelijke kosten te verhalen op de ontwikkelaar. Wij leggen de afspraken vast in een anterieure overeenkomst, waarbij de systematiek van het kostenverhaal, zoals beschreven in de Omgevingswet, als basis dient. Wij als gemeente sturen in deze anterieure overeenkomst op de gewenste uitgangspunten van de ontwikkeling en op risicobeperking. Via integrale gebiedsregie zullen wij in 2026 zorgen voor prioritering en samenhang tussen de diverse initiatieven.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Lopende grondexploitaties

Als gemeente Hoeksche Waard hebben wij op dit moment zes lopende grondexploitaties, waarmee wij woningbouw realiseren:

Project	Programma	Categorie	Prognose jaar afsluiting
Land van Essche III Strijen	155 woningen	20 sociaal, 27 goedkoop, 67 middelduur, 41 duur	2026
Uitbreiding Goudswaard Noordoost	26 woningen	100% sociaal	2027
Tijdelijke huisvesting Numansdorp	40 woningen	100% sociaal	2040
Tijdelijke huisvesting Goudswaard	20 woningen	100% sociaal	2025
Fazant Maasdam	11 woningen	100% sociaal	2025
Tijdelijke huisvesting Lindenhoeve Oud-Beijerland	50 woningen	100% sociaal	2036

In onderstaande tabel staan de verwachte eindresultaten per grondexploitatie, op basis van een doorrekening zoals opgenomen in de MPG 2025 (begin juli door de raad vastgesteld) en de in 2024 nieuw geopende grondexploitaties.

In exploitatie genomen gronden	Verwachte boekwaarde 1-1-2026	Mutaties 2026	Verwachte boekwaarde 31-12-2026	Prognose mutaties 2027	Prognose mutaties 2028	Prognose mutaties 2029	Prognose mutaties 2030 e.v.	Prognose eindresultaat jaren exploitatie (eind-waarde)
Winstgevende grondexploitaties:								
Land v Essche III	-400	-2	-402	0	0	0	0	-402
Uitbr. Goudswaard NO	-996	399	-597	507	0	0	0	-90
Verlieslatende grondexploitaties:								
Nmd- Tijdelijke huisvesting	425	3	428	3	3	3	762	1.199
OBL- Tijdelijke huisvesting	141	278	419	-122	-123	-124	-29	21
Totaal voor winst- en verliesnemering	-830	678	-152	388	-120	-121	733	728
Winstnemingen		0	402	90	0	0	0	492
Onttrekking uit verliesvoorziening		0	0	0	0	0	-1220	-1220
Totaal na winst- en verliesnemering	-830	678	250	478	-120	-121	-487	-

-/- = voordelig; +/- = nadelig.

Ten opzichte van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2024 zijn de grondexploitaties Tijdelijke huisvesting Goudswaard, Tijdelijke huisvesting Lindehoeve en Fazant 5 Maasdam (administratief) geopend. Er zijn geen grondexploitaties afgesloten per 31-12-2024. Bij het openen van de grondexploitaties Tijdelijke

huisvesting Numansdorp en Goudswaard was de verwachting dat deze konden worden afgesloten per 31-12-2024. Door vertraging van de bouw bij Tijdelijke huisvesting Numansdorp en door uitloop van het woonrijp maken bij Tijdelijke huisvesting Goudswaard zullen deze naar verwachting respectievelijk eind 2040 en eind 2025 worden afgesloten.

Toelichting op de lopende gebiedsontwikkelingen

Deze grondexploitaties worden in het MPG uitgebreid nader toegelicht. Een korte toelichting per complex is hieronder opgenomen.

Land van Essche III Strijen

Deze ontwikkellocatie ligt aan de zuidkant van Strijen tussen de Schenkeldijk en de Randweg. Per 1 januari 2020 is de grondexploitatie vastgesteld en op 19 april 2022 is tussen de gemeente en BOWonen een overeenkomst gesloten voor de grondverkoop en de voorwaarden voor de realisatie van 155 woningen, waarvan 18 woningen in de sociale huursector. Er is subsidie verstrekt door de Provincie. In 2024 zijn alle woningen verkocht, is het plangebied bouwrijp gemaakt en in oktober 2024 is de grond geleverd. Inmiddels is begonnen met de bouw van de woningen en de oplevering van de laatste woningen is gepland in 2026. Daarbij is er van uitgegaan dat ook in 2026 het woonrijp maken voltooid wordt en het openbaar gebied aan de gemeente wordt overgedragen. Deze planning loopt ongeveer twee jaar achter op de oorspronkelijke planning. Redenen zijn een langere voorbelasting, aanpassingen van het woningbouwprogramma mede ten behoeve van het achteraf inpassen van sociale huurwoningen, en aanvullend archeologisch onderzoek. Na actualisatie komt de grondexploitatie uit op een positief resultaat per 31 december 2026.

Uitbreiding Goudswaard Noordoost

Op 15 december 2020 is de grondexploitatie vastgesteld en 23 september 2021 is de samenwerkings- en verkoopovereenkomst getekend tussen de gemeente en De Langen & van den Berg Vastgoed B.V. Begin 2022 was het terrein bouwrijp, echter vanwege een moeizame verkoop is pas in 2024 begonnen met de bouw van de eerste woningen. Op het programma staan, afhankelijk van het te kiezen woningtype, 24 of 26 woningen. De keuze is tussen 10 beneden-boven-woningen of 8 rug-aan-rug-woningen in de goedkope categorie. Door de stroef verlopen verkoop wordt momenteel onderzocht of de vier woningen aan de noordrand vervangen kunnen worden door andere type woningen. Voorlopig wordt uitgegaan van oplevering in 2027, waarna het openbaar gebied nog woonrijp gemaakt moet worden. Uiterlijk eind 2027 zou dan de grondexploitatie met een klein positief resultaat afgesloten kunnen worden.

Tijdelijke huisvesting Numansdorp

In 2023 heeft woningcorporatie HW Wonen, in samenwerking met gemeente Hoeksche Waard, het initiatief genomen om tijdelijke huisvesting te realiseren aan de Wethouder Van der Veldenweg in Numansdorp. Op deze locatie zijn 40 modulaire woningen geplaatst voor een periode van 15 jaar. Het project is bedoeld om tegemoet te komen aan de dringende behoefte aan betaalbare woonruimte voor diverse doelgroepen, waaronder jongeren tot 28 jaar, andere Hoeksche Waardse woningzoekenden die dringend tijdelijke woonruimte nodig hebben, en statushouders en/of Oekraïense vluchtelingen. Er wordt subsidie vanuit de Provincie ontvangen voor de realisatie van tijdelijke huisvesting. De eerste woningen zijn in maart 2024 geplaatst en medio 2024 verhuurd. De inrichting en afwerking van het terrein worden in de het begin van 2025 afgerond waarna gestart zal worden met het achterliggende park. De verwachting is dat de inrichting van het gebied in 2025 is voltooid. Met HW Wonen is overeengekomen de verkochte grond over 15 jaar (2040) terug te kopen tegen dezelfde prijs als de verkoopprijs. De grondexploitatie wordt in beginsel tot en met terugkoop opengehouden. Er zal in 2025 onderzocht worden of eerdere afsluiting van de grondexploitatie juridisch mogelijk is. In de grondexploitatie is een substantiële verliesvoorziening opgenomen.

Tijdelijke huisvesting Goudswaard

In 2023 hebben woningcorporatie HW Wonen en gemeente Hoeksche Waard het initiatief genomen om tijdelijke huisvesting te realiseren op een terrein tussen de Vaartweg, de Rietakker en de Molendijk in Goudswaard. Op deze locatie zijn 20 modulaire woningen geplaatst voor een periode van 15 jaar. Deze woningen zijn bedoeld om tegemoet te komen aan de dringende behoefte aan betaalbare woonruimte voor diverse doelgroepen. Een derde van de woningen is bestemd voor jongeren tot 28 jaar, een derde voor andere Hoeksche Waardse woningzoekenden die dringend tijdelijke woonruimte nodig hebben, en de overige woningen zijn gereserveerd voor de huisvesting van statushouders en/of Oekraïense vluchtelingen. Er wordt subsidie vanuit de Provincie ontvangen voor de realisatie van tijdelijke huisvesting. De woningen zijn geplaatst en momenteel wordt het woonrijpmaken afgerond. Begin 2025 worden de laatste speeltoestellen geplaatst en zal de locatie beplant en ingezaaid worden. Naar verwachting kan ook deze grondexploitatie in 2025 worden afgesloten met een bescheiden positief resultaat.

Fazant 5 Maasdam

In 2021 heeft woningcorporatie HW Wonen het plan opgevat om de locatie van de voormalige basisschool OBS De Pijler aan de Fazant 5 in Maasdam te herontwikkelen. Het gebouw is in 2018 gesloopt. De gemeente was eigenaar van de grond heeft deze in november 2024 in bouwrijpe staat verkocht aan initiatiefnemer. HW Wonen wil een appartementencomplex van 3 woonlagen met 11 sociale huurwoningen bouwen. Achter het appartementengebouw worden 18 parkeerplaatsen op eigen terrein gerealiseerd. Aan de voorkant wordt groen geplaatst in overleg met omwonenden. Op 23 april 2024 is het bestemmingsplan en een besluit hogere waarden geluid inclusief de grondexploitatie vastgesteld door de Raad. Op 10 juni 2024 is een anterieure overeenkomst getekend waarin de kosten zijn verzekerd en ook de verkoop van de grond is geregeld. Op 18 september 2024 is de omgevingsvergunning verleend. Verwachting is dat de woningen eind 2025 opgeleverd kunnen worden. Na het woonrijp maken en de overdracht van het openbare gebied aan de gemeente kan de grondexploitatie per 31 december 2025 worden afgesloten, naar verwachting met een nulresultaat.

Tijdelijke huisvesting Lindehoeve Oud-Beijerland

Op de locatie van voormalig multifunctioneel centrum De Lindenhoeve wil HW woning 50 woningen plaatsen voor een periode van 10 jaar. De tijdelijke woningen worden gebouwd voor onder andere Hoeksche Waardse woningzoekenden. 25 woningen zijn bestemd voor jongeren tot 28 jaar en voor andere Hoeksche Waardse woningzoekenden die door persoonlijke omstandigheden snel tijdelijk woonruimte zoeken. De overige woningen worden ingezet voor de huisvesting van statushouders (vluchtelingen die inmiddels een verblijfsvergunning en daarmee recht op huisvesting hebben gekregen). De gemeente maakt voor HW wonen de grond bouw- en woonrijp, waarna de grond zal worden uitgegeven in een huurafhankelijk recht van opstal. De sloop van de huidige opstallen is in september 2024 gestart en is inmiddels afgerond en er is gestart met bouwrijp maken. Er wordt subsidie vanuit de Provincie ontvangen voor de realisatie van tijdelijke huisvesting. De raming is dat deze grondexploitatie licht negatief wordt afgesloten.

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

We verwachten dat onze gemeente als ondernemer wordt aangemerkt en daardoor belastingplichtig is. Het merendeel van de huidige grondexploitaties heeft een voordelig of neutraal eindresultaat (zie bovenstaande tabel met resultaten op eindwaarde). De grondexploitatie Tijdelijke huisvesting Numansdorp zal naar verwachting worden afgesloten met een fors negatief resultaat. Binnen de regels van de vennootschapsbelasting mogen we winstgevendende exploitaties compenseren met de verlieslatende grondexploitaties. Jaarlijks wordt binnen alle grondexploitaties gekeken wat het totale jaarlijkse winstbedrag is. Daarover moet de gemeente vennootschapsbelasting betalen.

Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

Tussentijdse winstneming is binnen de regelgeving van de BBV mogelijk als:

- De grondexploitatie een resterende looptijd heeft van maximaal 10 jaar;
- het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat én
- een deel van de (bouwrijpe) grond is verkocht én
- een deel van de kosten is gerealiseerd.

De tussentijdse winst wordt berekend aan de hand van de 'percentage of completion'-methode (POC-methode), met andere woorden de mate van voltooiing als maatstaf voor het nemen van een voorschot op het eindresultaat. Dit dient door alle gemeenten op eenzelfde wijze te worden toegepast met als doel de resultaten tussen gemeenten onderling vergelijkbaar te maken.

Dit voortgangpercentage, en daarmee de bepaling van de tussentijdse winst, is pas goed mogelijk en zichtbaar op het moment dat de jaarrekening wordt opgemaakt. De tussentijdse winst is een incidentele opbrengst die zich lastig laat voorspellen tijdens de (eerste) begroting van een project als gevolg van versnellingen, vertragingen en/of andere wijzigingen in de voortgang van projecten lopende het jaar.

Verliezen

Het resultaat van een grondexploitatie wordt berekend door het saldo van de (toekomstige) kasstromen. Wordt er een verlies gesignaleerd, dan dient er op grond van de BBV een voorziening voor te worden getroffen.

De voorziening wordt gewaardeerd op basis van eindwaarde. In principe zijn er geen tussentijdse afrekeningen met deze voorziening. Bij de jaarrekening 2024 is aan de hand van de uitkomsten van het MPG 2025 gebleken dat het bedrag in de verliesvoorziening moest worden bijgesteld als gevolg van de actualisatie van de grondexploitatie Tijdelijke huisvesting Numansdorp.

Risico's en voorzieningen

Risico's

In principe moeten voorzienbare risico's binnen de grondexploitaties worden opgevangen. De resultaten van de grondexploitaties en de relatieve doorlooptijd ervan geven aan dat de financiële risico's beheersbaar zijn. De onvoorzienbare risico's bij de lopende grondexploitaties worden meegenomen bij het in beeld brengen van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente.

De gemeentebrede risico-inventarisatie gaat uit van de "kans x impact"-methode. Vervolgens wordt over het totaal van de geïnventariseerde risico's met behulp van een zogeheten Monte Carlo-simulatie (statische rekenmethode) het minimum bedrag berekend dat nodig is om de hoogte van het weerstandsvermogen te bepalen en daarmee het beslag op de algemene reserve.

Vanuit het vastgestelde MPG 2025 is op basis van de "kans x impact"-methode € 130.000 aan onvoorzienbare risico's met betrekking tot de lopende grondexploitaties vastgesteld. Bij de totale risico-inventarisatie van de gemeente is rekening gehouden met het risico dat de gemeente bij Land van Essche III in Strijen de ontvangen subsidie van de Provincie van € 260.000 moet terugbetalen. Omdat er per 11 juli 2023 nog niet met de bouw van de woningen was begonnen en er toen ook geen vaststellingsverzoek was ingediend is de kans op terugvordering op 50% ingeschat, een risicobedrag van € 130.000. Dit risicobedrag hoeft niet ten laste van het weerstandsvermogen te komen, omdat het eindresultaat van de grondexploitatie nog ruim voldoende is om dit risico op te vangen.

Conform de BBV-regelgeving worden verwachte tekorten bij lopende en nieuwe grondexploitaties afgedekt met een verliesvoorziening grondexploitaties. De voorziening wordt bepaald op basis van de eindwaardeberekeningen vanuit de grondexploitaties. Eventuele stortingen in deze verliesvoorziening komen ten laste van het exploitatiesaldo. De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de jaarrekening de herziening van de grondexploitaties en daarmee de mutaties van de verliesvoorziening vast.

Op grond van de laatste actualisatie van de grondexploitaties (MPG 2025) wordt er voor 2026-2028 één verlieslatende grondexploitatie verwacht: Tijdelijke huisvesting Numansdorp.

3.8 Regio Deal

Inleiding

De Regio Deal ZHD I (3e tranche) is de start geweest van de samenwerking binnen de Zuid-Hollandse Delta. Deze samenwerking is de afgelopen jaren gegroeid, maar is nog pril. Door de Regio Deal ZHD II (5^e tranche) zal de samenwerking worden uitgebouwd en versterkt. Daarbij maken we dankbaar gebruik van de leerpunten vanuit de RD ZHD I.

Ontwikkelingen

Nieuwe aanvraag Regio Deal

De nieuwe aanvraag Regio Deal ZHD II (5^e tranche) is eind 2023 ingediend door de regio Zuid-Hollandse Delta. Begin 2024 hebben we van het ministerie van BZK te horen gekregen dat onze aanvraag is gehonoreerd. Dit betekent opnieuw een financiële impuls voor ons gebied van 10 miljoen. Voorwaarde aan de investering door het Rijk is dat we als regio hetzelfde bedrag investeren. Voor onze gemeente betekent dit, net als bij de lopende Regio Deal (3^e tranche), dat we reeds in onze begroting opgenomen middelen opvoeren t.b.v. projecten. De Regio Deal is niet alleen iets van de overheid. In de zogenaamde 'triple helix' maken ook het onderwijs en ondernemers deel uit van de samenwerking. Belangrijk is dus dat alle partijen hun verantwoordelijkheid in deze samenwerking pakken en er ook voor zorgen dat de financiële investeringen en verplichtingen nagekomen worden.

Er wordt gewerkt aan 4 programma's in de nieuwe Regio Deal:

1. Economie
2. Leefbaarheid
3. Landschap
4. Samenwerking

Daarbij is samenwerking het belangrijkste en verbindende hoofdthema. Dit thema heeft als doel de regionale samenwerking structureel te versterken; ook na afloop van de Regio Deal ZHD II. Uit deze thema's worden 9 programmalijnen benoemd. Vier daarvan sluiten aan bij de programmalijnen uit de lopende Regio Deal ZHD I (zie sterretje).

1. Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt *
2. Innovatief ondernemen *
3. Duurzaamheid *
4. Recreatie en toerisme*
5. Water
6. Kwaliteit
7. Vitale wijken en kernen
8. Bereikbaarheid en mobiliteit
9. Veiligheid en aanpak ondermijning

Al vanaf de start van de Regio Deal ZHD I zijn vertegenwoordigers van ondernemers en onderwijs betrokken binnen de Regio Board ZHD; zij het op persoonlijke titel en zonder formeel mandaat. Op basis van de huidige governancestructuur binnen de Regio Deal ZHD I is de Regio Board voornamelijk informerend en afstemmend. De feitelijke besluitvorming vindt plaats binnen de Bestuurstafel. In de realisatieperiode van deze Regio Deal is hard gewerkt aan netwerkversterking van het regionale onderwijs en versterking van de samenwerking tussen ondernemers per eiland en binnen de regio. En natuurlijk de verbinding tussen die twee. Dat versterkt het commitment op samenwerking vanuit de triple helix. Het streven is dat binnen de nieuwe Regio Deal ZHD II de besluitvorming op termijn wordt gedaan door de Board op basis van gelijkwaardigheid tussen de triple helix partners.

Verbinding tussen 3e en 5e tranche

We zijn in de afgelopen periode steeds meer de kracht van de regio gaan gebruiken en de meerwaarde van regionale samenwerking gaan beseffen. Door de Regio Deal 3^e tranche zijn veel eerste stappen gezet, die nu geborgd en uitgebouwd moeten worden. Daarom noemen we de Regio Deal 5^e tranche "Next Step". De inhoudelijke programmalijnen van de Regio Deal 3^e tranche (Agrifood, Duurzaamheid en Onderwijs & Arbeidsmarkt) worden voortgezet in de Regio Deal 5^e tranche, maar nu gezamenlijk onder de noemer Versterking Economie. De huidige programmalijn Landschap & Toerisme valt in de RD 5^e tranche onder de programmalijn Versterking Landschap, samen met het thema Water. Daarmee borgen we de continuïteit van de ingezette samenwerking, maar wordt die voortgezet vanuit het kader Brede Welvaart. In de RD 5^e tranche wordt tevens ingezet op Versterking Leefbaarheid en Versterking van de regionale Samenwerking. We nemen als leerpunten mee naar RD 5^e tranche dat we meer programmatisch gaan werken, meer zoeken naar integraliteit en verbinding tussen programma's en projecten en meer inzetten op de kracht van multi helix samenwerking. Ook zoeken we bij de monitoring naar een betere balans tussen kwantitatieve en kwalitatieve monitoring (van tellen naar vertellen).

Projecten

Agrifood

In de Hoeksche Waard zijn door agrarische initiatiefnemers verschillende nieuwe initiatieven gestart. Een aantal zijn zelfs al succesvol afgerond. We zien mooie projecten waarbij agrariërs samenwerken met wetenschappers en onderwijs. Veel Hoeksche Waardse initiatieven gaan over het verbeteren van de bodem, zoals de pilot regeneratieve landbouw, Robotiller en Bodem als Basis. De eerste Regiodeal wordt in september 2025 afgerond. In de nieuwe Regiodeal raakt het thema Agrifood de programmalijnen Economie en Landschap. In 2025 zijn de eerste projecten toegekend. Het project Bodem als Basis is een project voor de sector Agrifood. Doordat er nog meer gestuurd wordt op regionale samenwerking en samenwerking in de triple helix zien we dat projecten minder lokaal zijn en nog meer impact hebben in de regio.

Landschap en Toerisme

De regio werkte de afgelopen jaren succesvol aan een beter bereikbaar en leefbaar gebied en aan de doorontwikkeling van het toeristisch aanbod. Ook bij deze pijler zijn al projecten succesvol afgerond. Een aansprekend project binnen het werkpakket Verbinden van stad, land en water voor onze gemeente is de Hitsertse Kade. Dit project levert een bijdrage aan de waardering van de natuur- en belevingswaarde in de Zuid-Hollandse Delta.

In de nieuwe Regiodeal zijn nog geen projecten toegekend met betrekking tot dit thema, maar er zijn wel een aantal interessante initiatieven in voorbereiding.

Onderwijs en Arbeidsmarkt

De projecten voor de lijn Onderwijs en Arbeidsmarkt worden in september 2025 afgerond. In de nieuwe Regiodeal zijn de eerste projecten al toegekend. Het gaat om de projecten 'Deltadreamers bruggen bouwen', 'Toekomst Werkt: inclusief ondernemen' en 'Van integratie naar werk, arbeidsmarkttoeleiding van statushouders'. Deze projecten vallen nu in de programmalijn Economie.

3.9 Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een open en transparante overheid te zijn. De wet is van invloed op onze informatiehuishouding, processen, dienstverlening en een open cultuur. Dit heeft gevolgen voor de hele organisatie. Voor alle ambtenaren, het college én de gemeenteraad.

Implementatie informatiecategorieën

Om aan de Woo te voldoen, is het van belang om de verschillende informatiecategorieën zorgvuldig te implementeren. Hierbij wordt uitgegaan van landelijke richtlijnen, zodat de toegankelijkheid en vindbaarheid van publieke informatie wordt gewaarborgd. Afgelopen jaren hebben we zeven van de elf, voor gemeenten verplichte, categorieën gepubliceerd. In 2026 worden de voorbereidingen getroffen om ook de laatste categorieën te publiceren. Deze implementatie voeren we stap voor stap en doelmatig uit. Vervolgens richten we ons op overige openbare informatie die juist voor inwoners relevant is, denk aan proactief publiceren van informatie over de leefomgeving.

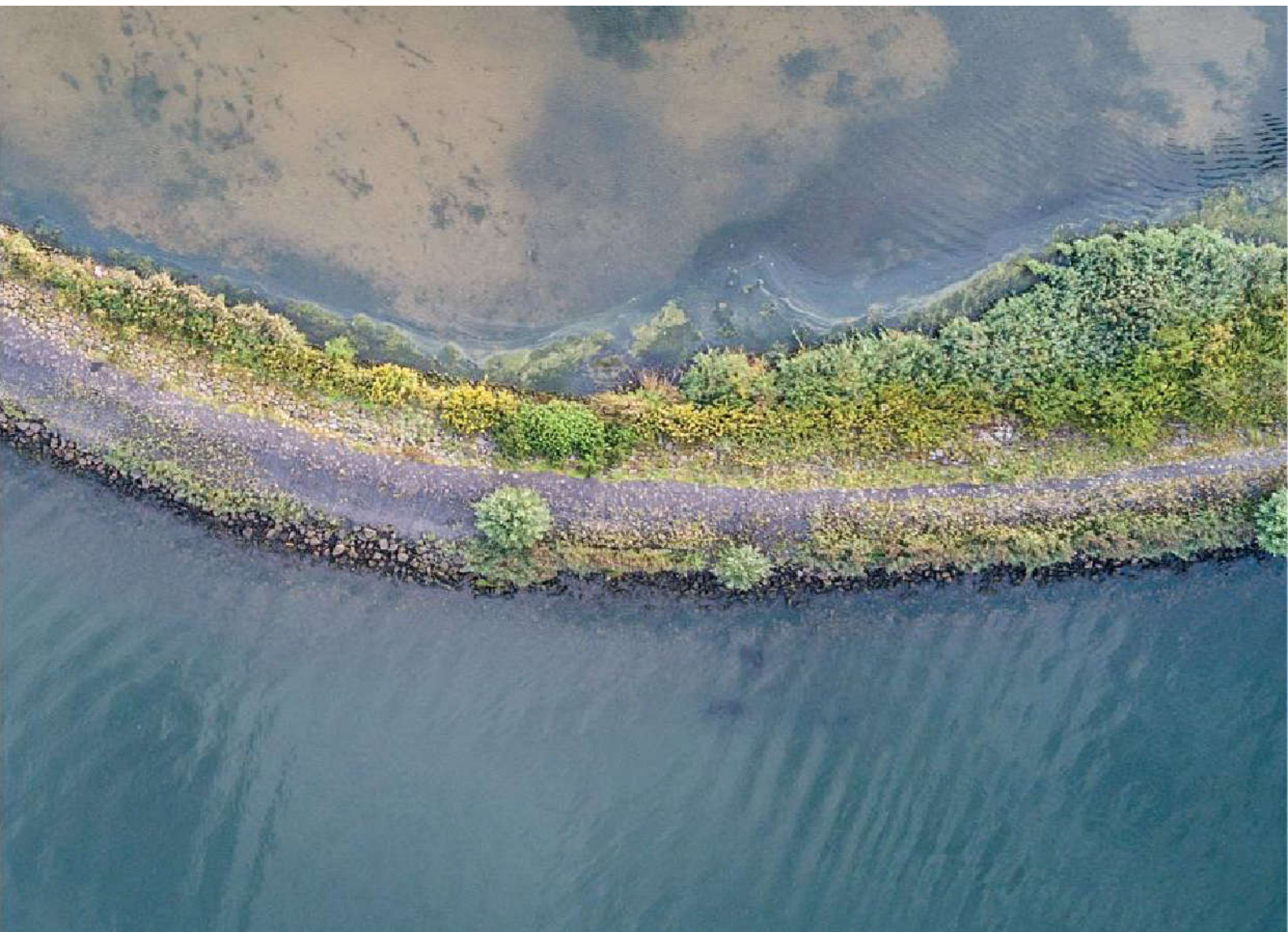
Publicatie

Op de website is een pagina ingericht die gevuld wordt vanuit ons publicatieplatform. De publicatiewijze op onze website is geautomatiseerd en gekoppeld aan de landelijke Woo-index door het inzetten van de OpenWoo.app. Hierdoor kan de ambtenaar vanaf 2026 de informatie die gepubliceerd moet worden zonder handmatige handelingen direct publiceren op onze website. Ook ontwikkelen we, samen met andere gemeenten binnen het Open WebConcept een anonimiseringstool. Hiermee kunnen we onze data veilig anonimiseren met behulp van kunstmatige intelligentie, middels een Large Language Model (LLM).

Bewustwording

In 2026 richten we ons op de verdere bewustwording van medewerkers om enerzijds te schrijven voor openbaarheid en anderzijds om informatie op tijd te publiceren. Het gaat hier om zowel bewustwordingsactiviteiten als vaardigheidstrainingen om de informatiehuishouding op orde te houden en eenvoudig informatie openbaar te maken.

4 Financiële Positie

gemeente
Hoeksche Waard

4.1 Grondslagen en uitgangspunten

In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten en grondslagen opgenomen zoals die in deze begroting zijn toegepast. Een aantal uitgangspunten (waaronder de woningbouwprognoses en de daaraan gekoppelde parameters) zijn aangepast aan de laatst bekende gegevens en kunnen om die reden afwijken van de eerdere uitgangspunten.

Onderwerp	Uitgangspunt
Algemeen	Een programmabegroting die voldoet aan de eisen van de BBV en die structureel sluitend is in 2026 of aannemelijk is gemaakt dat het structurele evenwicht uiterlijk in 2029 wordt bereikt. Een programmabegroting die voldoet aan de eigen beleidslijnen zoals opgenomen in de financiële verordening 2025, de nota reserves en voorzieningen 2022 en de nota waardering, afschrijving vaste activa 2019.
Loonstijging	Prijsindex CPB, uit meicirculaire 2025 Gemeentefonds; Loonvoet, sector overheid 2026: 2,0% De cao voor gemeenten loopt van 1 april 2025 tot 31 maart 2027 <i>NB: in de eerste begrotingswijziging 2026 bij deze programmabegroting 2026-2029 worden de effecten van de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds meegenomen. Hierin is de indexatie van de lonen aangepast van 2,0% naar 2,9%. Omdat wij de loonkosten al gebaseerd hebben op de geldende Cao voor gemeenteambtenaren én de verwachte stijging van de premies, hebben wij de loonkosten hierop niet (verder) verhoogd</i>
Prijsstijging	Prijsindex CPB, uit meicirculaire 2025 Gemeentefonds: Prijs bruto binnenlands product 2026: 2,7%. De deelnemersbijdragen aan de GR-en zijn gebaseerd op de vastgestelde begrotingen van de GR-en <i>NB: in de eerste begrotingswijziging 2026 bij deze programmabegroting 2026-2029 wordt de effecten van de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds meegenomen. Hierin wordt de indexatie van de prijzen aangepast van 2,7% naar 2,5%. Wij hebben de budgetten hierop aangepast in de eerste begrotingswijziging 2026.</i>
Meerjarenperspectief	In 2026 worden de lonen (zie 'loonstijging') en prijzen (zie 'prijsstijging') ten opzichte van 2025 geïndexeerd. Vanaf 2027 worden de lonen en prijzen constant gehouden (geen index)
Verplichte raming voor onvoorziene uitgaven	Deze is gebaseerd op een raming van € 1,-
Omslagrente	Volgens Omslagberekening BBV, deze wordt bij het opstellen van de Programmabegroting berekend. Zie paragraaf Financiering van de voorliggende programmabegroting
Rentepercentage nieuwe geldleningen	- Kortlopende geldleningen: 2,25%* - Langlopende geldleningen: 3,44% (voor 25 jaar vast)* * Rentepercentage dd 25-04-2025
Rentetoerekening	De rente wordt via de renteomslag doorbelast aan de betreffende programma's en taakvelden
Rentebijdrage op reserves en voorzieningen	Vindt niet plaats (met uitzondering van voorzieningen gewaardeerd op contante waarde).
Berekening uurtarieven	De uitgangspunten voor het berekenen van de uurtarieven zijn de gemiddelde loonsom per team gedeeld door het aantal netto productieve uren met daarop een opslag van de overhead. Het netto aantal productieve uren is 1.409 uur per jaar. Dit aantal wordt gehanteerd in de periode 2023 tot en met 2026. Voor anterieure overeenkomsten worden de tarieven uit de landelijke plankostenscan toegepast
Tarieven OZB en RZB	Het tarief voor 2025 passen we aan, aan de ontwikkeling van de waarden van het onroerend goed van het voorgaande jaar. Daarna passen wij het tarief aan, op basis van de prijsstijging bruto binnenlands product (zie onderdeel "Prijsstijging"). Daarnaast corrigeren wij het verschil tussen het in de begroting 2024 toegepaste prijsindex (pBBP; 3,3%) én de daadwerkelijk gerealiseerde prijsindex (pBBP: 5,1%;) conform de beleidslijn bij het raadsbesluit over de programmabegroting 2024-2027. <i>NB: De prijsindexatie en de aanpassing van de tarieven die in deze (primaire) begroting zijn opgenomen zijn gebaseerd op de gegevens zoals opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds zijn gepubliceerd. Hierbij was een prijsindexcijfer van 2,7% van toepassing. In de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds wordt uitgegaan van een lager inflatiecijfer (2,5% in plaats van 2,7%). In de actuele ramingen van het CPB (september 2025) blijkt dat het pBBP over 2024 is bijgesteld van 5,1% naar 5,7%. In het raadsvoorstel bij de programmabegroting 2026-2029 wordt voorgesteld om beide percentages te actualiseren. Derhalve is dit nog niet vertaald in deze primaire begroting 2026-2029.</i>
Tarieven overige belastingen	Het betreft hier de volgende onderdelen:

Onderwerp	Uitgangspunt
	• Haven- en kadegeleden • Hondenbelasting • Lijkbezorgingsrechten • Marktgelden • Omgevingsvergunningen • Overige legestarieven • Rioolheffing • Toeristenbelasting • Afvalstoffenheffing Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product voor zover de grens van de wettelijke voorschriften (maximumtarief of meer dan 100% kostendekkend) niet structureel wordt overschreden.
Privaatrechtelijke opbrengsten/ huuropbrengsten	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product, tenzij er specifieke (meerjarige) afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld huurovereenkomsten).
Subsidies	Structurele subsidies aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product. Bij incidentele subsidies geen inflatiecorrectie toepassen (vaste bedragen)
Aantal inwoners	1 januari 2025: 90.747 (GBA) De stijging van het aantal inwoners wordt berekend door een factor van 1,6 inwoners te hanteren per extra woning. Dit resulteert in de volgende inwoneraantallen: • 1 januari 2026: 91.345 • 1 januari 2027: 92.548 • 1 januari 2028: 93.506 • 1 januari 2029: 95.157
Aantal woningen	1 januari 2025: 39.954 (CBS) De stijging van het aantal woningen is gebaseerd op de aantallen uit het woningbouwprogramma. Dit resulteert in het volgende aantal woningen: • 1 januari 2026: 40.328 (verwachte realisatie in 2025 + 374) • 1 januari 2027: 41.080 (verwachte realisatie in 2026 + 752) • 1 januari 2028: 41.679 (verwachte realisatie in 2027 + 599) • 1 januari 2029: 42.711 (verwachte realisatie in 2028 + 1.032)
Aantal bijstandsgerechtigden	• 1 januari 2026: 906 • 1 januari 2027: 906 • 1 januari 2028: 886 • 1 januari 2029: 886
Aantal bedrijfsgebouwen	• 1 januari 2026: 12.789 • 1 januari 2027: 13.573 • 1 januari 2028: 14.383 • 1 januari 2029: 14.383 De stijging is gebaseerd op de verwachte stijging volgens het Rijk welke samenhangt met de uitkeringsfactor.

4.2 Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht bevat de begrote baten, de lasten en de mutaties in de reserves voor de jaren 2026 tot en met 2029. Daarnaast bevat het overzicht de gerealiseerde cijfers 2024 (op basis van de jaarrekening 2024) evenals de actuele begroting 2025.

(Bedragen x €1.000)

Programma	Werk 2024 baten	Werk 2024 lasten	Werk 2024 saldo	Begr 2025 baten	Begr 2025 lasten	Begr 2025 saldo	Begr 2026 baten	Begr 2026 lasten	Begr 2026 saldo	Begr 2027 baten	Begr 2027 lasten	Begr 2027 saldo	Begr 2028 baten	Begr 2028 lasten	Begr 2028 saldo	Begr 2029 baten	Begr 2029 lasten	Begr 2029 saldo
0 Bestuur en ondersteuning	2.461	-12.601	-10.140	1.978	-10.746	-8.768	2.185	-10.580	-8.395	2.218	-10.379	-8.160	2.123	-10.417	-8.294	1.811	-10.136	-8.325
1 Veiligheid	380	-11.268	-10.888	60	-12.994	-12.934	125	-13.303	-13.178	125	-13.302	-13.177	125	-13.302	-13.177	125	-13.302	-13.177
2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte	26.134	-53.560	-27.426	28.395	-52.147	-23.752	32.863	-56.560	-23.696	32.933	-58.959	-26.026	33.518	-60.470	-26.952	33.693	-61.625	-27.932
3 Economie	6.056	-8.221	-2.165	339	-3.435	-3.096	395	-3.367	-2.972	395	-3.031	-2.636	395	-3.031	-2.636	395	-3.035	-2.640
4 Onderwijs	1.768	-7.912	-6.144	1.485	-9.009	-7.525	1.312	-8.332	-7.020	212	-7.293	-7.081	212	-7.839	-7.627	212	-8.107	-7.895
5 Sport, cultuur en recreatie	4.752	-14.083	-9.331	4.101	-16.944	-12.843	4.548	-17.360	-12.813	4.119	-16.983	-12.863	4.137	-16.837	-12.700	4.137	-17.046	-12.909
6 Sociaal domein	36.923	-99.022	-62.099	30.056	-110.210	-80.154	29.383	-116.127	-86.745	23.667	-108.375	-84.709	23.696	-106.117	-82.421	23.724	-104.934	-81.210
7 Volksgezondheid en milieu	1.660	-9.811	-8.151	4.319	-13.489	-9.170	2.192	-10.386	-8.194	1.605	-9.506	-7.900	1.605	-9.505	-7.900	1.605	-9.500	-7.895
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	18.234	-21.518	-3.284	10.361	-12.642	-2.281	5.624	-8.984	-3.360	4.740	-8.730	-3.990	4.696	-8.774	-4.078	4.110	-8.125	-4.015
9 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	185.684	-38.873	146.811	194.040	-42.584	151.456	197.791	-39.819	157.972	199.138	-39.573	159.565	196.838	-38.901	157.937	201.091	-41.672	159.419
- Algemene dekkingsmiddelen	184.791	-1.487	183.303	193.863	-2.065	191.798	197.693	-3.009	194.684	199.040	-3.996	195.044	196.740	-4.438	192.302	200.993	-7.369	193.624
- Overhead	893	-37.334	-36.441	177	-40.445	-40.268	98	-36.734	-36.636	98	-35.501	-35.403	98	-34.387	-34.289	98	-34.227	-34.129
-	0	-52	-52	0	-74	-74	0	-76	-76	0	-76	-76	0	-76	-76	0	-76	-76
Vennootschapsbelasting	0	-52	-52	0	-74	-74	0	-76	-76	0	-76	-76	0	-76	-76	0	-76	-76
- Onvoorzien	0	0	0	0	-0	-0	0	-0	-0	0	-0	-0	0	-0	-0	0	-0	-0
Saldo van baten en lasten A	284.053	-276.870	7.183	275.133	-284.202	-9.068	276.417	-284.768	-8.351	269.152	-276.131	-6.979	267.344	-275.194	-7.850	270.903	-277.481	-6.578
0 Bestuur en ondersteuning	535	-727	-192	659	0	659	382	-26	356	158	-26	132	208	-26	182	150	-26	125
1 Veiligheid	0	0	0	100	9	109	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte	1.215	-523	692	10.826	-9.659	1.167	828	0	828	947	0	947	1.026	0	1.026	1.131	0	1.131
3 Economie	393	-426	-33	503	-151	352	212	0	212	48	0	48	48	0	48	48	0	48
4 Onderwijs	239	-145	94	40	0	40	60	0	60	34	0	34	0	0	0	0	0	0
5 Sport, cultuur en recreatie	10.862	-11.122	-261	1.143	-611	532	1.569	-582	987	1.347	-408	939	1.051	-80	971	1.081	0	1.081
6 Sociaal domein	1.194	-2.924	-1.730	7.487	-4.592	2.895	3.544	-887	2.658	2.331	-362	1.969	824	-241	583	317	0	317
7 Volksgezondheid en milieu	1.091	-1.042	49	896	-250	646	384	0	384	17	0	17	17	0	17	17	0	17
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1.494	-1.132	361	300	-624	-324	450	-80	370	300	-80	220	350	-80	270	300	-80	220
9 Algemene dekkingsmiddelen,	10.430	-5.066	5.364	11.381	-6.212	5.168	13.859	-11.117	2.742	2.029	-1	2.028	776	0	776	648	0	648

Programma	Werk 2024 baten	Werk 2024 lasten	Werk 2024 saldo	Begr 2025 baten	Begr 2025 lasten	Begr 2025 saldo	Begr 2026 baten	Begr 2026 lasten	Begr 2026 saldo	Begr 2027 baten	Begr 2027 lasten	Begr 2027 saldo	Begr 2028 baten	Begr 2028 lasten	Begr 2028 saldo	Begr 2029 baten	Begr 2029 lasten	Begr 2029 saldo
overhead, Vpb en onvoorzien																		
- Algemene dekkingsmiddelen	200	-200	0	6.708	-6.276	432	11.117	-11.117	0	1	-1	0	0	0	0	0	0	0
- Overhead	10.230	-4.866	5.364	4.673	64	4.737	2.742	0	2.742	2.028	0	2.028	776	0	776	648	0	648
-																		
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	27.452	-23.109	4.344	33.334	-22.090	11.245	21.288	-12.691	8.597	7.210	-876	6.334	4.300	-427	3.873	3.691	-106	3.585
Resultaat (A+B)	311.505	-299.979	11.526	308.468	-306.291	2.176	297.705	-297.459	246	276.362	-277.007	-645	271.644	-275.621	-3.977	274.594	-277.587	-2.993

Het totaalbeeld van baten en lasten is als volgt:

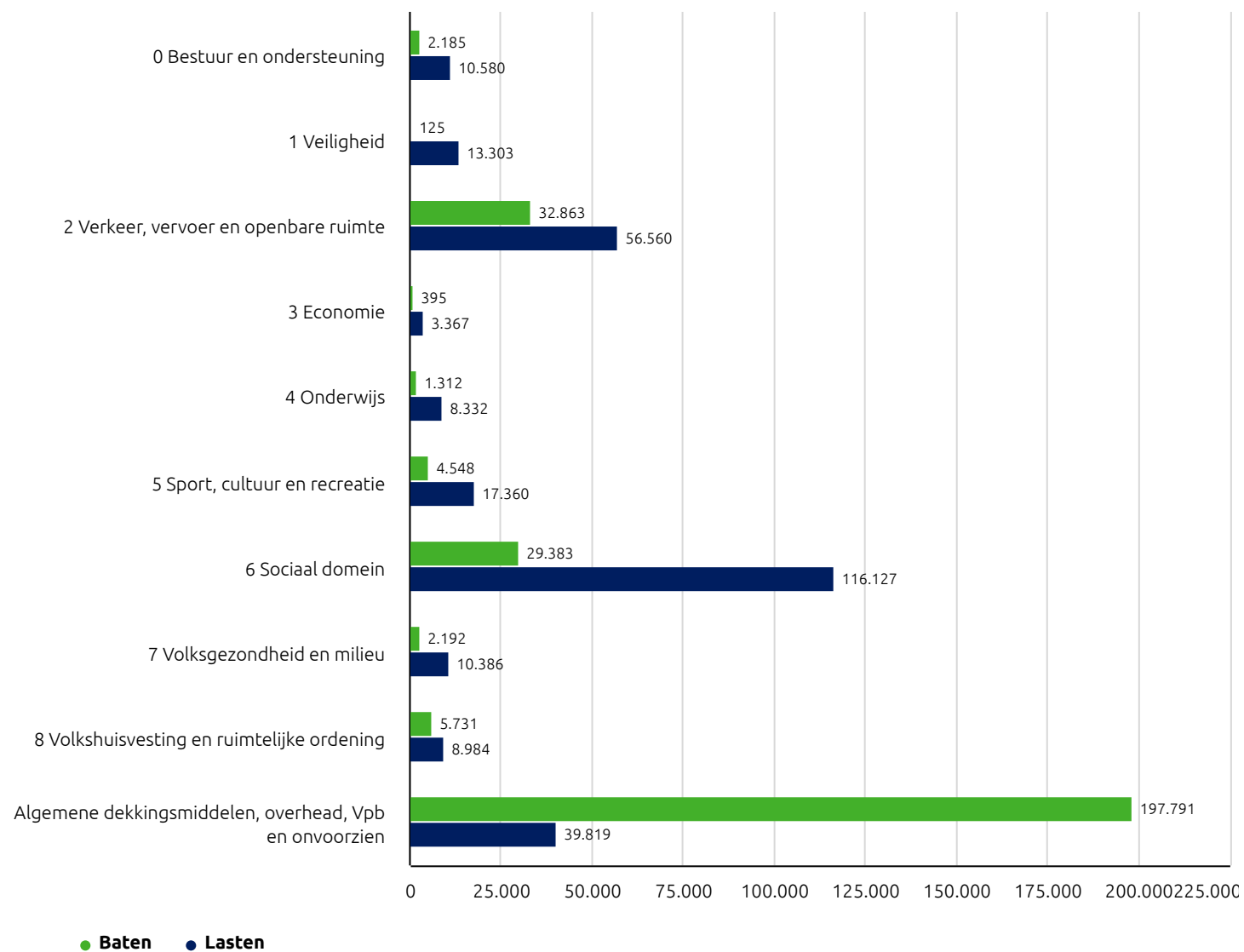
(Bedragen x €1.000)

Omschrijving	Werkelijk 2024	Actuele begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	284.053	275.133	276.417	269.152	267.344	270.903
Lasten	-276.870	-284.202	-284.768	-276.131	-275.194	-277.481
Saldo van baten en lasten A	7.183	-9.068	-8.351	-6.979	-7.850	-6.578
Onttrekkingen reserves	27.452	33.334	21.288	7.210	4.300	3.691
Stortingen reserves	-23.109	-22.090	-12.691	-876	-427	-106
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves (B)	4.344	11.245	8.597	6.334	3.873	3.585
Resultaat (A+B)	11.526	2.176	246	-645	-3.977	-2.993

Het begrotingstotaal 2026 is € 298 miljoen (incl reserves). De verdeling van de lasten en baten voor 2026 per programma zijn in onderstaande overzichten weergegeven. De bedragen zijn hierbij exclusief de reservemutaties.

(bedragen x€1.000).

Totale baten en lasten per programma 2026 (excl. reserves)

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn posten die eenmalig van toepassing zijn of waarvan de 'eindigheid' vaststaat.

Bedragen * € 1.000

Prgr	Tv	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2026	2027	2028	2029	Toelichting belangrijkste posten
Alg.Dekk	0.4	Flankerend beleid maatregelen	Lasten	10	-	-	-	Flankerend beleid worden gedekt uit de reserve.
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-10	-	-	-	
Alg.Dekk	0.4	Doorontwikkeling organisatie	Lasten	900	900	-	-	Doorontwikkeling worden gedekt uit de reserve.
	0.4	Onttrekking reserve Doorontwikkeling	Onttrekking	-900	-900	-	-	
Alg.Dekk	0.10	Storting in reserve kapitaallasten	Storting	10.000				Overheveling van algemene reserve naar reserve kapitaallasten. Overheveling obv de risicoinventarisatie. Reservemutaties zijn incidenteel.
	0.10	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-10.000				
	0.10	Storting Algemene reserve	Storting	857	-	-	-	
	0.10	Onttrekking reserve weerstandsvermogen	Onttrekking	-857	-	-	-	
		Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		-	-	-	-	
5	5.2	Storting reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	94	-	-	-	Incidentele reservemutaties
	5.2	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-94	-	-	-	
	5.5	Storting reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	80	-	80	-	
	5.5	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-80	-	-80	-	
	5.6	Storting reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	150	150	-	-	
	5.6	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-150	-150	-	-	
		Totaal programma 5. Sport, cultuur en recreatie		-	-	-	-	
6	6.1	Storting Reserve kostenverhaal Ruimtelijke Ontwikkelingen	Storting	45	45	-	-	Incidentele reservemutaties
	6.1	Onttrekking Reserve kostenverhaal Ruimtelijke Ontwikkelingen	Onttrekking	-45	-45	-	-	
	6.1	Noodopvang Oekraïense vluchtelingen	Lasten	5.407	-	-	-	Incidentele baten en lasten opvang
	6.1	Noodopvang Oekraïense vluchtelingen	Baten	-5.648	-	-	-	
	6.1	Storting reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	166	76	-	-	Incidentele reservemutaties
	6.1	Onttrekking Algemene Reserve	Onttrekking	-166	-76	-	-	
	6.22	Storting reserve Tijdelijke beleidsimpulsen	Storting	616	241	241	-	
	6.22	Onttrekking Algemene Reserve	Onttrekking	-616	-241	-241	-	

Prgr	Tv	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2026	2027	2028	2029	Toelichting belangrijkste posten
	6.5	Storting reserve	Storting	60	-	-	-	
	6.5	Tijdelijke beleidsimpulsen						
	6.5	Onttrekking	Onttrekking	-60	-	-	-	
		Algemene Reserve						
		Totaal programma 6. Sociaal Domein		-241	-	-	-	
8	8.1	Implementatie Omgevingswet	Lasten	450	300	350	300	De extra kosten voor de invoering van de omgevingswet worden gedekt uit de reserve.
	8.1	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	-450	-300	-350	-300	
		Totaal programma 8.Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-	-	-	-	
Totaalsaldo van incidentele baten en lasten				-241	-	-	-	-
		Totaal incidentele lasten		6.767	1.200	350	300	
		Totaal incidentele baten		-5.648	-	-	-	
Saldo incidentele lasten en baten				1.119	1.200	350	300	
		Totaal incidentele stortingen in reserves		12.068	512	321	-	
		Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves		-13.428	-1.712	-671	-300	
		Saldo incidentele mutaties in reserves		-1.360	-1.200	-350	-300	
Totaalsaldo van incidentele baten en lasten				-241	-	-	-	

Toelichting op tabel

In het bovenstaand overzicht zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn baten en lasten die zich eenmalig voordoen of 'eindig' zijn. Door de incidentele baten en lasten in beeld te brengen wordt inzicht verkregen in de mate waarin het begrotingsresultaat wordt beïnvloed door eenmalige of tijdige mee-of tegenvallers.

Per saldo is in 2026 sprake van € 0,2 mln aan incidentele baten welke betrekking hebben op de middelen die wij van het Rijk ontvangen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Het saldo van incidentele baten en lasten in de jaarschijven na 2026 is nihil.

4.4 Structureel begrotingsevenwicht

De begroting 2026-2029 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. De provincie toetst hierbij of de begroting 2026 structureel sluitend is. Indien de jaarschijf 2026 niet structureel sluitend is, dan toetst de provincie of een structureel sluitende begroting in de meerjarenraming wordt gerealiseerd. Hierbij zijn onttrekkingen aan de algemene reserve toegestaan onder voorwaarden

Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten (zie onderdeel 'Overzicht van incidentele baten en lasten'). Door het begrotingsresultaat te "normaliseren" voor het saldo van incidentele baten en lasten, ontstaat het begrotingsresultaat dat gebaseerd is op de structurele baten en lasten. Het beeld op basis van de begroting 2026-2029 is als volgt

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	276.417	269.152	267.344	270.903
Lasten	-284.768	-276.131	-275.194	-277.481
Totaalsaldo van baten en lasten	-8.351	-6.979	-7.850	-6.578
Onttrekkingen reserves	21.288	7.210	4.300	3.691
Stortingen reserves	-12.691	-876	-427	-106
(begrotings) Resultaat	246	-645	-3.977	-2.993
Incidentele baten en lasten	-241	0	0	0
Structureel (begrotings) resultaat	5	-645	-3.977	-2.993

Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In 2026 is het saldo van incidentele baten en lasten € 0,2 mln; in de jaarschijven daarna is het saldo van incidentele baten en lasten nihil.

Uit de tabel blijkt dat in deze de begroting 2026 de jaarschijven 2026 structureel in evenwicht is. Vanaf 2027 is sprake van een structureel begrotingstekort tussen de € 0,6 en € 4 miljoen. Dit tekort is met name het gevolg van de bezuinigingen door het Rijk op het gemeentefonds. In dit perspectief zijn de door de raad vastgestelde ombuigingen uit de Kadernota 2026 (ná amendement) verwerkt.

Bij het raadsvoorstel bij deze begroting is de eerste (uitwerking Septembercirculaire 2025), tweede (versterking organisatie) en derde (mobiliteit) begrotingswijziging 2026) gevoegd. Hierin zijn de aanvullende effecten van genoemde begrotingswijzigingen op het structurele begrotingsresultaat opgenomen.

4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves

In onderstaande tabellen zijn de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen aan de reserves per programma opgenomen.

In het BBV staat dat alle stortingen en onttrekkingen aan de reserves van incidentele aard zijn. Er zijn echter afwijkingen mogelijk. Wanneer een bestemmingreserve wordt gevormd voor de dekking van een investering (met economisch nut), is de dekking structureel geregeld. Door de stortingen en onttrekkingen aan dit soort reserves apart inzichtelijk te maken, is duidelijk dat deze structureel zijn. Bij de bepaling van het structurele evenwicht van de begroting (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) kan met de stortingen en onttrekkingen aan deze reserves rekening worden gehouden.

Het overzicht geeft een beeld in hoeverre het exploitatieresultaat wordt beïnvloed door structurele en incidentele mutaties in de reserves (baten = onttrekkingen; lasten = stortingen).

(Bedragen x €1.000)

		2026		2027		2028		2029	
Programma	Inc/ str	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)
0. Bestuur en ondersteuning	Inc	-	-	-	-	-	-	-	-
	Str	-382	26	-158	26	-208	26	-150	26
1. Veiligheid	Inc	-	-	-	-	-	-	-	-
	Str	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Inc	-	-	0	-	0	-	-	-
	Str	-768	-	-947	-	-1.026	-	-1.131	-
3. Economie	Inc	-	-	-	-	-	-	-	-
	Str	-212	-	-48	-	-48	-	-48	-
4. Onderwijs	Inc	-	-	-	-	-	-	-	-
	Str	-60	-	-34	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	Inc	-324	324	-150	150	-80	80	-	-
	Str	-1.245	258	-1.197	258	-971	-	-1.081	-
6. Sociaal domein	Inc	-887	887	-362	362	-241	241	-	-
	Str	-2.658	-	-1.969	-	-583	-	-317	-
7. Volksgezondheid en milieu	Inc	-	-	-	-	-	-	-	-
	Str	-444	-	-17	-	-17	-	-17	-
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Inc	-450	-	-300	-	-350	-	-300	-
	Str	-	80	-	80	-	80	-	80
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	Inc	-11.767	10.857	-900	-	-	-	-	-
	Str	-2.092	260	-1.129	1	-776	-	-648	-
Totaal		-21.288	12.691	-7.210	876	-4.300	427	-3.691	106

Waarvan incidenteel		-13.428	12.068	-1.712	512	-671	321	-300	-
Waarvan structureel		-7.860	623	-5.498	364	-3.629	106	-3.391	106

Uit de tabel blijkt dat het merendeel van de reservemutaties betrekking heeft op de programma's 2, 5, 6 en het onderdeel algemene dekkingsmiddelen/overhead/Vpb/Onvoorzien. De structurele reservemutaties hebben vooral betrekking op mutaties in het kader van (de dekking van) kapitaallasten uit de dekkingsreserve kapitaallasten (m.n programma 2) en dekking van een aantal tijdelijke beleidsimpulsen waarvoor een bestemmingsreserve is gevormd. De onttrekkingen uit deze reserves mogen, conform de richtlijnen van de toezichthouder, als structureel worden aangemerkt.

4.6 Investeringsoverzicht

Het investeringsoverzicht 2026-2029 is hieronder weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in de meerjarenraming 2027-2029.

De investeringsbedragen kleiner dan € 25.000 zijn, conform de notitie 'Activa, activering en afschrijving activa', direct ten laste gebracht van de exploitatie (als exploitatiebudget opgenomen). Bij het vaststellen van de begroting worden alleen de investeringen (kredieten) voor het begrotingsjaar 2026 beschikbaar gesteld. De investeringen in de jaarschijven 2027 tot en met 2029 geven een verdere doorkijk.

In de periode 2026-2029 zijn in totaal ongeveer € 84 miljoen aan nieuwe/vervangingsinvesteringen gepland.

x €1.000

Investeringsoverzicht		Invest.				Afschr.					
Taakveld	Omschrijving	Jaar aanschaf	Afschr. termijn	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
0.4	Verduurzaming vastgoed (2026)	2026	20	1.000					50	50	50
0.4	Verduurzaming vastgoed (2027)	2027	20		1.000					50	50
0.4	Verduurzaming vastgoed (2028)	2028	20			1.000					50
0.4	Verduurzaming vastgoed (2029)	2029	20				1.000				
0.4	Vervanging meubilair 2026	2026	10	35					4	4	4
0.4	Vervanging meubilair 2027	2027	10		35					4	4
0.4	Vervangen devices raads- en burgerleden 2026	2026	4	100					25	25	25
0.4	Vervanging mobiele telefonie 2026	2026	4	900					225	225	225
0.4	Vervanging werkplekken 2027	2027	4		1.500					375	375
0.4	Vervanging raadsvoorzieningen 2026	2026	4	300					75	75	75
0.4	Wagenpark 10 jaar 2026	2026	10	665					67	67	67
0.4	Wagenpark 10 jaar 2027	2027	10		165					17	17
0.4	Wagenpark 10 jaar 2028	2028	10			260					26
0.4	Wagenpark 10 jaar 2029	2029	10				150				
0.4	Werkmaterieel & Aanhangwagens 2026	2026	10	145					15	15	15
0.4	Werkmaterieel & Aanhangwagens 2027	2027	10		355					36	36
0.4	Werkmaterieel & Aanhangwagens 2028	2028	10			395					40
0.4	Vervanging meubilair 2028	2028	10			35					4
0.4	Vervanging werkplekken (specials) 2029	2029	4				100				
0.4	Vervanging datacenter 2029	2029	4				2.000				
0.4	Vervanging apparatuur vergader ruimten 2029	2029	4				250				
0.4	Vervanging wifi netwerk 2026	2026	4	500					125	125	125
0.4	Vervanging meubilair 2029	2029	10				35				
0.4	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 0.4: Overhead			3.645	3.055	1.690	3.535	-	585	1.065	1.184
2.1	Civiele kunstwerken 2026	2026	25	291					12	12	12
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2026	2026	20	175					9	9	9
2.1	Openbare verlichting Masten 2026	2026	40	175					4	4	4
2.1	Wegen 2026 40 jaar	2026	40	4.788					120	120	120
2.1	Wegen 2026 25 jaar	2026	25	4.056					162	162	162
2.1	Marktkasten 2026	2026	10	25					3	3	3
2.1	Civiele kunstwerken 2027	2027	25		285					11	11
2.1	Wegen 2027 40 jaar	2027	40		3.159					79	79
2.1	Wegen 2027 25 jaar	2027	25		5.073					203	203
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2027	2027	20		175					9	9
2.1	Openbare verlichting Masten 2027	2027	40		175					4	4
2.1	Marktkasten 2027	2027	10		25					3	3
2.1	Civiele kunstwerken 2028	2028	25			280					11
2.1	Wegen 2028 40 jaar	2028	40			2.641					66
2.1	Wegen 2028 25 jaar	2028	25			1.488					60
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2028	2028	20			305					15
2.1	Openbare verlichting Masten 2028	2028	40			175					4
2.1	Verkeersvoorzieningen 2028 40 jaar	2028	40			140					4
2.1	Marktkasten 2028	2028	10			25					3
2.1	Wegen 2029 40 jaar	2029	40				2.685				
2.1	Wegen 2029 25 jaar	2029	25				602				
2.1	Civiele kunstwerken 2029	2029	25				302				
2.1	Openbare verlichting Masten 2029	2029	40				200				
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2029	2029	20				340				
2.1	Marktkasten 2029	2029	10				25				
2.1	Verkeersvoorzieningen 2029 40 jaar	2029	40				85				
2.1	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 2.1: Verkeer en Vervoer			9.510	8.892	5.054	4.239	-	309	618	780
2.3	Havens 2026 40 jaar	2026	40	76					2	2	2
2.3	Havens 2026 25 jaar	2026	25	302					12	12	12
2.3	Havens 2027 25 jaar	2027	25		360					14	14
2.3	Havens 2028 25 jaar	2028	25			25					1

Investeringsoverzicht											
				Invest.				Afschr.			
2.3	Havens 2029 40 jaar	2029	40				611				
2.3	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 2.3: Recreatieve havens			378	360	25	611	-	14	28	29
2.4	Beschoeiingen 2026	2026	20	390					20	20	20
2.4	Beschoeiingen 2027	2027	20		354					18	18
2.4	Beschoeiingen 2028	2028	20			405					20
2.4	Beschoeiingen 2029	2029	20				396				
2.4	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 2.4: Economische havens en waterwegen			390	354	405	396	-	20	37	57
4.2	Uitbreiding Hoeksch Lyceum gebouw	2027	25		3.451					138	138
4.2	Uitbreiding Hoeksch Lyceum, installaties	2027	10		1.479					148	148
4.2	Uitbreiding De Fontein gebouw	2026	25	525					21	21	21
4.2	Uitbreiding De Fontein installaties	2026	10	225					23	23	23
4.2	Investering Praktijkonderwijs	2026	55	1.400					25	25	25
4.2	Investering Praktijkonderwijs installaties	2026	10	600					60	60	60
4.2	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 4.2: Onderwijshuisvesting			2.750	4.930	-	-	-	129	415	415
5.2	Vervangen sportvelden 2026 10 jaar	2026	10	1.500					150	150	150
5.2	Vervangen sportvelden 2026 20 jaar	2026	20	900					45	45	45
5.2	Vervangen sportvelden 2027 10 jaar	2027	10		630					63	63
5.2	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 5.2: Sportaccommodaties			2.400	630	-	-	-	195	258	258
5.7	Speelvoorzieningen 2026	2026	10	250					25	25	25
5.7	Speelvoorzieningen 2027	2027	10		400					40	40
5.7	Speelvoorzieningen 2028	2028	10			240					24
5.7	Speelvoorzieningen 2029	2029	10				295				
5.7	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 5.7: Openbaar groen en recreatie			250	400	240	295	-	25	65	89
6.1	Dorpshuis Swaensvoet	2026	20	100					5	5	5
6.1	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 6.1: Samenkracht en burgerparticipatie			100	-	-	-	-	5	5	5
7.2	Water- en riolerings programma 2026 67 jaar	2026	67	809					12	12	12
7.2	Water- en riolerings programma 2026 45 jaar	2026	45	4.199					93	93	93
7.2	Water- en riolerings programma 2027 15 jaar	2027	15		1.236					82	82
7.2	Water- en riolerings programma 2027 67 jaar	2027	67		793					12	12
7.2	Water- en riolerings programma 2027 45 jaar	2027	45		429					10	10
7.2	Water- en riolerings programma 2028 15 jaar	2028	15			1.650					110
7.2	Water- en riolerings programma 2028 67 jaar	2028	67			8.918					133
7.2	Water- en riolerings programma 2028 45 jaar	2028	45			1.246					28
7.2	Water- en riolerings programma 2029 15 jaar	2029	15				1.650				
7.2	Water- en riolerings programma 2029 67 jaar	2029	67				8.881				
7.2	Totaal (vervangings) investeringen, Taakveld 7.2: Riolerings			5.008	2.458	11.814	10.531	-	105	209	480
	Totaal (vervangings) investeringen			24.431	21.079	19.228	19.607	-	1.387	2.701	3.298

4.7 Reserves en voorzieningen

Inleiding

Het financiële beleid is onder te verdelen in diverse elementen, waaronder reserves en voorzieningen. De financiële positie van de reserves en voorzieningen is een uitwerking van het beleidskader dat de raad heeft vastgesteld.

Doelstelling

Deze paragraaf geeft een actueel beeld van de status van de reserves en voorzieningen zodat de gemeenteraad zijn kaderstellende rol kan uitvoeren.

Totale omvang reserves en voorzieningen

De reservepositie is ruim voldoende. De totale verwachte omvang van de reserves per 1 januari 2026 is € 206 miljoen. Onze gemeente beschikt hiermee over een solide reservepositie. De algemene reserve per 1 januari 2026 bedraagt € 99 miljoen. De bestemmingsreserves bedragen € 106 miljoen.

De totale verwachte omvang van de reserve per 31 december 2026 bedraagt €197 miljoen. De omvang van de algemene reserve bedraagt dan € 88 miljoen waarvan de vrij besteedbare algemene reserve circa € 78 miljoen bedraagt. Naast de vrij besteedbare algemene reserve beschikt gemeente Hoeksche Waard ook over een reserve weerstandscapaciteit van circa € 9,8 miljoen om risico's op te kunnen vangen (zie risicoprofiel paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing). Met een weerstandsratio van 8,76 voldoen wij ruimschoots aan de norm uit de nota Risicomanagement. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

In onderstaand overzicht is het meerjarenbeeld van de reserves en voorzieningen voor de jaarschijven 2026-2029 opgenomen. Dit is exclusief de (negatieve) begrotingssaldi over de jaren 2026-2029.

Belangrijkste mutaties in reserves

In maart 2022 heeft de raad de Nota reserves en voorzieningen vastgesteld. De hierin genoemde indeling is toegepast in deze programmabegroting. Voor nadere informatie, uitgangspunten en onderbouwing per reserve en per voorziening wordt verwezen naar de Nota reserves en voorzieningen 2022.

Overzicht reserves en voorzieningen

In onderstaand overzicht zijn de verwachte standen van de reserves en voorzieningen opgenomen voor de jaren 2026-2029.

(Bedragen x €1.000)

Meerjarenoverzicht reserves*	1-1-2026	Vermeerderingen 2026	Verminderingen 2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene reserves:	99.443	857	12.283	88.017	87.549	87.228	87.228
Algemene reserve*	88.786	857	11.426	78.217	77.749	77.428	77.428
Algemene reserve weerstandsvermogen	10.657	-	857	9.800	9.800	9.800	9.800
Bestemmingsreserves:							
Dekkingsreserve afschrijvingen:	84.472	10.258	2.538	92.192	89.328	86.176	82.859
Reserve kapitaallasten	84.472	10.258	2.538	92.192	89.328	86.176	82.859
Overige bestemmingsreserves:	21.686	1.576	6.467	16.795	13.793	13.394	13.125
Reserve invoering omgevingswet	1.716	-	450	1.266	966	616	316
Reserve sociaal domein	373	-	-	373	373	373	373
Reserve fractiebudget	74	26	-	99	125	150	176
Reserve flankerend beleid	3.967	-	10	3.957	3.957	3.957	3.957
Reserve duurzaamheid	663	-	-	663	663	663	663
Reserve Vitaliseringsagenda	805	-	-	805	805	805	805
Reserve ondernemend HW	619	-	-	619	619	619	619
Reserve Kostenverhaal							
ruimtelijke ontwikkelingen	2.725	125	45	2.805	2.885	2.966	3.046
Reserve bypass Klaaswaal	691	-	-	691	691	691	691
Reserve tijdelijke beleidsimpulsen	7.208	1.426	5.062	3.572	1.664	1.509	1.434
Reserve doorontwikkeling organisatie	2.845	-	900	1.945	1.045	1.045	1.045
Totaal reserves	205.601	12.691	21.288	197.004	190.671	186.798	183.212

* Besloten mutaties tot 1 september 2025 meegenomen; NB exclusief geprognosticeerde begrotingsresultaten

(Bedragen x €1.000)

Meerjarenoverzicht voorzieningen*	1-1-2026	Vermeerderingen 2026	Verminderingen 2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Voorzieningen:							
Voorziening verlofsparen	298	-	-	298	298	298	298
Voorziening pensioenen							
voormalig bestuurders	6.819	258	340	6.737	6.655	6.572	6.490
Voorziening wachtgeld							
voormalig bestuurders	410	-	197	213	72	-	-
Voorziening riolering	5.411	-	2.236	3.175	1.700	478	3
Voorziening baggeren	4	562	496	69	34	135	414
Voorziening Civieltechnische kunstwerken	302	442	435	309	316	323	1.598
Voorziening onderhoud gebouwen	1.276	272	40	1.508	1.228	1.416	1.598
Voorziening stuwmeer verlof	501	-	-	501	501	501	501
Voorziening begraafplaatsen	494	-	119	375	269	167	59
Voorziening grondexpl. Tijdelijke huisvesting Numansdorp	1.139	-	-	1.139	1.139	1.139	1.139
Totaal voorzieningen	16.654	1.534	3.865	14.323	12.209	11.028	10.831
Totaal reserves en voorzieningen	222.255	14.225	25.152	211.328	202.880	197.826	194.043

Besloten mutaties tot 1 september 2025 meegenomen

Een aantal voorzieningen voor verwachte verliezen worden in mindering gebracht op de boekwaarde van betreffende activa. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen.

(Bedragen x €1.000)

Meerjarenoverzicht voorzieningen	1-1- 2026	Vermeer- deringen 2026	Vermin- deringen 2026	31-12- 2026	31-12- 2027	31-12- 2028	31-12- 2029
Voorziening dubieuze debiteuren	269	-	-	269	269	269	269
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	731	-	-	731	731	731	731
Voorziening grondexploitatie	81	-	-	81	81	81	81
Totaal verliesvoorzieningen	1.081	-	-	1.081	1.081	1.081	1.081

Besloten mutaties tot 1 september 2025 meegenomen

4.8 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans voor de jaren 2026-2029 is hieronder weergegeven.

Activa

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Totaal Vaste activa	373.596	396.430	408.036	404.213
(Im)Materiële vaste activa	331.049	360.244	371.851	368.027
Financiële vaste activa	42.546	36.186	36.186	36.186
Totaal Vlottende activa	38.275	37.797	37.916	38.037
Voorraden: Onderhanden werk	-225	-703	-584	-463
Uitzettingen < 1 jaar	22.000	22.000	22.000	22.000
Liquide Middelen	-	-	-	-
Overlopende activa	16.500	16.500	16.500	16.500
Totaal Activa	411.871	434.227	445.952	442.250

Passiva

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Totaal Vaste Passiva	336.371	358.727	370.452	366.750
Eigen vermogen	197.004	190.671	186.798	183.212
Voorzieningen	14.323	12.209	11.028	10.831
Vaste schulden	125.044	155.847	172.626	172.707
Totaal Vlottende passiva	75.500	75.500	75.500	75.500
Vlottende schuld	36.000	36.000	36.000	36.000
Overlopende Passiva	39.500	39.500	39.500	39.500
Totaal Passiva	411.871	434.227	445.952	442.250

NB exclusief geprognosticeerde begrotingsresultaten

Toelichting

Het geprognosticeerde balanstotaal van onze gemeente is ongeveer € 400 miljoen. Het eigen vermogen betreft ongeveer € 200 miljoen. De toename in de materiële vaste activa in de jaren is met name toe te schrijven aan de geplande toekomstige investeringen. De verwachting is dat wij hiervoor in de toekomst ook (aanvullende) externe financiering zullen moeten aantrekken.

Bijlagen

gemeente
Hoeksche Waard

Bijlage 1 Overzicht taakvelden

Onderstaande tabel bevat per taakveld de baten, lasten en mutaties in de reserves. De reservemutaties worden in dit overzicht allen gepresenteerd onder taakveld 0.10.

		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1 Bestuur	Baten	0	0	0	0
0.1 Bestuur	Lasten	-5.582	-5.309	-5.309	-5.309
0.1 Bestuur		-5.582	-5.309	-5.309	-5.309
0.10 Mutaties reserves	Baten	21.288	7.210	4.300	3.691
0.10 Mutaties reserves	Lasten	-12.691	-876	-427	-106
0.10 Mutaties reserves		8.597	6.334	3.873	3.585
0.2 Burgerzaken	Baten	2.150	2.183	2.088	1.776
0.2 Burgerzaken	Lasten	-4.204	-4.208	-4.182	-3.945
0.2 Burgerzaken		-2.054	-2.025	-2.094	-2.169
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	35	35	35	35
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	-793	-861	-926	-882
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-758	-826	-891	-847
0.4 Overhead	Baten	98	98	98	98
0.4 Overhead	Lasten	-36.734	-35.501	-34.387	-34.227
0.4 Overhead		-36.636	-35.403	-34.289	-34.129
0.5 Treasury	Baten	2.300	2.300	2.300	2.300
0.5 Treasury	Lasten	-394	-447	-694	-618
0.5 Treasury		1.906	1.853	1.606	1.682
0.61 OZB woningen	Baten	14.010	14.201	14.356	14.628
0.61 OZB woningen	Lasten	-674	-674	-674	-674
0.61 OZB woningen		13.336	13.527	13.682	13.955
0.62 OZB niet-woningen	Baten	12.191	12.255	12.321	12.387
0.62 OZB niet-woningen	Lasten	0	0	0	0
0.62 OZB niet-woningen		12.191	12.255	12.321	12.387
0.64 Belastingen overig	Baten	854	854	854	854
0.64 Belastingen overig	Lasten	-277	-283	-289	-296
0.64 Belastingen overig		577	571	565	558
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	168.240	169.332	166.811	170.726
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Lasten	-1.609	-2.587	-2.775	-5.775
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		166.631	166.746	164.036	164.950
0.8 Overige baten en lasten	Baten	98	98	98	98
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-5	-6	-6	-6
0.8 Overige baten en lasten		92	92	92	91
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Lasten	-76	-76	-76	-76
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-76	-76	-76	-76
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	-9.395	-9.395	-9.395	-9.395
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		-9.395	-9.395	-9.395	-9.395
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	125	125	125	125
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	-3.908	-3.907	-3.907	-3.907
1.2 Openbare orde en veiligheid		-3.783	-3.782	-3.782	-3.782
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	716	716	716	716
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	-17.904	-19.452	-20.504	-21.048
2.1 Verkeer en vervoer		-17.189	-18.737	-19.789	-20.332
2.2 Parkeren	Baten	134	134	134	134
2.2 Parkeren	Lasten	-161	-157	-151	-151
2.2 Parkeren		-27	-23	-17	-17
2.3 Recreatieve havens	Baten	141	141	141	141
2.3 Recreatieve havens	Lasten	-527	-604	-632	-636
2.3 Recreatieve havens		-387	-463	-491	-495
2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	-1.062	-1.098	-1.124	-1.148

		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.4 Economische havens en waterwegen		-1.062	-1.098	-1.124	-1.148
2.5 Openbaar vervoer	Baten	73	73	73	73
2.5 Openbaar vervoer	Lasten	-320	-270	-270	-270
2.5 Openbaar vervoer		-247	-197	-197	-197
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	-1.148	-854	-827	-827
3.1 Economische ontwikkeling		-1.148	-854	-827	-827
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	53	53	53	53
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	-309	-310	-311	-311
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-256	-257	-258	-258
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	97	97	97	97
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	-1.248	-1.175	-1.178	-1.181
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-1.151	-1.078	-1.081	-1.084
3.4 Economische promotie	Baten	245	245	245	245
3.4 Economische promotie	Lasten	-663	-691	-715	-715
3.4 Economische promotie		-418	-447	-470	-471
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	7	7	7	7
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	-834	-834	-834	-834
4.1 Openbaar basisonderwijs		-827	-827	-827	-827
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	-2.999	-2.985	-3.565	-3.832
4.2 Onderwijshuisvesting		-2.999	-2.985	-3.565	-3.832
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	1.305	204	204	204
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	-4.499	-3.474	-3.440	-3.440
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-3.194	-3.269	-3.235	-3.235
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	482	0	0	0
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	-1.270	-756	-682	-682
5.1 Sportbeleid en activering		-788	-756	-682	-682
5.2 Sportaccommodaties	Baten	3.622	3.676	3.694	3.694
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	-11.049	-11.555	-11.551	-11.841
5.2 Sportaccommodaties		-7.427	-7.879	-7.857	-8.147
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	0	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	-500	-629	-632	-631
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-500	-629	-632	-631
5.4 Musea	Baten	27	27	27	27
5.4 Musea	Lasten	-291	-291	-291	-291
5.4 Musea		-265	-264	-264	-264
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	45	45	45	45
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	-1.194	-1.062	-1.142	-1.062
5.5 Cultureel erfgoed		-1.149	-1.017	-1.097	-1.017
5.6 Media	Baten	372	372	372	372
5.6 Media	Lasten	-3.056	-2.690	-2.540	-2.540
5.6 Media		-2.684	-2.317	-2.168	-2.167
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	1.322	1.322	1.322	1.204
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	-13.716	-13.674	-13.719	-13.735
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-12.394	-12.352	-12.397	-12.531
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	9.047	2.671	2.671	2.671
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	-19.943	-13.502	-13.270	-13.272
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-10.896	-10.831	-10.598	-10.600
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Baten	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Lasten	-230	-230	-230	-230
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo		-230	-230	-230	-230
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Baten	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Lasten	-6.633	-6.258	-5.024	-4.783
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd		-6.633	-6.258	-5.024	-4.783
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Baten	855	537	537	537
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Lasten	-3.844	-3.546	-3.546	-3.546

		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal		-2.989	-3.009	-3.009	-3.009
6.3 Inkomensregelingen	Baten	17.207	17.207	17.207	17.207
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	-24.355	-24.333	-24.154	-23.969
6.3 Inkomensregelingen		-7.148	-7.126	-6.947	-6.762
6.4 WSW en beschut werk	Baten	1.276	1.305	1.334	1.362
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	-8.016	-8.017	-8.009	-7.996
6.4 WSW en beschut werk		-6.740	-6.712	-6.675	-6.634
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	-3.330	-3.269	-3.269	-3.269
6.5 Arbeidsparticipatie		-3.330	-3.269	-3.269	-3.269
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Baten	544	1.492	1.492	1.492
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Lasten	-4.148	-4.147	-4.147	-4.147
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)		-3.604	-2.655	-2.655	-2.655
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	Lasten	-10.389	-10.472	-10.552	-10.332
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)		-10.389	-10.472	-10.552	-10.332
6.712 Begeleiding (Wmo)	Baten	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	Lasten	-7.375	-7.212	-7.049	-6.884
6.712 Begeleiding (Wmo)		-7.375	-7.212	-7.049	-6.884
6.713 Dagbesteding (Wmo)	Lasten	-1.933	-1.887	-1.841	-1.795
6.713 Dagbesteding (Wmo)		-1.933	-1.887	-1.841	-1.795
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Lasten	-59	-59	-59	-59
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)		-59	-59	-59	-59
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	Lasten	0	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal		0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	Lasten	-13.460	-12.995	-12.520	-12.205
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal		-13.460	-12.995	-12.520	-12.205
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	Lasten	-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk		-1.934	-1.934	-1.934	-1.934
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	Lasten	-5.493	-5.493	-5.493	-5.493
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal		-5.493	-5.493	-5.493	-5.493
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	Lasten	-756	-756	-756	-756
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk		-756	-756	-756	-756
6.791 PGB Wmo	Lasten	-504	-504	-504	-504
6.791 PGB Wmo		-504	-504	-504	-504
6.792 PGB Jeugd	Lasten	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
6.792 PGB Jeugd		-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	Baten	419	454	454	454
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	Lasten	-837	-873	-873	-873
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)		-419	-418	-418	-418
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	Baten	35	0	0	0
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	Lasten	-250	-250	-250	-250
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)		-214	-250	-250	-250
6.821 Jeugdbescherming	Lasten	-1.291	-1.291	-1.291	-1.291
6.821 Jeugdbescherming		-1.291	-1.291	-1.291	-1.291
6.822 Jeugdreclassering	Lasten	-178	-178	-178	-178
6.822 Jeugdreclassering		-178	-178	-178	-178
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	Lasten	-42	-42	-42	-42
6.91 Coördinatie en beleid Wmo		-42	-42	-42	-42
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	Lasten	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd		0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	Baten	583	-3	-3	-3
7.1 Volksgezondheid	Lasten	-5.613	-5.101	-5.101	-5.096
7.1 Volksgezondheid		-5.030	-5.104	-5.104	-5.099
7.2 Riolering	Baten	14.862	14.945	15.534	15.821
7.2 Riolering	Lasten	-8.663	-9.567	-9.935	-10.492
7.2 Riolering		6.199	5.378	5.599	5.330

		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.3 Afval	Baten	13.901	13.901	13.901	13.901
7.3 Afval	Lasten	-11.388	-11.392	-11.395	-11.398
7.3 Afval		2.512	2.509	2.506	2.503
7.4 Milieubeheer	Baten	1.609	1.609	1.609	1.609
7.4 Milieubeheer	Lasten	-4.773	-4.404	-4.405	-4.404
7.4 Milieubeheer		-3.164	-2.796	-2.796	-2.796
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	1.716	1.702	1.698	1.704
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	-2.819	-2.745	-2.740	-2.746
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-1.103	-1.042	-1.042	-1.042
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	512	512	467	467
8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	-3.125	-2.975	-3.025	-2.975
8.1 Ruimtelijke ordening		-2.614	-2.463	-2.558	-2.508
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	485	452	453	-133
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	-700	-651	-644	-46
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		-216	-198	-192	-178
8.3 Wonen en bouwen	Baten	4.627	3.776	3.776	3.776
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	-5.158	-5.105	-5.105	-5.105
8.3 Wonen en bouwen		-531	-1.328	-1.329	-1.329
Eindtotaal		246	-645	-3.977	-2.993

Bijlage 2: Budgetten dierenwelzijn

Bij de besluitvorming rondom de Programmabegroting 2024 (november 2023) heeft de raad de motie Dierenwelzijn (M004 09112023) aangenomen. In de motie heeft de raad het college verzocht om in de begroting het onderdeel dierenwelzijn, als aparte post op te nemen. Ter uitvoering van deze motie is onderstaande tabel opgenomen, waarin de in deze begroting (2026) opgenomen budgetten voor dierenwelzijn zijn weergegeven inclusief een toelichting op de bestedingen hiervan.

(Bedragen X €1.000)

OMSCHRIJVING	2026	2027	2028	2029
BUDGET DIERENWELZIJN	133	133	133	133

Toelichting

De besteding van bovengenoemd budget betreft met name de bijdrage aan Stichting Dierenbelang Hoeksche Waard voor zwerfdierenopvang. Daarnaast worden uit dit budget een aantal andere, kleinere subsidies en bijdragen bekostigd, waaronder aan stichting dierenambulance en subsidie aan kinderboerderijen.